Lucian Dan Teodorovici

Atunci i-am ars două palme

Lucian Dan Teodorovici

Atunci i-am ars două palme

Prefaţă de Luminiţa Marcu

EDITURA POLIROM

2004

© 2004 by Editura Polirom

www.polirom.ro
Editura POLIROM

Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-4466-7
ISBN PDF: 978-973-46-4467-4
ISBN print: 978-973-681-604-8

Pe copertă: Sorin Otînjac, *Zbor frânt* (detaliu), 2001

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

LUCIAN DAN TEODOROVICI (n. 17 iunie 1975, Rădăuți) este coordonator al colecției „Ego. Proză” a Editurii Polirom şi senior editor al săptămânalului *Suplimentul de cultură*. Între 2002 şi 2006 a fost redactor-şef al Editurii Polirom. A colaborat cu proză, teatru şi articole la diverse publicații din țară şi străinătate. Este autor sau coautor al unor scenarii de film şi televiziune. Volume publicate: *Cu puțin timp înaintea coborârii extratereştrilor printre noi* (roman, Editura OuTopos, 1999; Editura Polirom, 2005); *Lumea văzută printr-o gaură de mărimea unei țigări marijuana* (povestiri, Editura Fundației „Constantin Brâncuşi”, 2000); *Circul nostru vă prezintă:* (roman, Editura Polirom, 2002, 2007); *Atunci i-am ars două palme* (povestiri, Editura Polirom,

2004); *Celelalte poveşti de dragoste* (roman, ediția I, Editura Polirom, 2009; ediția a II-a revăzută, 2013); *Matei Brunul* (roman, Editura Polirom, 2011). Coautor, împreună cu Dan Lungu şi Cătălin Mihuleac, al volumului de teatru *Antologia DramatIS* (Editura Cartea Românească, 2008). Coautor, împreună cu Florin Lăzărescu şi Dan Lungu, al volumului de povestiri *Pas question de Dracula* (Éditions Non Lieu, Paris, 2007). Coordonator, alături de Dan Lungu, al volumului *Str. Revoluției nr. 89* (Editura Polirom, 2010). Prozele sale au fost publicate în numeroase antologii din țară şi străinătate. Volumul *Atunci i-am ars două palme* a apărut în traducere germană (Pop Verlag, 2009). Romanul *Circul nostru vă prezintă:* a fost tradus şi publicat în S.U.A. (Dalkey Archive, 2009), Ungaria (L'Harmattan Könyvkiadó, 2009), Italia (Aìsara Edizioni, 2011), Spania (El Nadir, 2011), urmând a fi tradus şi publicat în Bulgaria (Paradox) şi Egipt (Golden Pony). Romanul *Celelalte poveşti de dragoste* a fost publicat în Italia (Aìsara Edizioni, 2011) şi este în curs de apariție în Bulgaria (Paradox) şi Macedonia (Ikona).

Matei Brunul a apărut sau urmează să apară în Franța (Gaïa Éditions/Actes Sud), Bulgaria (Paradox), Ungaria (Libri Kiadó), Polonia (Amaltea) şi Macedonia (Bata Press). *Matei Brunul* a obținut în anul 2012 Premiul literar „Augustin Frățilă", Premiul revistei *Observator cultural*, Premiul

Național de Proză al *Ziarului de Iaşi*, Premiul pentru Proză acordat de revista *Ateneu*, Premiul special al publicului la Gala Industriei de Carte din România şi a fost desemnat „Cartea anului” de către revista *Contrafort*.
Mai multe informații pe site-ul www.teodorovici.ro şi pe pagina de autor de pe Facebook.

Literatură neînfiorată în lumea postdecembristă

1. *Un scriitor care s-ar lăsa de scris dacă familia lui ar muri de foame*

Îmi aduc foarte bine aminte o anchetă din revista România literară de acum câțiva ani în care întrebarea a fost „Ce v-ar face să renunțați la scris?”. Au răspuns scriitori foarte cunoscuți, unii chiar faimoşi, şi au dat felurite răspunsuri, care de care mai rafinate, mai filosofice, mai emoționante estetic. Unii, puțini, au avut şi ceva umor. Dar n-am găsit în acea anchetă un răspuns simplu (şi poate firesc) ca acesta: „Cu siguranță n-aş sta şi-aş scrie liniştit, visând la nemurire, dacă familia mea ar suferi de foame”. Aşa

răspunde Lucian Dan Teodorovici într-un chestionar recent, adresat de către Editura Polirom unui grup de scriitori tineri.

De aici am putea deduce că Teodorovici este un familist convins, cu simț etic, că e un om moral şi mai ales rezonabil, fără fumuri genialoide, că nu e bântuit de fantasme ca majoritatea scriitorilor din generațiile mai vechi, că e un om de caracter, cu picioarele pe pământ etc. Şi cu asta n-am spune mare lucru, ar zice cei care cred că doar talentul contează (sau geniul, după caz), că scriitorul e liber să fie un ticălos, dacă scrie bine, că arta şi viața nu se întâlnesc neapărat etc. E o polemică nesfârşită, n-are rost să încercăm să fim de-o parte sau de alta, sunt deopotrivă ridicoli cei care proclamă a-moralitatea (şi de cauți bine vei găsi cu siguranță că ei sau prietenii lor au grave probleme morale şi poate de aceea „doar talentul contează"), ca şi cei care caută cu tot dinadinsul doar oameni etici şi ar vrea ca istoria literaturii să fie populată exclusiv de figuri blajine, de mame şi tați de familie sau de luptători fanatici pentru adevăr, eroi ai disidenței etc.

Găsim în istoria literaturii tot felul de oameni, începem să acceptăm asta (istoria mare ne permite, în sfârşit!), iar cei tineri care intră sunt şi ei de un fel sau de altul. Trebuie să spun însă că un om care s-ar lăsa de scris dacă

familia lui ar muri de foame îmi trezeşte o mare simpatie. Şi asta nu pentru că m-ar interesa cât de familist e scriitorul respectiv, ci deoarece cred că literaturii române contemporane îi face bine acest suflu de normalitate. Că o dată cu cei care au dezinvoltura să spună asemenea lucruri terestre şi neînfiorate poate se va schimba ceva şi se vor mai ruşina scriitorii obişnuiți cu vorbele mari şi cu şedințele de partid, cu lozincile şi cu metaforele de Cântarea României, cu toate miturile găunoase şi ridicole ale creatorului desprins de lume, care trebuie iertat pentru ticăloşii, ținut pe banii poporului în case de creație, adulat de critici şi invidiat de plebea care ținteşte cu ochii în lacrimi elita cea aleasă. Asemenea mici dictatori culturali au fost şi mai sunt, de multe ori se ascund sub cele mai democratice figuri. Nu li se poate răspunde altfel decât cu un alt model de scriitor, unul care nu e nici desprins de lume, nici nu aspiră la adulație (deşi ar vrea să ia Nobelul!), care vorbeşte normal, ba chiar cu puțină autoironie, care îşi vede de scris cât poate de profesionist şi care încearcă să se descurce în România anului 2004. Cam aşa pare să fie şi scriitorul Lucian Dan Teodorovici. Şi aici trebuie adăugat, pentru cei care se întreabă cum face să se descurce, că Lucian Dan Teodorovici are şi un alt job în afară de acela de scriitor. Şi e fericit că job-ul lui

înseamnă tot muncă cu cărțile. Cam aşa spunea şi Mario Vargas Llosa, cel care avea în tinerețe vreo cinci slujbe ca să-şi poată întreține familia: acceptă orice slujbă, dacă are o cât de mică legătură cu scrisul, cu cărțile! Nu poți să fii de la început un Coelho care s-a îmbogățit din romanele sale şi nici statul nu e dator să te întrețină pentru că promiți.

Trecut însă de faza promisiunilor, Teodorovici a publicat deja cinci volume de proză (dintre care două electronice). Probabil cel mai cunoscut este excelentul roman de acum doi ani Circul nostru vă prezintă:, pentru care a şi fost nominalizat la Premiile Asociației Editorilor din România (AER). A luat numeroase premii pentru teatru, fiind deja cunoscut în mediile teatrale ca autor, la Odeonul bucureştean a avut un spectacol-lectură (în decembrie 2003, cu piesa Elefanți roz. Elefanți galbeni. Şi oameni). Foarte prezent în publicațiile culturale, virtuale sau de hârtie, Lucian Dan Teodorovici revine acum cu o carte de proză scurtă.

2. *Un copil care vomită tot timpul, Pistruiatul şi taxa pentru pom*

Un tată de familie a rămas şomer, are o nevastă urâtă şi cam proastă şi un copil handicapat care vomită tot timpul pe pantoful lui, într-o noapte nu reuşeşte să facă sex cu o prostituată care-l priveşte compătimitor şi peste toate astea lumea îi oferă mereu gumă de mestecat. Când îşi cumpără singur, e suspectat că şi-a cumpărat tocmai pentru că îi miroase respirația. Şi sfârşeşte prost, ca orice ratat. Un altul a ascultat-o toată viața pe mama lui bisericoasă şi a făcut tot ce era normal să facă şi a ajuns, la fel de calm şi de liniştit, la nebuni. Un preot de 25 de ani înnebuneşte în altar din cauza gândacilor, vietățile lui Dumnezeu. Circul din oraş ține spectacole o zi da, una nu. Astăzi (veşnic) nu. Cam aşa arată, rezumate, câteva din prozele primei părți. Sunt absolut surprinzătoare prin umorul lor sec şi negru, prin felul economicos în care sunt scrise, prin morala (socială) pe care o au bine încapsulată într-o aparență de gratuitate, de poveste spusă fără niciun scop, ba chiar într-un fel nătâng, neîndemânatic, cu toate amănuntele naive şi cu instantaneele ridicole, de fotografie de epocă.

Amintirile din copilărie, care compun cea de-a doua parte, sunt voit anti-nostalgice, scrise „la comandă”. De

altfel, acesta e şi statutul lor, au fost la origine parte a unui proiect eşuat de alcătuire a unei Cărți roz a comunismului. Era vorba despre o antologie care ar fi semănat probabil foarte bine cu Lumea dispărută a celor patru tineri care au publicat de curând amintirile lor despre ultimii ani ai comunismului[1]. Exact ca ei, Teodorovici scrie despre cum ascultau cei mari Europa liberă şi chiar despre momentul exact de maturizare, de dezvrăjire, în timpul unei emisiuni a acestui post de radio. Despre cum împreună cu un coleg s-a gândit să facă manifeste anticomuniste şi, mai ales, despre momentul revoltei muncitorilor de la Braşov pe care copilul de 11 ani îl urmăreşte de la fereastra blocului, ca pe un film viu, în direct. Toate aceste evenimente mari, grave sunt însă cumva suprapuse peste „copilăria copilului universal", peste sfârcurile de lut puse statuii Venerei la ora de specialitate într-o şcoală de artă, peste războiul cu nebuna blocului, peste aventurile Pistruiatului. Şi, tot ca în tradiționalele amintiri din copilărie, vocea maturului judecă retrospectiv: „Mitrea Cocor, Eu şi bătrânul lup de stele, Caietul cu scoarțe roşii, Desculț, povestirile lui

[1] Paul Cernat, Ion Manolescu, Angelo Mitchievici, Ioan Stanomir, O lume dispărută. Patru istorii personale urmate de un dialog cu H.-R. Patapievici, Editura Polirom, Iaşi, 2004.

Alexandru Sahia... Şi multe, multe alte cărți, pe care acum cu greu mi le mai amintesc. Sau filme precum Declarație de dragoste, Liceenii, Să mori rănit din dragoste de viață, Pe malul stâng al Dunării albastre... Toate acestea, create de un sistem care, mizerabil până în măduva oaselor, avea grijă să cultive sămânța unei perverse orientări în sufletul viitorilor utecişti, comunişti... Undeva s-a greşit însă. Manipularea celor tineri şi prea tineri prin filme şi cărți se petrecea doar acolo, în lumea imaginară. Lumea reală, departe de basme, era cel mai bun antidot împotriva manipulării. Şi asta s-a văzut în decembrie '89, când covârşitoarea majoritate a celor ieşiți în stradă era formată din fani ai serialului Pistruiatul".

Ultimul grupaj de texte se poate spune că duce la apogeu stilul prozelor din prima parte. Cu acelaşi tip de subiecte, cu personaje din galeria păgubiților, a mărunților, a rataților şi cu atmosfera tragi-comică specifică lui Caragiale (mai ales din Două loturi), cu aceeaşi tehnică foarte bine asimilată a economiei de mijloace, aceste mici bijuterii dau, cum s-ar spune, măsura (de acum) a scriitorului Lucian Dan Teodorovici.

Un cioban vine la oraş să-şi plătească taxa pentru pom, o taxă obligatorie înainte de căsătorie, îl înşală toți taximetriştii, portarii îşi bat joc de el, funcționarele îl

înjură şi îi trântesc uşa în nas. Ciobanul e nevoit să-şi amâne nunta. Un om în halat albastru trece prin toate experienţele posibile ale ratării, prin toate nefericirile nefericirilor şi ghinioanele ghinioanelor, pe care le povesteşte unor poliţişti care râd în hohote, căci râsul face bine la organism. Mai mulţi copii se joacă de-a Iisus, iar într-o comună formată din doi oameni, soţ şi soţie, cei doi se înfruntă pentru postul de primar. O lume de Păcală şi Tândală ai mileniului trei, din care nu lipsesc amicii care trag palme în momentele cele mai istorice: „După ce a deschis discuţia cu câteva referiri la salamul în care se găsise o coadă de şoarece, subiect ce ţinea, de vreo două zile, prima pagină a jurnalelor, domnul cu pălărie i-a spus domnului fără pălărie:

— Ştiţi cumva dumneavoastră ce făceam eu în ziua revoluţiei?

— Nu ştiu, a recunoscut fair omul fără pălărie.

— Mă aflam într-o tutungerie, cumpăram nişte chibrituri. La un moment dat, un ins a început să urle ca un apucat: «A căzut comunismul! A căzut comunismul!». Mi s-a părut că face o criză de isterie, şi-atunci i-am ars, în scop terapeutic, două palme”.

3. *Generație postdecembristă?*

S-a vorbit atât de mult şi cu atâta patimă în cultura română despre generații, ba chiar s-a ajuns şi la delimitarea ridicolă a promoțiilor, încât cu greu ne-ar mai veni azi să proclamăm naşterea uneia noi sau să militățm în numele celei pe care o reprezentăm, întâmplător, biologic. Cei care au ceva mai mulți ani vor să audă că nu, nu suntem atât de diferiți, cei dornici de zgomot şi scandal ar vrea să ne vadă pe noi, cei între douăzeci şi ceva şi treizeci şi ceva de ani, agitând stindarde, demolând trecutul şi construind viitorul luminos al literaturii române. S-ar putea să aibă toți surpriza să constate că suntem ceva mai pragmatici, ceva mai liniştiți, mai euro-burghezi decât şi-ar fi închipuit.

Dar nu putem să negăm că există o lume comună a celor tineri de azi, că avem amintiri asemănătoare, că momentul decembrie '89 ne-a împărțit în două copilăria sau adolescența (şi nu viața), că vorbim cu mai puțină emfază despre literatură, că avem job-uri, rate şi deadline-uri.

Până în momentul în care, iată, închei această prefață, nu l-am cunoscut personal pe Lucian Dan Teodorovici, care locuieşte în Iaşi. Are 29 de ani. Eu am 27 şi locuiesc în Bucureşti. Ne-am scris pe mail, deja ne spunem pe nume în mediul electronic. Nu am participat împreună la

niciun cenaclu, nu ne-am întâlnit pe terase şi nici n-am vorbit vreodată despre principiile artei, nici n-am elaborat strategii de cucerire a câmpului literar. Şi totuşi ceva avem în comun. Poate faptul că niciunul, nici altul n-am apucat să devenim utecişti. Sau poate faptul că l-am apucat totuşi, amândoi, pe Pistruiatul.

Luminița Marcu
Bucureşti, aprilie 2004

Partea I

GÂNDACII

//Faptul că reiau în această primă secțiune trei proze ce au apărut într-un volum anterior riscă să stârnească mirarea a nu mai mult de zece prieteni, care sunt totodată şi singurii cititori ai cărții „mele" Lumea văzută printr-o gaură de mărimea unei țigări marijuana. Ghilimelele anterioare au un rol uşor maliţios: volumul despre care am pomenit este o cărţulie cu mult prea multe greşeli de tehnoredactare şi redactare, ba chiar şi cu un titlu cules greşit. Cum, nu tocmai încântat de rezultat, am închis acea carte într-un circuit intim, profit de volumul de față pentru a salva, spuneam, trei dintre povestirile selectate şi acolo, anume Un om obişnuit,

Moise cerşetorul şi Gumă de mestecat. Lor le-am adăugat câteva proze ce n-au apucat – deşi sunt scrise de multă vreme, încă din secolul trecut – să apară pe hârtie (trei n-au fost publicate defel, alte două au apărut pe internet). / /

Patru povestiri care compun o unică proză, cam banală, e adevărat, dar exemplară

1. În care personajul apare pe lume şi se dezvoltă (oarecum)

Într-o zi în care nimic nu anunța ceea ce va urma, mama mea s-a hotărât să dea naştere unui copil. De fapt, hotărârea a luat-o cu şapte luni înainte, când a şi căzut de comun acord cu tatăl meu în această privință. Tinerețea tatălui meu a făcut însă în aşa fel încât lui să-i pară justificată opinia altei femei, care nu a depus prea multe eforturi pentru a-l convinge că:

— Din moment ce ți-ai dat doar verbal acordul în privința naşterii acelui copil, tot verbal ai şi dreptul de a-ți modifica decizia.

Aşa că el, tatăl meu, s-a prezentat acasă la mama în chiar ziua ce avea să fie a naşterii mele, a salutat-o milităreşte – căci devenise de puțin timp militar în termen – şi, după toate scuzele de rigoare, a înştiințat-o:

— Domnişoară, eu nu voi recunoaşte niciodată că am avut o relație sexuală cu dumneata.

Apoi a plecat. Şi, cum mama nu auzise la vremea aceea de teste de paternitate, a tras un bocet scurt, apoi, femeie hotărâtă, a ieşit la plimbare şi s-a aruncat de pe un pod. Peste două ore am apărut eu. Asta deoarece mama n-a reuşit să stea suficient timp la fundul apei ce curgea pe sub pod, pentru că un trecător cu inimă largă n-a scăpat prilejul de a o salva. Despre el, trecătorul, am înțeles că, în urma gestului său, a primit o decorație de erou al muncii socialiste clasa a II-a sau cam aşa ceva. În urma acestei întâmplări, povestită şi repovestită de mama mea, în mine s-au dezvoltat de-a lungul vremii două enigme: în primul rând, m-am tot întrebat, cu ce a contribuit omul la propăşirea muncii socialiste prin salvarea mamei mele de la înec? Apoi: chiar nu valora viața mamei mele (şi, implicit, a mea în burta ei) o decorație de erou al muncii socialiste clasa I? Întrebări rămase fără răspuns. Oricum, nu despre eroi şi decorații intenționam eu să povestesc.

M-am născut deci într-o conjunctură despre care cu greu s-ar putea spune că a fost una fericită. Dar asta are mai puțină importanță. Important este doar faptul că, în acea zi a naşterii mele, după ce a fost salvată de la înec, mama a ajuns la două concluzii ce s-au dovedit de o însemnătate capitală pentru viitorul meu:

1. Fără doar şi poate, din moment ce nu fusesem lăsat să mor înainte de a mă naşte, eram alesul lui Dumnezeu.

2. Mama trebuia să facă tot ce-i stătea în putință pentru a-mi asigura mie o existență normală, nu ca a ei, frunză bătută de vânt, gingaşă floare strivită de buldozerul sorții şi aşa mai departe.

Am copilărit astfel sub pecetea celor două certitudini: cea a sfințeniei şi cea a obligației de a trăi o viață normală. Când am împlinit şapte ani am fost înscris la cea mai bună şcoală din oraş, pentru că aşa era normal, şi, tot pentru că era normal, am luat numai de zece, până în clasa a patra. În acest timp, mama a considerat că e firesc să mă întrețină ea, deşi bunicii mei se oferiseră să-mi asigure alte condiții de găzduire, promițându-mi chiar câte o masă caldă pe zi. Mi s-a părut ademenitor, dar mama le-a strigat:

— Mai bine mănâncă doar pâine cu margarină decât să trăiască alături de voi, oameni anormali şi fără credinţă în Dumnezeu!

Iar eu am mâncat în continuare pâine cu margarină, pentru că mama nu se afla în relaţii tocmai bune cu părinţii ei. Asta deoarece ea considera că părinţii ar fi trebuit să intervină în momentul în care îl cunoscuse pe tatăl meu, că ar fi fost normal s-o oprească de la gestul necugetat de a se iubi cu el. Cum bunicii mei nu se gândiseră să se bage în iubirile fiicei lor, mama a dedus că ei fuseseră dezinteresaţi, lipsiţi de darul de a fi părinţi, aşa că nu a mai vrut să aibă de-a face cu ei.

Cu margarină şi cu credinţă în Dumnezeu am crescut, până la vârsta la care am fost admis la liceu. Din păcate, în chiar primul an de liceu am dat dovadă de neghiobie, îndrăgostindu-mă fără să-mi întreb mama dacă am voie. Ei nu i s-a părut anormal că m-am îndrăgostit – sau, cel puţin, nu mi-a reproşat asta. Mi-a reproşat, cu câteva crengi de brad plesnite de fund, doar faptul că:

— Nu mi-ai vorbit despre asta, cu alte cuvinte, ai încălcat a cincea dintre poruncile pe care le-a coborât Moise de pe muntele Sinai.

În consecință, mi-a interzis s-o mai întâlnesc pe prietena mea din acea perioadă, iar eu am învățat o lecție de morală şi bună-cuviință.

2. În care personajul devine, prin forțe proprii, adolescent

În clasa a douăsprezecea, când mi s-a părut că mă îndrăgostesc de o altă fată, i-am vorbit îndelung mamei despre asta. Mama m-a ascultat în tăcere, m-a urecheat, a venit a doua zi la şcoală şi, în timpul orei de matematică, timp de zece minute, a vorbit întregii clase despre neruşinarea colegei mele care – „în treacăt fie spus, se face vinovată de curvie şi ştiți, tovarăşa profesoară, ce scrie în Biblie despre curvie?" – a îndrăznit să facă în aşa fel încât fiul mamei mele să se îndrăgostească de ea şi, astfel, să nu-şi vadă de învățătură şi să pice examenul de bacalaureat care va avea loc peste numai opt luni, ceea ce îl va opri din tentativa sa de a fi admis la Institutul Teologic, iar ăsta nu e tocmai cel mai normal lucru, „nu-i aşa, tovarăşa profesoară?", mai ales că ea, mama mea, a făcut multe sacrificii pentru ca fiul ei să poată învăța la un liceu atât de bun şi, în fine, o ultimă întrebare:

— Cum puteți permite o asemenea manifestare anormală într-un liceu atât de respectat?

Profesoara de matematică a promis că va ridica problema în consiliul profesorilor şi va lua toate măsurile pentru a-i scădea nota la purtare elevei cu un comportament necuviincios. Iar eleva cu un comportament necuviincios s-a jurat, timp de două zile, fiecărui profesor în parte şi tuturor la un loc, că ea are un prieten care e student. Şi care, în consecință, nu-i afectează ei procesul de învățământ. Că oricum nu ar fi putut să se îndrăgostească de mine. Pentru că sunt cam urât şi prea slăbănog pentru pretențiile ei. Cu alte cuvinte, că ea n-a ştiut nimic despre dragostea mea ascunsă. Prin urmare, n-are nicio vină pentru faptul că eu, „un complexat, un timid, un prost", am ajuns să o iubesc.

Fata s-a ales doar cu o mustrare, eu m-am ales cu disprețul colegilor. Dar important era că mama a obținut o nouă victorie în lupta ei cu anormalul, care era cât pe ce să intervină nefast în viața mea.

Firește, la banchetul de la sfârşitul clasei a douăsprezecea nu am putut fi prezent, asta pentru că s-a ținut tocmai într-o zi de sărbătoare. Şi nu e normal ca într-o zi de sărbătoare să dansezi şi să te distrezi. În plus:

— Tu crezi că Iisus a râs în cele patruzeci de zile petrecute în deşert? Crezi că El s-a distrat când I-au bătut cuie în mâini? Crezi cumva că Hristos a dansat pe drumul Golgotei? Crezi că el a simțit miros de vin când I-au pus cârpa muiată în oțet sub nas?

Nu credeam aşa ceva, deci nu puteam să fac un lucru atât de anormal încât să mă duc la o petrecere în timpul unei sărbători. Nu puteam să beau alcool şi să ascult muzică modernă, de vreme ce Iisus nu făcuse vreodată asta. Aşa că, pentru a mă comporta firesc, am mers în acea zi la biserică, m-am curățit de gânduri murdare sub patrafir, am băut o gură din sângele lui Hristos şi am ascultat o Osana cântată de cor, apoi m-am întors, eliberat spiritual, acasă.

A urmat examenul la Institutul Teologic şi, spre marea surprindere a mamei, n-am fost admis. Totuşi:

— Nu-i nimic, mi-a spus mama, după ce m-a bătut cu nişte ramuri de brad, căci ea citise în Sfânta Scriptură că, indiferent de vârsta copilului, bătaia e ruptă din rai. Nu-i nimic, înseamnă că bunul Dumnezeu s-a gândit că-L poți sluji şi din afara Bisericii.

Ca să-l slujesc pe Dumnezeu dintr-un birou, şi nu din fața strungului, mama a hotărât că facultatea cea mai potrivită pentru mine e Politehnica. Aici, bănuiesc eu, a

intervenit de fapt a doua concluzie la care a ajuns în ziua în care m-a născut, anume aceea că ea trebuie să facă totul pentru a-mi asigura o viață normală. Şi, cum ceea ce doream eu să fac la acea vreme – să scriu poezii şi să culeg struguri – nu figura pe lista sa de preocupări normale, anul ce a urmat am dat examen la Politehnică. De astă dată spre surprinderea mea, am fost admis. Aşa a început etapa trinoamelor şi a radicalilor din viața mea.

La doi ani de la intrarea mea la facultate, primind un semnal de la Dumnezeu sau urmărindu-şi cu sârg ideea de a-mi asigura o viață normală, mama (care, între timp, îmbătrânind, amestecase atât de mult cele două concluzii la care ajunsese în ziua apariției mele pe lume, încât ele deveniseră una, dar nici ea nu mai ştia care era aceasta) m-a anunțat că ar fi timpul să mă însor.

Tocmai pe când mă gândeam entuziast că vremea interdicțiilor impuse de normalitate a trecut şi că ar fi timpul să mai merg pe la vreo petrecere pentru a-mi găsi aleasa, mama mi-a arătat mai întâi, amenințător, câteva ramuri de brad, apoi, zâmbind larg, o verighetă, pe care:

— Te sfătuiesc, a spus, s-o pui pe mâna fetei primarului, pentru că ea este o fată deosebită, sensibilă, bună, exact ceea ce-ți trebuie ție.

Deşi mi-a fost greu să mă îndrăgostesc de aleasa mamei mele, m-am străduit din tot sufletul s-o fac, căci ea era fată de primar şi, în fond, vorba mamei:

— Decât să-ți iei de nevastă o femeie cu trup de tras printr-un inel, care mai apoi o să aibă o sută de kilograme, mai bine te căsătoreşti de la început cu una de nouăzeci şi cinci. Aşa măcar nu ai de ce să fii dezamăgit mai încolo. Spune şi tu, nu-i normal?

Era.

3. În care personajul acceptă, la inițiativa maică-sii, să se însoare

Soției mele i-a pocnit rochia de mireasă chiar în momentul în care preotul ne-a dat voie să ne sărutăm. Cum socrul meu, primarul, se opusese din start ideii de cununie religioasă, dar acceptase numai pentru că mama îi spusese că: „Aşa-i normal, să aibă loc şi o cununie religioasă, altfel nu se pot considera căsătoriți”, nunta s-a încheiat în acel moment. Căci miresei nu-i prea mai venea să petreacă, având în partea stângă a rochiei o crăpătură care lăsa cele cinci kilograme de grăsime învelite în piele ce se aflau în acel loc să se scurgă la lumina zilei.

Căsătoria mea a început sub cele mai bune auspicii. În prima săptămână, învățat de mama că aşa e normal, am pus icoane în toată casa: în sufragerie – pe peretele dinspre nord, în dormitor – deasupra patului, pe hol – lângă cuier, şi în bucătărie – deasupra frigiderului. În săptămâna a doua, sfătuită de tatăl ei, primarul, că nu aşa-i normal, nevastă-mea a dat jos icoanele şi a pus în loc fotografia mărită a secretarului general al partidului: în sufragerie – pe peretele dinspre nord, în dormitor – deasupra patului, pe hol – lângă cuier, şi în bucătărie – deasupra frigiderului.

În a treia săptămână soția mea n-a mai putut suporta Tatăl nostru pe care mi se părea normal să îl rostesc înainte de masă. Aşa că, din acel moment, am început, cum i se părea ei normal, să cântăm amândoi Tricolorul.

După o lună, începusem să mă obişnuiesc. Şi multe din chestiile care îmi păreau anormale până atunci mi-au devenit normale, între timp. Astfel, pentru că filmele americane, de care făceam rost pe casete pirat şi pe care le vedeam pe aparatul video dăruit de socru la nuntă, erau reacționare şi, nu de puține ori, se constituiau într-un atentat moral la valorile socialismului, am început să urmăresc, tot mai fascinat, filme cubaneze despre revoluție, filme chinezeşti despre vitejia oamenilor muncii

în fața devastatoarelor inundații şi filme nord-coreene despre sudoarea pe care tovarăşii cu ochi oblici o depuneau în culegerea şi valorificarea bobului de orez. Filmele ruseşti trebuiau selectate cu atenție, căci în cele noi se făcea simțită prezența perestroikăi şi, spre ruşinea fraților sovietici, apăruseră câteva producții cinematografice în care erau ironizați sovhozistul Ivan Pavlovici sau părinții oblovenți Fiodor şi Alioşa. Iar aceste filme nu era normal să fie vizionate.

Spre bucuria mea, în scurt timp am constatat că, în cadrul familiei mele, era normal să se citească literatură. Dar, cum Blaga fusese un nealiniat, Ionesco, un nepatriot, Panait Istrati, un trădător, iar Soljenițân, un porc, mi s-a spus că firesc ar fi să citesc Beniuc, Sadoveanu, Păunescu şi, dacă vreau străini, Maxim Gorki. M-am conformat. Astfel că, în scurt timp, am descoperit savoarea literaturii patriotice.

Din nefericire, o dată la două săptămâni ne făcea câte o vizită mama mea. Erau momente în care, sub amenințarea unor ramuri de brad, redescopeream un alt normal. Ceea ce făcea ca, un timp după plecarea mamei, dintr-o reînviere a vechilor obişnuințe, să cânt înainte de masă Tricolorul pe „versurile” din Tatăl nostru, să-mi fac pioase cruci şi să mă aşez în genunchi în fața fotografiei din care

zâmbea secretarul general al partidului. Iar la serviciu – căci între timp socrul meu îmi găsise un serviciu –, în momentul în care intram la şedinţa trisăptămânală a C.O.M, îmi scoteam cu emoţie şapca şi sărutam mâna preşedintelui de Comitet.

4. În care – în fine! – personajul filosofează pe marginea dihotomiei normal/anormal

Iar azi s-a împlinit un an de când am părăsit spitalul, nebun cu acte în regulă.

Cu ceva mai mult de doi ani în urmă, participând la dezvelirea statuii soldatului sovietic din piaţa mare a oraşului, ca reprezentant al oamenilor muncii, normalitatea mea m-a făcut să glăsuiesc public:

Nu pentru c-ai eliberat popoarele
Te-au ridicat atât de sus
Ci pentru că îţi put picioarele
'Tu-ţi mă-ta-n cur de soldat rus!

În urma acestei întâmplări, socrul meu, primarul, a considerat că:

— Fiica mea nu poate fi căsătorită, sub nicio formă, cu un duşman al poporului.

De aceea:

— Cum un divorț n-ar da bine, e preferabil ca ea să fie căsătorită cu un om care, din neştiute motive, a clacat psihic.

Prin urmare, m-a internat într-un spital de boli nervoase.

Azi s-a împlinit un an de când am ieşit de-acolo. Şi acum, o dată ieşit, pot spune, fără teama de a greşi, că normalitatea asta e cel mai stupid concept născocit de omenire. Ani în şir m-am comportat normal. Am făcut liceul când a trebuit să fac liceul, deşi eu aş fi preferat să alerg pe pajişti verzi, să îngrijesc vaci, să culeg flori şi să scriu poezii. Dar comportamentul ăsta ar fi fost anormal pentru un adolescent. Am dat la facultate, deşi la vremea aceea visul meu era să devin culegător de struguri şi să scriu poezii în zumzet de albine. Un om cu capul pe umeri trebuie să ştie însă că a croi metafore în zumzetul albinelor nu e chiar cel mai firesc mod de manifestare pentru un tânăr de optsprezece ani. Aşa că am dat la facultate, am picat, am mai dat o dată la facultate, am intrat, apoi m-am căsătorit.

Azi s-a împlinit un an de când am intrat pe uşa casei mele, ieşit din normalitate, cu acte în regulă. Dacă aş fi fost normal, aş fi sărbătorit cu muzică, baloane, prieteni,

tort. Dar nu sunt. Aşa că nu am făcut altceva decât să stau în scaunul meu de anormal, să aştept ca soția mea să se întoarcă de la serviciu şi să ascult pălăvrăgeala mamei mele, care, de când am devenit anormal, s-a mutat cu noi şi-mi vâră în fiecare zi lingurița cu medicamente pe gât – medicamentele de anormal.

— Înghite, nenorocitule, Dumnezeu să mă ierte, îmi spune de fiecare dată, în timp ce eu dau ochii peste cap şi las cu măiestrie o picătură de salivă să mi se scurgă pe bărbie. Înghite, nenorocitule, îmi spune mama mea, că mi-ai distrus viața cu nebunia ta.

Mama a fost întotdeauna lângă mine, atunci când am avut nevoie. Când a considerat ea că am nevoie. Mama mea a ştiut întotdeauna să mă îndrepte pe drumul cel bun, pe drumul pe care l-a considerat ea bun. Iar eu am visat întotdeauna să mă revanşez în fața ei.

— Înghite, îmi tot spune mama, înainte de a izbucni în plâns.

Lumea văzută din scaunul de anormal e puțin diferită de cea văzută prin ochii omului supus regulilor firesculului. Oamenii se schimbă, capătă trăsături aspre, disprețul lor e mai uşor de observat... Capetele lor sunt diforme, căci strâmbăturile le modifică expresiile, gesturile nervoase îi transformă în nişte mecanisme ciudate care, supuse

virusului anormalității pe care eu îl port, acționează nestăpânit, în virtutea unei logici paralizate. Ca nişte păianjeni a căror pânză este brusc ruptă, oamenii încearcă să se ascundă de mine în întunericul normal. De fapt, văzuți prin ochi de anormal, oamenii te fac să-ți aminteşti de faptul că, în cele din urmă, nu sunt decât membri ai unei specii de mamifere, puțin mai evoluate, dar la care instinctul deține încă rolul principal.

Soția mea... Este singurul om care şi-a păstrat imaginea. Asta poate şi din cauză că, în fond, în primul rând ei i-am dedicat nebunia mea. Dedicându-i această nebunie, se înțelege, i-am prevăzut comportamenul de-acum încă din momentul în care ideea anormalității mi-a încolțit în minte. Am avut deci timp să mă obişnuiesc cu această viziune a ei, viziune ce s-a transformat acum în realitate. Soția mea, omul cel mai normal pe care mintea mea l-a conceput vreodată, a învățat – cum am şi prevăzut, de altfel – să-şi sacrifice viața îngrijind un om bolnav. Astfel că satisfacția mea este deplină.

Ea, obosită, se întoarce zilnic de la serviciu la aceeaşi oră. Iar eu, nebun cu acte în regulă, în fiecare zi la apariția soției mele sar din scaunul meu de anormal, îi ies bezmetic în întâmpinare şi, urlând cu gura larg deschisă, mă arunc în brațele ei. La început, când încă nu ştia să

mă evite, am reuşit de câteva ori, spre marea-mi satisfacție, s-o trântesc cu putere pe gresia din hol şi să mă aşez confortabil cu cele o sută de kilograme pe care le am deasupra ei. O dată – doar o singură dată – am lăsat-o să intre şi am avut inspirația să mă arunc asupra ei exact în dreptul mesei din sufragerie. Ea a căzut, s-a lovit cu capul de piciorul de lemn şi m-a înjurat. Apoi a izbucnit în lacrimi, regretându-şi ieşirea. N-am mai reuşit să repet figura, ea s-a ferit din acea zi şi, de multe ori, cel care s-a lovit de masă am fost eu.

Azi s-a împlinit un an de când m-am tot trezit în fiecare dimineață, mi-am luat micul dejun şi m-am aşezat în scaunul meu de anormal. Şi, în felul meu, am sărbătorit.

Meditație

Omul cu serviciu poate să spună despre tânărul cu părul prins în coadă următoarele: nas mare, ochi vârâți adânc în orbite, fără mustață, fără barbă, înalt cât dublul părții colorate în roşu a stâlpului lângă care stă, slab, blugi uzați, pulover gri-murdar pe sub geaca albastră descheiată (iarna) şi un tricou negru (vara) pe care scrie: Do you think that fuck is funny? Fuck yourself & save the money, sau un tricou albastru spălăcit (tot vara) pe care scrie Sunt urât da' mă doare-n fund, dedesubtul

inscripției fiind schițat un fund spre care, din lateral, se îndreaptă o săgeată.

Omul cu serviciu ar vrea să-l cunoască pe tânărul cu părul prins în coadă, pentru că are o serie de întrebări pentru el: de ce stă acolo în fiecare zi (de doi ani!), la opt fără cinci, lângă stâlpul cu baza colorată în roşu? de ce pledează pentru masturbare? de ce îl doare acolo unde spune că-l doare? N-a găsit însă timp în aceşti doi ani pentru a vorbi cu el, întrucât programul său, al omului cu serviciu, începe la opt fix, iar dacă s-ar opri, ar întârzia la slujbă. Or, asta n-ar conveni nimănui: nici şefului său, care abia aşteaptă să-i spună ce neserios este şi să-i dea o penalizare – trei penalizări într-un singur an înseamnă automat eliminarea din firmă, adică demiterea, adică „întreruperea colaborării noastre", după cum se exprimă şeful lui, iar în ce-l priveşte pe personajul nostru, nu e capabil să rămână într-un an curat, adică fără penalizare; deci, dacă ar mai face una, oprindu-se să stea de vorbă cu tânărul cu părul prins în coadă, ar risca prea mult. O dată a încercat totuşi. S-a pornit de-acasă la opt fără două'ş'cinci în loc de opt fără douăzeci, numai că a ajuns în dreptul stâlpului la opt fără un sfert, iar tânărul nu apăruse încă. După două minute petrecute cu ochii pe ceas, a renunțat, calculând că, oricât de rapid ar purta

conversația respectivă, ea tot n-ar putea dura mai puțin de cinci minute, decât ocolind formalitățile. Cum formalitățile ar fi fost necesare, întrucât nu se cunoştea cu ăla, a decis să urce în primul maxi-taxi şi a plecat. Cu coada ochiului, în timp ce urca în maşină, l-a zărit pe lungan apărând de după un colț de stradă.

La opt fără şapte minute, omului cu serviciu îi apare în fața ochilor, la un kilometru mai jos de lungan, profesorul de folcloristică. Ăsta, profesorul, un om de vreo şaizeci de ani, coboară paralel cu maxi-taxi-ul în care omul cu serviciu se află, privind undeva în zare, năuc; este, fără îndoială, alcoolic. E evident: după cearcănele din jurul ochilor, după modul în care păşeşte – este un alcoolic căruia, dimineața, îi lipseşte punctul de sprijin, adică sticla lui de votcă (după îndelungi cugetări, omul cu serviciu a ajuns la concluzia că profesorul de folcloristică bea votcă; dacă ar fi fost băutor de vin, cu siguranță că n-ar fi avut cearcăne atât de mari, gura nu i-ar fi fost atât de strâmbă, obrajii i-ar fi stat ceva mai la locul lor pe chip; dacă ar fi fost băutor de bere, cu siguranță că n-ar fi trăit până la şaizeci de ani – stomacul şi ficatul i-ar fi fost ferfeniță înainte de cincizeci de ani, ar fi murit de ulcer perforat sau de hepatită cronică; whisky?, ce naiba, doar e profesor de folcloristică – de unde bani de whisky?). A aflat

că e profesor de folcloristică numai de vreun an. Atunci, unul dintre vecinii săi de maxi-taxi, un tânăr de vreo douăzeci de ani care ținea în brațe o tânără de vreo douăzeci de ani, văzându-l, a exclamat către prietena lui: „Bă, ăla nu-i profu' de folclor?". „Ba da, i-a răspuns fata, să mă ia naiba dacă nu-i el!"

Şoferul, firește, îi e prieten bun omului cu serviciu. De cele mai multe ori, şoferul îl lasă să stea pe scaunul din față, de lângă el. Cândva i-a promis chiar că i-l rezervă. „O să scriu pe el: «Rezervat», ca la ristorant", i-a zis, dar nu s-a ținut de cuvânt. Uneori, când omul cu serviciu urcă în maxi-taxi, scaunul din față e ocupat. Niciodată însă de vreun bărbat. Când e ocupat, acolo se află câte o femeie, întotdeauna cu o vârstă cuprinsă între douăzeci şi treizeci de ani, în majoritatea cazurilor purtând minijupă. Atunci, şoferul se întoarce spre prietenul lui şi îi spune: „Să trăiți, dom' profesor", deşi nu e profesor, iar şoferul ştie că nu e profesor (uneori îi spune însă şi: „Să trăiți, dom' inginer", deşi nu e nici inginer, iar el ştie că nu e nici inginer), după care îi face un semn cu ochiul, dând din cap admirativ spre femeia din dreapta lui. Omul cu serviciu îşi ţuguie buzele şi face ochii mari, după care zâmbeşte şi clatină degetul arătător a: „Tot şugubăț ai rămas, coane, chiar şi la vârsta matale", cu toate că habar n-are care-i vârsta lui,

a şoferului, cu toate că nu-l cunoaşte de suficient de multă vreme pentru a şti de cât timp e şugubăț şi cu toate că niciodată nu i-ar spune cu voce tare aşa ceva, întrucât nu foloseşte în general cuvântul „şugubăț” şi cu atât mai puțin cuvântul „coane”.

Bineînțeles, nu întotdeauna face drumul cu şoferul pe care-l cunoaşte atât de bine. I se întâmplă ca maxi-taxi-ul condus de acest şofer (un automobil roşu, cu o uşă care se deschide ca o uşă de casă – a lucrat la ea mult timp, i-a spus, pentru ca maşina să pară mai primitoare) să întârzie două-trei-cinci minute (a doua zi, omul îi spune: „Am prins pe roşu toate semafoarele, mânca-le-ar moartea” sau „M-a oprit un polițai, mânca-l-ar moartea” sau „M-au ținut şefii mai mult, mânca-i-ar moartea”). Şi atunci omul cu serviciu se urcă într-un alt maxi-taxi, întrucât nu-şi poate permite să întârzie la slujbă. Dar n-a legat nicio prietenie cu alți şoferi, nici măcar cu burtosul îmbrăcat în tricou de marinar, care îl întâmpină de fiecare dată când îl întâlneşte (în medie – o dată la trei-patru săptămâni) cu: „Salutare, băi, băiatule!”, deşi nu-i mai în vârstă ca omul cu serviciu decât, eventual, cu vreo doi sau trei ani.

La opt fără patru minute, coboară şi se îndreaptă spre vânzătoarea de la chioşcul din fața instituției unde lucrează. Îşi ia țigările, după o conversație cu femeia care

durează între douăzeci şi patru'ş'cinci de secunde. De doi ani, măcar o dată pe săptămână îi spune: „Cam târziu, cam târziu", iar el îi răspunde: „Da' de unde, programul începe la opt fix". Apoi se uită la ceas şi-i zice: „Acu' e opt fără trei minute". „Aha, deci n-ai întârziat", dă ea din cap înțelegătoare. „Nu, n-am întârziat." Când vânzătoarea nu-i spune: „Cam târziu, cam târziu", conversația ia o altă turnură. De exemplu, în fiecare zi de vineri, ea dă din mână obosită: „Grea săptămână. A ta cum a fost?". „Grea şi-a mea." „Bine că vine weekend-ul!" „Eu am de lucru şi în weekend." „Nu ştiu cum rezişti, îi spune, de fiecare dată te-aud: «Eu lucrez şi-n weekend». Mai lasă naibii munca! Te îmbolnăveşti." „Nu mă-mbolnăvesc eu aşa uşor." Omul cu serviciu habar nu are dacă e căsătorită, habar nu are unde stă, habar nu are dacă e deşteaptă sau proastă. Dar e drăguță. Uneori vânzătoarea îi spune s-o lase mai moale cu fumatul, pentru că n-o să mai reziste mult aşa. Iar omul cu serviciu îi răspunde: „O să rezist". De remarcat e că, deşi ar putea pierde un client dacă omul cu serviciu n-ar mai fuma, ea continuă să-l sfătuiască să renunțe la țigară. Drăguță.

La opt fără trei minute, intră pe uşa instituției. Portarul îl salută respectuos şi, în timp ce-i înmânează cheile de la birou, îi spune, de doi ani, acelaşi lucru: „Punctual, ca de

obicei” sau „Ca de obicei, punctual”. Uneori (dar acest lucru se întâmplă foarte rar) face o abatere de la regulă şi-i zice: „Da’ punctual mai sunteți!”. Iar el îi răspunde printr-o ridicare din umeri şi un gest cu degetul arătător spre etajul trei, acolo unde lucrează. Gesturile astea înseamnă: „Ce să-i faci? Trebuie. Altfel, şeful ăl mare mă dă afară”. Cu portarul a dezvoltat o relație specială, întrucât amândoi sunt pasionați de fotbal şi, mai mult, au aceeaşi echipă favorită. Astfel că, după amabilitățile amintite mai înainte, portarul îl întreabă: „Ce ziceți, batem miercuri?” – bine, asta în cazul în care echipa lor favorită joacă miercuri; dacă joacă sâmbătă sau duminică, întrebarea este: „Ce ziceți, batem sâmbătă (sau duminică)?”; iar dacă meciul urmează să se joace în chiar ziua în care portarul pune întrebarea, aceasta îşi schimbă forma, sunând aşa: „Ce ziceți, batem azi?”. „Batem”, îi răspunde omul cu serviciu întotdeauna, deşi câteodată se îndoieşte de capacitatea echipei de a învinge. Discuția lor diferă uneori, mai exact în ziua imediat următoare unui meci. Dacă echipa învinge, discuția se poartă aşa: „Mare dreptate ați avut; i-am rupt în bătaie!”. „Da, i-am rupt”, îi zice omul cu serviciu. Dacă meciul se încheie egal, iată conversația: „Un pic ne-a lipsit, şi-aveați dreptate”. „Da, un strop de noroc, acolo.” Iar dacă echipa pierde, portarul îl aşteaptă

îmbufnat: „Ați văzut ce ne-a furat hoțu' de arbitru!?". „Da, mare hoț", dă omul cu serviciu din cap, afectat.

După aceste discuții, se îndreaptă spre lift, salutându-l din mână pe portar. Intră, apasă pe butonul pe care scrie, şters, „III", apoi se întoarce cu spatele la uşi şi-şi aranjează cravata în oglinda din cabină.

La opt fără un minut, coboară la etajul trei. Intră în holul lung, care are toate uşile de la birouri deschise. Până la biroul său, are de trecut pe lângă birourile: directorului, directorului adjunct, şefului departamentului de vânzări, şefului departamentului de promovare şi ale celor trei şefi mai mici – şefii departamentelor de producție. El este şeful celui de-al patrulea departament de producție. Deci, cum intră, spune: „Vă salut respectuos, domnule director", iar directorul îi răspunde, mormăind: „Sa'ât", după care îşi priveşte ceasul. Omul cu serviciu n-are nicio emoție când directorul îşi priveşte ceasul. Ştie că mai sunt câteva zeci de secunde până la ora opt fix, deci n-a întârziat. Aşa că se îndreaptă spre a doua uşă şi spune, zâmbind: „Vă salut, domnule director". Directorul adjunct răspunde zâmbetului său şi-i zice cald: „Salutare". Se îndreaptă apoi spre biroul şefului departamentului de vânzări şi-l salută pe acesta: „Vă salut, dom' şef", iar el îi răspunde prietenos: „Noroc". Ajunge în dreptul biroului şefului

departamentului de promovare, şi-i spune: „Vă salut, dom' şef", iar acesta îi face cu ochiul. În fine, paşii săi se îndreaptă spre cele trei birouri alăturate, ale celor trei şefi de departamente: „Sal'tare, moşule", îi spune el primului şef de departament, deşi nu-i moş, fiind chiar mai mic decât omul cu serviciu cu două luni şi patru zile. „Sal'tare", dă acela din mână. „Sal'tare, don'şoară", îi spune apoi celui de-al doilea şef de departament, deşi nu-i domnişoară, dar e sfios şi are o voce piţigăiată, ca de femeie. „Sal'tare", dă şi acesta din mână. „Sal'tare, cuscre", îi spune, în fine, celui de-al treilea şef de departament, deşi omul cu serviciu n-are niciun fiu, iar al treilea şef de departament n-are nicio fiică, şi nici invers, deci nici vorbă să fie cuscri. „Sal'tare", dă, în fine, şi acesta din urmă din mână.

Intră apoi în biroul său. Toată ziua calculează cifrele departamentului, aruncându-şi în acelaşi timp ochii asupra cifrelor celorlalte departamente. Când cifrele celorlalte departamente le depăşesc pe cele ale departamentului condus de el, intră în biroul comun al oamenilor pe care-i conduce şi le spune, pe un ton ridicat: „Băi, ce facem!? Rămânem în urmă!?". Oamenii tac mâlc, dar de-a doua zi cifrele încep să crească, semn că au receptat bine mustrarea omului cu serviciu. Când

departamentul său depăşeşte însă norma, iar celelalte departamente au motive să îl invidieze, intră în biroul comun al oamenilor săi şi le spune, pe un ton prietenos: „Băi, băieți, mergem bine! I-am depăşit!”. Ei tac mâlc, dar, în adâncul sufletului, au primit cu bucurie felicitările omului cu serviciu.

La sfârşitul programului, îşi permite luxul de a pleca acasă cu un taxi. Dar, pentru că nu mai are loc de prieteni în viața sa şi pentru că este un adept al variației, nu şi-a făcut abonament la un singur taxi. Pur şi simplu, coboară în stradă şi face un semn cu mâna, având în felul acesta bucuria de a cunoaşte noi şi noi oameni şi de a discuta cu ei.

Ajuns în fața uşii, scoate din cutia poştală ziarul sportiv, apoi descuie uşa şi intră în casă, îşi dă jos pardesiul, costumul, cravata (iarna) sau numai costumul şi cravata (vara) şi se trânteşte în pat. Stă aşa cincisprezece minute, pentru a se destinde, privind tavanul dormitorului. După cele cincisprezece minute, intră în baie şi dă drumul la apă în cadă. În timp ce apa curge, timp de jumătate de oră stă pe veceu şi citeşte ziarul, pentru a afla ultimele ştiri din sport şi, mai ales, cum mai merg treburile pe la echipa lui favorită. După ce-şi termină treaba, următoarea oră şi jumătate şi-o petrece

în cadă. Asta de trei ori pe săptămână. În celelalte trei zile lucrătoare ale săptămânii, o dată ajuns acasă, stă cincisprezece minute privind tavanul dormitorului, pentru a se destinde. După cele cincisprezece minute, intră în baie şi se aşază pe veceu, citindu-şi ziarul vreme de jumătate de oră. După ce-şi termină treaba, îşi petrece următoarea oră şi jumătate privind de pe balcon trecătorii.

Mănâncă începând cu ora optsprezece şi treizeci. Asta pentru că nu-şi poate permite să piardă ştirile, care încep la ora nouăsprezece, şi nici filmul zilei, care începe la ora nouăsprezece şi treizeci şi cinci sau şi patruzeci. Aceste două programe tv sunt esențiale pentru el, întrucât ele îi oferă relaxarea de care are nevoie. În fine, după consumarea respectivelor programe tv, omul cu serviciu stinge lumina, stinge televizorul şi, în întuneric, pentru următoarea jumătate de oră, se apucă să mediteze.

Uneori adoarme încă înainte să fi terminat de meditat.

Gumă de mestecat

Am cunoscut-o în bar cu mai puțin de două ore înainte şi am hotărât să închiriez o cameră la hotel, profitând astfel de economiile soției mele. Înainte de a o cunoaşte, mă gândeam patetic şi dezgustat la nevasta mea, care nu ştie decât să facă mâncare întreaga zi, să se certe ori să

facă ordine în casă, de parcă ar mai putea fi dezordine după atâta ordine. În plus, îmi înjuram ghinionul de a avea un copil nătâng, căruia i se face rău de câteva ori pe zi şi vomită constant pe unul din picioarele mele, ca şi cum toaleta e făcută doar pentru altfel de treburi. Dar ce importanță mai au toate astea acum? Acum ea se dezbracă, mişcându-se lasciv în ritmul muzicii, se apropie de mine, mă sărută, îmi apucă o mână zâmbind provocator şi o aşază pe sânii ei...

— Vrei o gumă mentolată? mă întreabă şi, în momentul ăsta, senzația de satisfacție pe care o am se scurge într-un potop de frământări. Îmi place cămaşa ta, completează într-o doară, cred că te-a costat destul de mult.

— Am primit-o...

Nu se mai întâmplă nimic în momentele următoare, până dimineață. Nu pot să fac sex cu ea, pentru că mi-este jenă. Fata asta gândeşte probabil că sunt un nenorocit care nu se spală pe dinți cu săptămânile. Dacă soția mea ar fi fost în locul ei, i-aş fi râs batjocoritor în față – soția mea nu merită efortul de a mă spăla pe dinți când o sărut.

Dimineață, fata îmi aruncă un zâmbet compătimitor şi disprețuitor în acelaşi timp, iar eu mă simt trist, jalnic de trist, mai ales la gândul că trebuie să mă întorc acasă, acolo unde sunt aşteptat de ceea ce, din păcate,

Dumnezeu a uitat să stârpească: monotonia exasperantă şi morocănoasă a căsătoriei.

Ajuns acasă mă spăl de trei ori pe dinți în mai puțin de-o oră, nu-mi iau în seamă nevasta care face curat în bucătărie bolborosind blesteme la adresa unui destin nefericit care poartă numele meu, mă schimb, îmi curăț şi-mi dau cu cremă pantofii pe care, fireşte, băiatul meu a vomitat, ies, urc într-un taxi şi cobor în dreptul magazinului unde urmează să dau un interviu pentru postul de administrator. Pe hol se află un tip bărbos, care afirmă că aşteaptă aici din aceleaşi motive ca şi mine. Deşi mi-e contracandidat, nu mă sfiesc să intru în vorbă cu el.

— Ai un curriculum vitae bun? mă interesez, cu oarece emoții.

— Am fost administrator la un magazin de stat, spune. S-a desființat.

— Postul?

— Magazinul. Au făcut o discotecă în loc.

— Alimentar? îl întreb.

— Cum adică?

— Ai lucrat în domeniul alimentar?

— Nu. La textile.

Mă liniştesc. La textile, ha! Am o experiență superioară bărbosului, care nici măcar nu a lucrat în domeniu. Îl

privesc cu un zâmbet relaxat şi îmi permit chiar puțină compătimire, mai ales când îl văd mototolind în mână o bască veche, ceea ce denotă emoție şi modestie dusă până aproape de umilință. Oftez la rândul meu şi-mi spun că, deşi este nedrept, în anumite momente şansa nu le surâde unor oameni.

— Vrei o gumă de mestecat? îl aud. E mentolată.

Simt instantaneu un val de căldură urcându-mi spre creştet, iar asta mă face să devin foarte iritat.

— De ce?! țip la el şi îmi imaginez că emoția mi se poate citi uşor pe față.

Omul pare consternat de reacția mea, mă priveşte fix câteva secunde, apoi întoarce capul, subit interesat de pereții din jur.

— De ce-mi faci asta? insist, cu toate că întrebarea mea este oarecum lipsită de rost, răspunsul găsindu-se deja în bănuielile pe care le am.

— Ce-ți fac, dom'le?! se apără bărbosul, privindu-mă nevinovat. Ți-am oferit o gumă, din amabilitate...

— Din amabilitate, îl îngân eu, sigur că da, amabilitate... Îți par prost?

El dă din cap a neştiință.

— Din amabilitate, auzi! nu mă las eu. De parcă aş crede! Mai bine spune-mi sincer: îmi miroase gura?

— Nu, dom'le, nu-ți miroase.

— Atunci, de ce?

— Ți-am spus...

Trece un timp în care îmi pun o mulțime de întrebări cu privire la sinceritatea celui de lângă mine.

— Poți să-mi dai, îl anunț la finele momentului de cugetare.

— Ce să-ți dau?

— Ce mi-ai oferit cu câteva clipe în urmă. O gumă de mestecat.

— Îmi pare rău, zice. E la mine în gură. Din reacția dumitale am înțeles că nu vrei.

Îi arunc o privire încruntată, blestemându-i perfidia, apoi mă ridic, mă reped spre uşă, ies şi alerg în căutarea unei tonete, sperând să găsesc ceva care să-mi împrospăteze respirația. Căutarea mea durează o vreme. Obosit şi transpirat, mă întorc după jumătate de oră la locul unde urmează să dau interviul, cu o bomboană mentolată în gură. Găsesc o femeie şi un bărbat care tocmai se pregătesc să încuie uşile magazinului.

— Ce se întâmplă? Aici urmează să aibă loc un interviu, spun, simțind că mă încearcă o serie de emoții, încă nedefinite.

— Tocmai s-a încheiat, domnule.

— Nu se poate! exclam, iar ciuda îşi pune imediat amprenta pe tonul meu. Eu am venit pentru interviu, nu vedeți?! Sunt aici, în fața voastră, am venit pentru interviu!

— Ați întârziat, îmi zâmbeşte amabil femeia. Postul a fost deja acordat singurului candidat care s-a prezentat. Îmi pare rău. Oricum, să ştiți, noi apreciem foarte mult punctualitatea, mă informează ea.

Aş putea să-i explic, aş putea să țip la ea sau să o implor să-mi mai ofere o şansă. Dar îmi dau seama că n-ar fi prea încântată să mă asculte povestindu-i motivul întârzierii, încadrat în câteva scuze. Aşa că, deprimat, mă îndepărtez de cei doi, gândindu-mă deja la reproşurile soției, care va avea de comentat nopțile pierdute la poker cu prietenii – căci ea aşa ştie că-mi petrec nopțile în care nu sunt acasă. Îmi plâng de milă la gândul că voi fi nevoit să suport în continuare monotonia din familia mea, un şir de zile înghesuite într-o aşteptare fără iluzii, o soție care nu vorbeşte decât pentru a se certa, un copil care vomită insistent pe pantofii mei...

Urc într-un tramvai, căci lipsa de speranțe în ceea ce priveşte vreun loc de muncă îmi înfrânează comoditatea de a lua un taxi. O matahală amabilă mă abordează la un moment dat şi, afişând cu seninătate insigna de controlor,

mă înştiinţează că în tramvai se circulă pe bază de bilet. Când, în sfârşit, înțeleg ce vrea, o pojghiță rece de sudoare mi se aşterne pe şira spinării, la gândul amenzii care va veni.

În timp ce omul scrie o chitanță, scot amărât din buzunar cele câteva bancnote rămase din teancul de zile negre al soției mele şi le întind spre controlor. El îmi zâmbeşte la fel de amabil şi dă din umăr a „Ce să-i faci, viața asta-i o curvă, iar dacă tu eşti nătărău, trebuie să te gândeşti întotdeauna că poate exista un nătărău mai şmecher, care îți face viața şi mai scârboasă”.

Doamne, ce viață! Sunt deprimat. Un motiv suficient pentru a-mi petrece restul zilei într-o bodegă.

***

Îmi găsesc copilul cântând în fața televizorului, bătând inutil din palme şi învârtindu-se haotic, ceea ce mă face să constat, încă o dată, că e un idiot, fără speranțe de vindecare. Soția mea spală pe jos în bucătărie, acolo unde spăla şi dimineață, iar eu mă apropii şi o sărut dintr-o dezgustătoare obişnuință. Ea îmi întoarce plictisită sărutul, apoi îşi reia poziția de lucru, aşezându-şi (ca o impietate la adresa esteticului) fundul imens în fața mea –

un gest belicos care are legătură cu întârzierea de care mă fac vinovat încă de dimineață.

— Îmi pare rău, îi vorbesc pe un ton indiferent, lăsându-mi în acelaşi timp gândurile să facă o triere lentă a scuzelor folosite până acum. Eşti supărată pentru noaptea trecută, aşa-i?

Nu-mi răspunde.

— Am întârziat pentru că... Nu cred că te interesează. Am... am câştigat câteva mâini la poker.

— Cât? îi aud vocea anostă.

— Cât am câştigat? Păi, am câş... Ce dracu'?! N-are rost, spun, dând din mână a lehamite. Am pierdut totul spre dimineață.

— Economiile mele, aşa-i?

Nu simt nevoia să spun ceva.

— Aşa-i, om de nimic ce eşti?! insistă ridicând tonul, întorcându-se spre mine şi fixându-mă cu privirea, sperând inutil ca gestul ei să mă afecteze. Nu vrei să-mi răspunzi?! Nici de dimineață n-ai catadicsit să-mi vorbeşti, spune, după o pauză care nu face decât să-mi sporească nepăsarea. Te-ai simțit vinovat?

— Vinovat?! mă arăt mirat, permițându-mi în acelaşi timp un zâmbet disprețuitor.

Ea pufneşte a mânie – un fel de grohăit ce poartă în el urme vagi de inteligență.

— Măcar de-ai fi fost la poker în noaptea asta! Dar n-ai fost! trage o concluzie hotărâtă, iar eu nu fac vreun efort pentru a mă apăra.

Cum discuția nu aduce nimic interesant, nu-mi rămâne altceva de făcut decât să oftez profund, să părăsesc încăperea şi să mă aşez pe un pat, sperând să fiu lăsat în pace.

— Copilul a vomitat toată ziua, îmi spulberă ea iluzia liniştii, nici bani de medicamente n-am, iar tu nu eşti bun decât să-ți pierzi timpul, să cheltui banii şi... O, Doamne, de ce dracu' am făcut prostia să mă mărit cu tine?! Au fost pretendenți la mâna mea care acum sunt milionari, auzi?! Nu milionari, ci miliardari!

Ea țipă de acolo, din bucătărie şi în scurt timp o aud plângând, un alt tertip inutil, care nu-mi mai poate provoca altceva în afară de silă. Copilul continuă să bată din palme, scuipând acum spre tavan şi repezindu-se să prindă câteva dintre picăturile de salivă ce se împrăştie prin cameră. În curând va vomita. Eu îl studiez cu un fel de curiozitate, încercând să nu mă las cuprins de scârbă.

— Copilul e un idiot, spun. Apoi mă întorc pe cealaltă parte, închizând ochii. Te-ar fi părăsit miliardarii tăi, adaug în şoaptă, dacă le făceai aşa un copil idiot.

Nu ştiu cât timp dorm, de fapt nici nu sunt sigur că am adormit. Ştiu doar că la un anumit moment mă hotărăsc să caut un alt loc de muncă. Citesc febril toate anunţurile din ziar care oferă servicii şi găsesc unul deosebit de convenabil, unul care mi se potriveşte foarte bine.

La ora fixată mă prezint în faţa clădirii în care voi susţine acest interviu, proaspăt, îmbrăcat la patru ace, cu o figură surâzătoare şi, pentru siguranţă, cu două lame de gumă mentolată în gură.

Sunt invitat înăuntru unde, de la un birou, o femeie aflată la o vârstă considerabilă, cu ochelarii aşezaţi intenţionat la nivelul nărilor pe nas, mă priveşte de sus până jos, meditativ. Apoi îmi arată un fotoliu şi mă sfătuieşte să mă aşez.

Termină de citit scurta prezentare pe care mi-am făcut-o, fără să lase să se observe pe chipul ei vreun indiciu cu privire la părerile pe care şi le-a format.

— N-ai scris niciun fel de moto, remarcă ea cu o voce piţigăiată, nesuferită, o voce care mi se pare teribil de familiară.

— Nu înţeleg.

— Nu ştii ce-nseamnă moto? se minunează scârbită. Ha!

Încerc să spun un gâtuit „Ba da”, dar ea mă opreşte, cu un gest hotărât al mâinii. Apoi, după ce se mai zgâieşte un timp în foaia cu datele mele personale, continuă:

— Ai, nu zic nu, o experienţă bună. Da’ n-ai scris nicio zicală, ceva care să te reprezinte, un fel de aforism sau lege ideatică după care te conduci... Şi completează, a-toate-ştiutoare: asta înseamnă moto. Te rog să te gândeşti la o chestie dintr-asta, ceva...

— Acum? întreb, mirându-mă de asemenea pretenţie, realizând în acelaşi timp că vocea ei este groaznic de asemănătoare cu cea a soţiei mele.

— Da’ când? răspunde sec.

Se înghesuie în memoria mea o sumedenie de expresii celebre, de la Acvila non capit muscam şi Hannibal ante portas până la legile lui Murphy, dar nu găsesc nimic mulţumitor, nimic care să-mi dezvăluie profunzimea. Îmi vine în minte o poezie, însă nu-mi amintesc niciun vers cu claritate.

— Hai, te-ai gândit? îşi pierde răbdarea doamna de la birou.

— Stau şi-i privesc pe nenăscuții câini pe nenăscuții oameni cum îi muşcă, spun pe un ton coborât, după câteva momente de ezitare.

Ea are o privire perplexă, aruncată peste ochelarii inutili în acel moment.

— Ce câini, eşti prost?! Ce câini? Ce-i asta?

— Nichita Stănescu, cred. Nu-mi aduc aminte prea bine versurile, dar ăsta-i motoul meu.

— Aha, se dumireşte ea, neuitând să mă fixeze cu privirea. Îți miroase de obicei respirația? mă întreabă neaşteptat, după o scurtă pauză.

Din nou mă cuprind emoțiile. Modul ei direct de abordare reuşeşte să mă intimideze, mai ales că mi-e greu să dau un răspuns precis.

— Nu... Cel puțin, nu cred. Am două gume de mestecat în gură. Adică... nu ştiu. Îmi miroase respirația, doamnă?

— De ce ți-ai cumpărat gumă?

Întrebarea nu poate primi niciun răspuns concret, pentru că orice răspuns ar fi în dezavantajul meu.

— Nu ştiu, spun chinuit.

— Nu ştii?! ridică ea vocea, aruncându-mi o privire urâtă.

— Îmi pare rău, nu ştiu.

— Nu te angajez, mă anunță cu o expresie impasibilă pe chip.

Momentul este dificil, dar eu mai păstrez câteva speranțe.

— Din ce motive? încerc să mă lămuresc.

— Pentru că eşti prost.

— Nu sunt. Zău că nu sunt!

— Atunci nu te angajez pentru că îți miroase respirația.

— Nu se poate! Am două gume de mestecat în gură!

— Tocmai. Ai două gume de mestecat în gură. De ce le-ai luat?

Îmi dau seama că nu se mai poate face nimic.

— Nu gura îmi miroase, babă! Miros eu a nevastă şi a copil dezaxat.

Bătrâna se transformă pe neaşteptate într-un filosof caraghios, senil, în vârstă de o sută de ani, cu ochii sclipitori şi asimetrici, care suge cu voluptate dintr-o sticlă de votcă.

— Cum ai putut fi atât de idiot, îmi spune, oprindu-se din băut, încât să te însori? Căsătoria e ca o gumă de mestecat: îți place o vreme, apoi îşi pierde gustul. Vezi, dacă te-ai însurat?! Se întinde ca o gumă de mestecat şi nu se mai termină. Nu se mai termină... Prostule!

Moşneagul pare mulțumit de imaginea metaforică pe care a creat-o, începe să râdă zgomotos, răguşit, tuşeşte şi inundă biroul cu un litru de votcă țâşnit dizgrațios din gura sa.

Momentul se termină când soția mea mă strigă, iar eu mă trezesc din somn. Constat că totul e ca înainte, îmi amintesc că am venit acasă după amenda primită pe tramvai, că m-am aşezat obosit în pat...

— E gata masa, îmi spune nevasta.

Mă aşez la masă, îmi mângâi pe cap copilul, el vomită pe piciorul meu, soția mea îl şterge în tăcere, totul reintră în normalitate.

— Poate ar trebui să-l consulte un alt medic, îmi exprim eu părerea, arătând spre copil.

— Azi-noapte n-ai fost la poker, spune nevasta mea, făcându-se că n-aude.

Îmi dau seama că subiectul ăsta nu poate fi ocolit.

— Un prieten m-a invitat la el acasă, îi explic, oarecum nepăsător.

— Copilului îi dau medicamentele prescrise, mă linişteşte ea. Nu chiar toate medicamentele prescrise, pentru că nu am destui bani. Oricum, tusea convulsivă nu trece aşa uşor. E normal să vomite, mi-a spus medicul. La care prieten ai fost? nu uită să se intereseze.

— Nu-l cunoşti. Nu l-am adus niciodată acasă.

Trânteşte prosopul cu care tocmai se ştergea pe mâini şi începe să plângă.

— Ai o amantă? întreabă printre lacrimi.

— Nu am.

Ca de obicei mă priveşte fix câteva momente, timp în care lacrimile i se scurg în farfuria cu supă.

— Azi trebuia să mergi la un interviu, pentru o slujbă, nu-i aşa? Nu cred c-ai fost.

— Cum să nu merg?! Lasă-mă naibii în pace!

Deşi revolta mea este sinceră, vorbele nu sunt rostite pe un ton suficient de credibil.

— Ai o amantă, spune cu amărăciune.

— Nu-i adevărat! Futu-i mama ei de viaţă! înjur eu, cu gândul la noaptea trecută.

— Copilul e bolnav. Te rog să ai grijă cum vorbeşti. Medicul spune că are nevoie de linişte, ţinând cont şi de celelalte probleme ale lui.

— Celelalte probleme? Cu ce afectează tusea măgărească deficienţa lui mintală? mă mir. Mă rog, tu ştii mai bine. Auzi, tuse măgărească la paişpe ani! Futu-i mama ei de viaţă!

— Tu ai o amantă, nu renunţă soţia mea la obsesia cu care mă oboseşte. Azi te-ai spălat de trei ori pe dinţi

înainte de a pleca la aşa-zisul interviu. Când ai venit acasă, miroseai din nou a mentă. Cum crezi că suport eu asta?

— La aşa-zisul interviu?! Eşti vacă, femeie! Mă jur că am fost la interviu. Pentru asta mi-am şi cumpărat o bomboană, pentru ca să pot merge la interviu.

— De ce? Asta-i întrebarea, nu se lasă ea.

— De ce? De ce? De ce? o maimuțăreşte copilul.

Îl plesnesc cu dosul palmei şi încerc s-o lămuresc pe soția mea.

— N-am nicio amantă. Nu spun că n-aş vrea să am, spun că n-am! Dar mi-a fost teamă că-mi miroase gura. Ştii, trebuie să faci impresie bună la început, dacă vrei să fii angajat. Cât e ceasul?

Copilul plânge, tuşeşte şi vomită.

— De ce l-ai pocnit?! urlă soția la mine. Ştii cât e de sensibil!

— N-am vrut. Uneori mă enervez prea tare. Cât e ceasul?

— Eu te părăsesc, să ştii, mă amenință nevastă-mea.

— N-am eu norocul ăsta. Îmi spui naibii cât e ceasul?! urlu.

— Ce te interesează? Ți-e frică să nu întârzii la amantă?

— Vreau să mă spânzur, îi răspund calm. Ce zici? Vreau să ştiu ora la care mă spânzur.

Soția mea plânge şi mai tare, scuturându-se patetic, iar sânii imenşi îi atârnă dezgustător, într-o clătinare continuă sub bluza veche ce-i acoperă trupul.

— Azi te părăsesc, spune ea, după ce se satură de plâns. Nu mai pot. Bani nu aduci în casă, mai mult, cheltui toți banii strânşi de mine. Copilul e handicapat, iar tu îl loveşti...

— Îmi pare rău că l-am lovit, nu pricepi?!

— În plus, continuă ea fără să-mi ia în seamă intervenția, ai început să te speli pe dinți de trei ori pe zi, mesteci gumă mentolată... Ai o amantă, e clar. În revistă scrie că, dacă bărbatul se îngrijeşte excesiv de sine, are o amantă. Eu te părăsesc!

— În care revistă?

— Ce revistă?

— Ce revistă e aia în care scrie că bărbatul... Lua-te-ar naiba, femeie!

Mă ridic de pe scaun şi, cu un gest pe care nu încerc să-l controlez, arunc aiurea farfuria din fața mea. Supa se întinde pe unul dintre pereții bucătăriei, lăsând o urmă maronie peste care se preling câțiva tăiței, o urmă dizgrațioasă. Fără să mai spun vreo vorbă, ies din casă în

papuci, pentru că pantofii sunt murdari, ca de obicei. Fac câțiva paşi pe hol, mă răzgândesc brusc, intru, îl pocnesc pe băiat şi urlu:

— Nu mai vomita pe pantofii mei, auzi?! Nu mai suport!

Ies din nou, mă plimb nervos prin fața blocului, fumez o țigară, deplâng încă o dată mizeria de care sunt înconjurat... După câteva minute urc scările pentru a mă întoarce în casă. Însă, la primul etaj, o țigancă, cu o pungă de semințe în mână, îmi vorbeşte printre dinții înnegriți, invitându-mă să cumpăr de la ea.

— Nu-mi plac semințele, spun şi încerc s-o ocolesc.

— Atunci, insistă țiganca, poate doreşti un pachet de gumă de mestecat, domnu'.

O prind de păr şi-i trântesc cu patimă un pumn în figură. Ea urlă şi se rostogoleşte pe scări. Uşile de la două apartamente se deschid, iar vecinii mei se arată foarte impacientați. Unul coboară şi mă înştiințează că am omorât-o pe țigancă, iar eu încep să râd.

— Aşa-i trebuie! De-acum încolo să-şi vândă guma de mestecat în altă parte.

În scurt timp, alertați de vecini, apar doi polițişti, iritați şi plictisiți în acelaşi timp, care încearcă să-mi pună cătuşele. Soția mea plânge, eu îi înjur senin pe oamenii legii, iar copilul meu de paişpe ani sare în mijlocul

sufrageriei, la fel de stupid ca întotdeauna, bate din palme şi încearcă să cânte ceva:

— Un elefant, un elefant...

Se întrerupe, ezită câteva secunde, aşteptând să-şi amintească urmarea, caută din priviri cel mai apropiat perete, dă de două ori cu capul în el, apoi hohoteşte fericit şi reîncepe să dea din palme.

— Un elefant se legăna pe o pânză de...

Se opreşte brusc, tuşeşte, se apropie şi vomită pe piciorul unui poliţist.

Gândacii
– groteşti istorii ale devenirii –

Regele

Preotul priveşte scârbit Biblia deschisă de pe masă. Nu, nu de carte este el scârbit, n-ar avea cum. Ci de gândacul care se plimbă pe pagina scrisă.

Îl priveşte o vreme, păstrându-şi pe chip expresia de silă; îl vede oprindu-se, iar antenele i se mişcă neregulat. Gândacul stă deasupra unui verset din... preotul se uită spre antet.

— Din patru Regi cinşpe, spune în şoaptă, citind indicația din capul paginii. Versetul trei'ş' trei: Acesta era de douăzeci şi cinci de ani când s-a făcut rege.

Preotul începe să râdă.

— Gândac afurisit, tot creatură a lui Dumnezeu eşti, ai? Tot creatură a lui Dumnezeu eşti! De unde ştii că şi eu am doar două'ş' cinci de ani?

Ia încetişor Biblia în mână, având grijă ca gândacul să nu simtă, apoi o închide brusc. Cu aceeaşi grijă o deschide din nou la IV Regi 15 şi citeşte versetul pe care se întind rămăşițele gândacului:

— Patru Regi, cinşpe cu... îndepărtează cu unghia o bucată de gândac care acoperă numărul versetului, cu doişpe: Şi astfel s-a împlinit cuvântul Domnului.

Preotul de douăzeci şi cinci de ani izbucneşte din nou în râs, un râs prostesc, copilăresc. În momentul ăsta, pe uşița din josul catapetesmei, intră în altar dascălul.

— Părinte, îi spune noul intrat, credincioşii au umplut biserica. Cred că e timpul să ieşiți.

Cu Biblia ridicată în aer, preotul se holbează la dascăl. Apoi se opreşte din râs şi îl repede:

— Da' mai lasă-mă în pace! Du-te acolo şi cântă. Şi zi-i pălimarului să vină-ncoa'!

Dascălul iese pe aceeaşi uşiță, nemaiîndrăznind să spună ceva.

Rămas singur în încăpere, tânărul preot priveşte în jur. De dincolo de catapeteasmă izbucnesc osanalele corului, dar părintele e preocupat de altceva. La un moment dat zăreşte ceea ce căuta. Se apropie cu Biblia în mână şi o lasă brusc să cadă deasupra gândacului, zdrobindu-l. Izbucneşte într-un alt hohot de râs, iar în biserică, printre credincioşi, acest hohot venit din altar stârneşte rumoare.

Mulțumit, preotul reîncepe vânătoarea. În scurt timp, a treia victimă lasă o pată urâtă pe unul din pereții altarului.

— Şi voi sunteți creaturile Domnului, ha?! se aude de după catapeteasmă, iar printre credincioşi se stârneşte o vânzoleală cauzată de nedumerire.

Speriat, pălimarul intră pe uşița din catapeteasmă. Preotul, cu un capăt al sutanei ținut în mâna stângă, pentru a-şi uşura mişcarea, şi cu Biblia în cealaltă, îi aruncă celui abia intrat o privire încruntată.

— Pălimare, spune, ne-au năpădit vietățile Domnului altarul.

Omul îşi face o cruce şi rămâne într-o poziție țeapănă.

— Uite-l, arată părintele spre gândacul care tocmai încearcă să se vâre sub covor. Ce păzeşti?! De ce te-am numit pălimar?

Bărbatul se duce spre gândac şi îl calcă. Preotul se enervează.

— Cu Biblia, nu cu piciorul, pălimare. Uite, spune, şi deschide cartea la IV Regi 15:12, aici, pe urma asta de gândac scrie: Şi astfel s-a împlinit cuvântul Domnului. De ce naiba nu-ţi faci treaba cum se cuvine, pălimare?

Celălalt încearcă să se apere:

— Dar, Părinte, dintotdeauna au fost gândaci aici. Nu ne-au năpădit abia acum! Însă n-aţi spus nimic până azi. N-am avut cum să...

— Tocmai, îl întrerupe nervos slujitorul Domnului. Dintotdeauna au fost gândaci. Şi numai aici, crezi? Da' la mine în sutană? Da' în casa parohială? Cu sutana i-am dus în casa parohială!

Preotul se opreşte din vorbit şi îşi smulge sutana, trântind-o la pământ, sărind cu picioarele pe ea:

— Vietăţile Domnului, ai?

Sare pe haina preoţească şi râde. Celălalt se repede şi îl prinde în braţe.

— Părinte, vă aud credincioşii!

Preotul dă din coate şi scapă din îmbrăţişarea celuilalt.

— Credincioşii? începe el să râdă. Şi ei tot vietățile Domnului sunt!

Dincolo de catapeteasmă, corul cântă mai tare ca oricând. Transpirat, dascălul țipă cât îl țin puterile: numeleee Domnuluuui fie lăudaaaaaat! Mulțimea de credincioşi freamătă.

După o oră, în biserică e pustiu. Oamenii veniți pentru slujbă şi-au pierdut răbdarea şi au plecat spre casele lor, rând pe rând.

În dimineața asta, de dincolo de catapeteasmă se aud pocnituri. Şi:

— Aşa, dascăle! Bine, pălimare! Să împlinim cuvântul Domnului!

Italianul

Nu mi-am luat nimic de citit pe tren, iar asta a fost o neglijență pentru care plătesc acum cu plictiseala, pentru că prietenul meu, care mă însoțeşte în călătorie, stă lungit pe locul lui, cu o carte în mână.

— Ce bun e Kundera ăsta! îmi comunică doar, din când în când, întrerupându-se din lectură şi amintindu-mi că el a fost suficient de inspirat pentru a-şi lua ceva de citit.

Iar mie nu-mi rămâne altceva de făcut decât să casc, să ascult huruitul trenului şi:

— Chiar aşa de bun? să întreb.

— Îhî. Nu-ți vine să crezi!

Apoi, din nou linişte. N-am cu cine vorbi. În compartiment nu mai este nimeni în afara noastră. Doar pe hol stă unul care citeşte Corriere della sera. Dar, tocmai când vreau să încep o conversație cu acesta, îl aud scoțând pe gură un „Putana!" nervos, aşa că mă opresc, pentru că nu cunosc italiana. Mă opresc, deşi sunt tare curios să aflu ce caută un italian într-un vagon românesc de clasa a doua.

Curiozitatea pe care prezența italianului aici mi-o stârneşte nu poate să-mi țină însă mintea ocupată prea mult timp. Din plictiseală, scot capul pe geam şi-mi lungesc gâtul afară pentru a privi locomotiva. Noaptea dăruieşte simțului meu estetic un bun prilej de a ieşi din letargie, căci se oferă ca fundal perfect pentru scăpărările luminoase ce se produc acolo unde captatoarele locomotivei iau contact cu liniile electrice.

— Uite ce frumos! îl strig pe prietenul meu. Hai să vezi, parcă-i un foc de artificii!

Dar el e prea fascinat de cartea pe care o citeşte.

Şi-atunci nu-mi rămâne decât să remarc, tot spre folosul simțului meu estetic, casele pe lângă care trenul trece, case ce strălucesc câte o secundă în momentul în care explozia de artificii de locomotivă ajunge în dreptul lor, apoi se cufundă din nou în întuneric, rămânând ca nişte picturi în tuş pe fundalul munților... Asta da minunăție, îmi spun. Aşa că-l aduc cu forța pe prietenul meu să privească.

— Uite ce frumoasă e zona asta. Americanii ar vrea să aibă aşa ceva la ei în țară. Casele astea țărăneşti...

— Eşti prost? nu mă lasă el să-mi continuu ideea. Pentru asta m-ai întrerupt din citit?

Şi se întoarce în compartiment.

Nu-mi scade entuziasmul. Îl privesc complice pe italian şi îi arăt casele şi munții. Italianul îmi zâmbeşte pe sub mustață, apoi se irită brusc, scuturând de pe mânecă gândacul ce a căzut de pe pereții vagonului. Şi, într-un sfârşit, mă întreabă:

— Ce?

Un „ce” cât se poate de românesc, dar mintea mea îl asociază rapid cu „che”-ul italian, aşa că încep să-i explic cu brațele. Şi-apoi:

— Le case e... e... il... peisaj, cum naiba-i zice...? Le case e il peisagio. Comprendre?... Ba nu, capisci?

Italianul se strâmbă.

— Da' poți să vorbeşti româneşte, omule, că io îs român. Ce să văd la căşile astea? Tocma' m-am întors din Italia, să vezi acolo ce căsoaie, te pişi p-astea! Da' m-au espulzat ăia că cică-s român şi, la ei, cine-i român îi hoț.

Îmi arată ziarul pe care-l ține în mână.

— Uite-aci articolu' în care scrie ăştia, italienii, despre mine. Adică despre grupul ăsta de români în care eram şi io. Duc ziaru' acasă, să-l vadă maică-mea, că altfel nu mă crede. Uite ce scrie curva asta de ziaristă despre noi. Citeşte, na, că văd că ştii italienească.

Mă străduiesc să fac o traducere aproximativă unui articol de pe prima pagină a ziarului. E vorba, din câte înțeleg, despre nişte români care ar fi avut legături cu mafia hoților de maşini ori ceva de genul ăsta, că polițiştii nu au dovezi şi n-au putut să facă altceva decât să-i trimită înapoi în țara lor... Mă rog, nu pricep eu prea multe din articol, dar mă prefac că-l citesc cu interes, din două motive: mai întâi, pentru că italo-românul care mi-a vârât ziarul sub nas crede că ştiu italiana, iar asta mă onorează, apoi pentru că acelaşi om nu oboseşte să tot exclame:

— Vezi ce porci e italienii, vezi cum suntem priviți noi, românii cinstiți, în Occident?!

Vreo jumătate de oră dau din cap compătimitor şi mă încrunt dispreţuitor în vreme ce ascult povestea faptelor execrabile ale porcilor de italieni, apoi omul mai citeşte o dată articolul, mai strigă o „Putana!” la adresa ziaristei şi, în sfârşit, intră în compartimentul său, nu înainte de a-mi face cu ochiul, în semn de salut.

Rămân din nou singur cu plictiseala mea, aşa că, după puţin timp, mă întorc şi eu în compartiment.

— E chiar aşa de bun romanul? îl mai întreb o dată pe prietenul meu.

— Îhî. Nu-ţi vine să crezi, pe cuvântul meu!

Îi zâmbesc, pentru că nu ştiu cum aş putea să-i răspund în alt mod, îl mai invidiez puţin pentru inspiraţia de a-şi lua o carte pe tren, apoi, cu capul pe palton, mă străduiesc să adorm.

Dale mozaicate

Începuseră să pună dalele acelea cu vreo două săptămâni în urmă. Eu am fost martorul acestui început. Venisem de la un interviu pentru obţinerea unui post, interviu care însă nu lăsase loc de prea multe speranţe. La specializarea mea, concurenţa era foarte mare. Şi, oricum, până la telefonul pe care urma să-l primesc din partea examinatorilor, în cazul

fericit în care aş fi fost ales, mai era ceva vreme. Aşa că am stat atunci în faţa blocului, o oră, două, nu ştiu cât. Am stat aşa, urmărindu-i pe muncitorii care puneau dale mozaicate în viitoarea piaţă mare a oraşului.

Trecuseră vreo două săptămâni de-atunci.

Acum, în această dimineaţă, mă trezesc, ca de obicei, la ora şapte. Îmi beau ceaiul în faţa ferestrei, duc din când în când o ţigară spre buze şi, tot ca de obicei, spun:

— Da' mai dă-o-n mă-sa de viaţă!

Ceaiul, fereastra, ţigara, da' mai dă-o-n mă-sa, cam asta fac eu în ultima vreme, între orele şapte şi opt din dimineaţă. Şi de ce-ar fi azi altfel? Mă clatin, sorbind din ceaşcă în faţa ferestrei, mă gândesc la fosta văduvă de la etajul inferior care, de când s-a recăsătorit, mă înnebuneşte cu ţipetele ei paroxistice, consumate în patul conjugal. Apoi, urmându-mi ritualul, renunţ la a-mi judeca vecina şi, privind spre dalele acelea mozaicate, îmi pun, aproape mecanic, întrebarea:

— Cât dracu' au mai avansat ăştia cu lucrul?

Imediat, eliberată de imaginile fostei văduve cu libido ridicat, mintea mea începe să calculeze: „Alaltăieri puseseră patru sute treizeci de rânduri de dale, de-a lungul. Mai înainte cu o zi, aveau numai trei sute noă'ş'opt. Şi mai înainte...".

Mă îndepărtez de fereastră, vin lângă birou, deschid carneţelul în care mi-am făcut toate calculele cu privire la dalele aşezate de muncitori în piaţa mare a oraşului şi:

— Mai înainte aveau trei sute şaizeci şi nouă! exclam, după ceva timp. Ce dracu'!? Într-o zi pun douăzeci şi nouă de rânduri, în alta trei'ş' două!?

Asta-i o surpriză. Dacă la început muncitorii aşezau zilnic acelaşi număr de rânduri, iată că, acum, pe măsură ce au înaintat, productivitatea muncii lor pare să fi crescut. Contrariat, cobor în stradă. În faţa mea se întinde platoul garnisit cu dale mozaicate. Încep să păşesc pe ele, numărându-le. După ceva timp, ajung în sfârşit la capăt.

— Patru sute şaizeci şi opt de rânduri! mă minunez.

Observaţia asta nu poate duce decât la o singură concluzie:

— După câte se pare, pe netoţii ăştia cineva îi mână din spate. Probabil au o dată limită şi sunt în întârziere. Altfel, nu-mi explic cum se face că în fiecare zi pun tot mai multe rânduri. Nu-mi explic!

Mă întorc, preocupat, cu faţa spre blocul în care locuiesc. „Ia să facem, gândesc, un calcul sumar, având în vedere numai ultimele zile: ziua unu – 369; ziua a doua – 398; ziua a treia – 430; iar ieri – 468! Progres evident. Nu m-am încurcat deloc în calcule!" În drumul spre

apartamentul meu păşesc încet pe fiecare rând de dale mozaicate şi număr din nou, în şoaptă. Vreau să fiu absolut sigur că n-am greşit. Şi, o dată ajuns la capăt, îmi dau seama că n-am făcut nicio greşeală. Patru sute şaizeci şi opt. Aşa că intru în bloc şi urc pe jos cele şapte etaje. Apoi, ajuns în casă, mă dezbrac, îmi pun un halat, scutur de pe mine, apoi strivesc gândacul care mi s-a urcat pe picior şi... Privesc ceasul. E zece.

Mă aşez, oarecum mulțumit, într-un fotoliu.

— Ce chestie! râd. În fiecare zi, mai mult, tot mai mult!

Nişte dorințe

Azi mi-am dat întâlnire, în parcul în care am cunoscut-o, cu cea mai frumoasă fată din oraş, prima mea iubire. Şi, nu ştiu de ce, am emoții. De fapt, emoțiile mele sunt justificate, dar nici nu-mi trecea prin cap că ele vor fi atât de mari. Însă, iată, asta se întâmplă. N-ar trebui, poate, să fie aşa.

O recunosc de la depărtare. Hainele pe care le poartă, atât de diferite de cele în care era îmbrăcată când am cunoscut-o... Atunci avea o helancă pe gât, una verde, fustă în carouri, din aceea de şcolăriță, ghete; acum poartă bluză decoltată, roşie, fustă scurtă, cizme de piele

cu toc înalt. Dar, în fond, nu ştiu de ce îmi pasă. Asta contează?

Se apropie grăbită, e roşie în obraji şi pare puțin nervoasă.

— Ce vrei?! se răsteşte, imediat ce ajunge lângă mine. Am fugit de la serviciu pentru a ajunge aici. Sper că nu ai de gând să-mi spui ceva idiot, cum – trebuie să recunoşti – ai uneori obiceiul, ceva lipsit de importanță...

Emoțiile îmi cresc, determinate de starea ei, mai agitată decât era de prevăzut. Parcul în care ne aflăm îşi lasă umbrele copacilor peste noi. Atmosfera, care ar trebui să fie una melancolică, nostalgică, aici, în locul în care ne-am cunoscut, devine tot mai apăsătoare. O invit, printr-un gest, să se aşeze pe banca aflată alături. Ea, tot printr-un gest, mă refuză.

— Uite, spun atunci, trăgând aer în piept, aş vrea să discutăm despre... despre căsătorie.

— Despre căsătorie?!

Pare foarte mirată. Şi de ce n-ar fi? În fond, nu mulți bărbați îşi cheamă aşa, pe nepregătite, prima iubire la o discuție despre căsătorie.

— Mă, adaugă ea, tu glumeşti sau chiar ai de gând să-mi vorbeşti serios?

— Serios, eliberez eu aerul din piept. Vreau să-ți vorbesc despre căsătorie. Mai exact, aş vrea să-ți spun ce mi-aş dori eu. Care ar fi dorințele mele cu privire la o căsnicie.

Se aşază în cele din urmă pe banca de lângă noi şi-şi vâră o țigară între buze. Simte nevoia să fumeze. Din cauza surprizei. Sau a nerăbdării. Sau, cine ştie, poate din cauză că e puțin nervoasă. Mă aşez şi eu pe bancă şi-i privesc gesturile: urmăresc cu atenție drumul brichetei spre vârful țigării, urmăresc cu atenție străduințele ei de a aprinde bricheta, urmăresc cu atenție dispersarea primului fum slobozit printre buze. Urmăresc cu atenție orice mă poate îndepărta de subiectul pe care trebuie să-l discutăm, dorindu-mi, în acelaşi timp, în mod ciudat, să ajungem cât mai repede la acest subiect.

— Ce-i cu...? se bâlbâie ea, după ce mai trage o dată, puternic, din țigară. De fapt, ce vrei să-mi spui? Nu te înțeleg.

— Aş vrea, încep eu, muşcându-mi buzele a firească emoție, aş vrea să-ți spun mai întâi cum văd eu că ar trebui să fie o soție.

— Cum ar trebui să fie o soție!?

— Îhî.

În mintea mea se desfăşoară un plan de idei foarte întins. Unul elaborat până în cele mai mici amănunte. Am însă o problemă. Aici, în parcul în care ne-am cunoscut, în faţa ei, planul acesta de idei, bine structurat înainte, nu mai valorează nimic. Emoţiile se dovedesc copleşitoare, iar ceea ce eu simt că trebuie să spun nu se concretizează în cuvinte. Aşa că tăcerea devine din ce în ce mai stânjenitoare. Iar ea, prima mea iubire, dă tot mai multe semne de nervozitate.

— Uite, îndrăznesc eu în cele din urmă, cam asta mi-aş dori: în primul rând, ar fi drăguţ... nu... ar fi chiar de dorit ca soţia mea să nu mă înşele. Îmi dau seama că... poate e dificil..., dar cer prea mult ca ea să mă iubească doar pe mine?

— Ei, na-ţi-o bună, o aud murmurând.

Nu ştiu ce poate să însemne acest „Ei, na-ţi-o bună”. „Ei, na-ţi-o bună, cum să te înşel?!” sau „Ei, na-ţi-o bună, cum dracu’ să te iubesc doar pe tine?!”. Dar nu doar atât am să-i spun, aşa că nu mă opresc prea mult cu gândul asupra intervenţiei sale. Vreau să mă eliberez de momentul ăsta pe care l-am pregătit atât de minuţios, nu mai vreau să amân nimic. Trebuie să continuu.

— Aş vrea, adaug repede, să fie alături de mine în momentele mai grele. Ştiu că sună a cuvinte spuse în

altar, dar ar fi chiar dificil ca ele să aibă justificare în realitate? Uite, să spunem... Spre exemplu, să spunem că sunt dat afară de la firma la care lucrez. Nu mi-aş dori, trebuie să înțelegi, ca dialogul ce-ar putea avea loc între mine şi soția mea în urma acestui incident să curgă în felul următor: „Ştiam eu că m-am căsătorit cu un tâmpit, un neisprăvit, ştiam eu că nu eşti în stare să faci nimic în viață"; eu, încercând să mă apăr, n-aş vrea să fiu nevoit să spun: „Iartă-mă, iubito", iar soția mea să-mi răspundă: „Taci, neisprăvitule! Mai ai neruşinarea să-mi vorbeşti?!". Dimpotrivă, eu cred că ar fi de dorit ca dialogul să decurgă cam aşa: „Lasă, iubitule, că putem trece noi, împreună, peste toate astea". Înțelegi?

Ea zâmbeşte. Şi naiba ştie dacă zâmbetul ăsta al ei e unul de aprobare sau unul de dispreț.

— Aş vrea, adaug, ca soția mea să facă din când în când mâncare. Nu întotdeauna, mă grăbesc s-o liniştesc, observând rictusul aşternut pe fața sa. Mă ştii pe mine un... din ăla, cu concepții învechite, un retrograd? Nu sunt aşa. Aş vrea ca doar uneori să facă mâncare; alteori, bineînțeles, să fac eu... În fine, cedez, ăsta nu e chiar cel mai important aspect.

— Stai puțin, mă întrerupe ea.

Nu accept intervenția asta. Nu pot s-o accept.

— Mai am de spus încă ceva, scuză-mă! aproape că țip. Aş mai vrea ca soția mea să accepte să avem copii. Vezi, ăsta-i un lucru foarte important. Mie îmi plac copiii, ți-am spus asta vreodată? Îmi plac tare mult. Aş vrea să am copii cu soția mea.

O văd încruntată, ceea ce, ca întotdeauna, mă sperie. Dar, în acelaşi timp, simt că mi s-a luat o grea povară de pe umeri. Pentru că, iată, azi am reuşit să-i vorbesc despre frământările care mă stăpânesc de atâta vreme. O văd încruntată şi:

— Ai vrea, ai vrea, ai vrea! exclamă. Dar te-ai gândit că, poate, eu nu aş vrea să-ți accept condițiile?

— Nu-s condiții, mă apăr, nu, nu, nici vorbă. Sunt doar nişte dorințe. Atât. Nu-i mare lucru.

— Ei bine, se strâmbă ea a refuz, eu nu le pot vedea altfel decât ca pe nişte condiții. Şi nu-mi plac. O astfel de soție eu nu pot fi.

Hotărârea cu care-mi vorbeşte îmi oferă o viziune concretă a eşecului îndelung chibzuitului meu plan de idei. Şi privirea mea se opreşte din nou, mohorâtă, asupra fumului de țigară, răzlețit printre crengile copacilor, asupra... Nu, încă nu. Poate că ar trebui să mai încerc.

— Nici măcar parțial?

— Nici, îşi curbează ea buzele a mândrie. Nici!

Între noi se lasă din nou, stânjenitoare, tăcerea. Şi iată-ne, stând în parc, pe o bancă, aşteptându-l fiecare pe celălalt să spună câteva cuvinte. Nimic nu se întâmplă însă. Ea îşi fumează ultimul centimetru din ţigară. Eu mă uit la ea, observând fumul gros ce-i acoperă monoton, la fiecare eliberare dintre buze, chipul. Observând apoi că a uitat să mai scuture scrumul, care acum se lungeşte, curbează, strâmbă spre pământ. Şi mă gândesc la gravitaţie, ce forţă puternică este aceasta, cum leagă ea lucrurile de pământ; şi privesc umbra ei, combinată cu umbra scrumului coroiat. În umbra asemănătoare cu cea a unui gândac uriaş îmi pierd gândurile. Până când ea se hotărăşte să vorbească:

— Ce facem, în concluzie? Cum rămâne cu discuţia pe care am avut-o?

Privesc în continuare umbra, care se întinde dinspre scrumul ţeapăn până la picioarele sale. Şi:

— Ce să facem? dau din umeri, în cele din urmă. Tu hotărăşti. Eu am vrut numai să-ţi spun.

— Un fapt e stabilit: nu pot să-ţi îndeplinesc condiţiile. Deci?

— Dorinţele.

— Ce?

— Dorinţele, nu condiţiile.

— Cum vrei. Orice ar fi ele, dorințe, condiții, eu n-am de gând să le respect. Întrebarea mea e: ce facem, divorțăm?

— Nu cred că e nevoie.

— Cum zici, dă ea din mână indiferentă.

— Nu, după cinşpe ani de căsnicie, nu mai cred că e nevoie.

Scrumul cade, soția mea aruncă țigara din mână, o striveşte sub unul din pantofi, se întoarce spre mine şi, disprețuitoare, fără doar şi poate disprețuitoare, mă întreabă:

— Atunci, de ce dracu' m-ai chemat aici?

— Aşa...

— Cum adică „aşa"?! Tâmpitule, mă faci să pierd atâta timp doar... „aşa"?

— Lasă, dau eu din mână, să nu mai discutăm.

Ea se ridică de pe bancă şi, pufnind nervoasă, pleacă spre serviciu. Iar eu, câteva minute mai târziu, plec spre casă.

Omul-pasăre nu zboară azi

La noi în oraş, în luna august, îşi deschide porțile un circ mic, vârât într-un cort de doişpe persoane. Un circ mic, care

prezintă mici circării: câinele ce se dă peste cap la comandă, papagalul vorbitor de arabă, femeia cu barbă şi omul cu faţă de taur. Totuşi, atracţia principală a acestui circ e alta. Cum, de altfel, dă de înţeles şi afişul oficial, pe care scrie, cu litere mari, de culoare roşie:

MARE ATRACŢIE MARE!

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ UN CAZ UNIC:

OMUL-PASĂRE!

O ZI ZBOARĂ, O ZI NU ZBOARĂ.

AZI NU ZBOARĂ.

Omul-pasăre ambalează alimente la o întreprindere din oraş. În afara unei luni: august. În august, dumnealui e în concediu. În august, dumnealui organizează acest circ, cu ajutorul unor prieteni. Printre aceşti prieteni se află o femeie ce poate fi uşor recunoscută de spectatorii circului în femeia care cerşeşte în faţa bisericii, tot restul anului. Aici, în circ, ea joacă rolul femeii cu barbă. De asemenea, omul cu faţă de taur, alt prieten al omului-pasăre, poate fi recunoscut în singurul pantofar al oraşului, care lucrează la pantofărie vreme de unsprezece luni pe an.

Ambalatorul de alimente este deci, pe timpul concediului său, patron al circului şi om-pasăre. Dar,

pentru că circul n-ar fi fost circ fără câteva viețuitoare diferite de om, tot patronul se ocupă de dresura câinelui şi a papagalului. Astfel, pe lângă ambalator de alimente, patron de circ şi om-pasăre, el este dresor de câine şi dresor de papagal. De fapt, el îşi aduce câinele cu care copiii lui se joacă în restul anului, îl numeşte Homer-Câine-De-Circ, în loc de Azor (cum îl strigă în rest copiii), îi pune fundă roşie la gât, îl vârâ în scenă şi îl obligă să se rostogolească de vreo cinci ori. Apoi, cu mâinile încrucişate la piept, circarul aşteaptă aplauze pentru minunăția sa de câine.

Papagalul... Aici povestea e chiar mai simplă decât cea a transformării lui Azor în Homer-Câine-De-Circ. Primit de circar cu mulți ani în urmă de la un prieten marinar, papagalul n-a reuşit să învețe decât câteva croncăituri. Noi, locuitorii oraşului, ne prefacem că habar n-avem de povestea păsării aşa-zis vorbitoare şi, în timpul recitalului de croncăituri, nu obosim a aplauda extraordinarul talent al papagalului. Spre exemplu:

— Spune-le spectatorilor „Bine ați venit!” în arabă, îl pofteşte la vorbă dresorul.

— Craaah-bruum-cârț-truumf!

— Bine ați venit, traduce, vesel, circarul.

Iar noi aplaudăm, pentru că nu ne dor palmele şi pentru că, oricum, neştiind arabă, nu ne e greu să ni-l închipuim pe papagal glăsuind a Şeherezada.

Totuşi, cum afirmam la început, cea mai mare atracție a circului rămâne omul-pasăre. Acesta nu apare decât pe afiş, dar lipsa lui e perfect justificată. Afişul îl prezintă astfel: OMUL-PASĂRE! O ZI ZBOARĂ, O ZI NU ZBOARĂ. AZI NU ZBOARĂ. Şi această reclamă a fost concepută cu mulți ani în urmă, pe când circul era la prima reprezentație de lună august. De atunci, afişul a rămas neschimbat. Nici eu, nici altcineva din oraş nu ne-am simțit frustrați vreodată de faptul că încă nu-l văzuserăm zburând pe deja celebrul om-pasăre. Toți îl cunoşteam: era ambalatorul-patron de circ-dresor de papagal-dresor de câine. Nu-l văzuserăm zburând... Şi ce? Afişul ne mințea cu ceva? În fiecare zi vedeam scris: AZI NU ZBOARĂ! Întotdeauna rămânea ziua de mâine. Şi, dacă mâine ne duceam să-l vedem zburând, afişul ne amintea că ne aflăm în ziua de azi, nu în cea de mâine. Mâine, îmi spuneam eu, îşi spuneau şi ceilalți locuitori ai oraşului, mâine cu siguranță că omul-pasăre va zbura.

Au trecut vreo şapte ori vreo cinşpe ani de când circul a avut prima reprezentație. Azi este întâi august, iar eu mă îndrept spre locul în care circarul îşi pune de obicei scena.

Sunt curios. În primul rând, sunt curios să văd ce mai face acum Homer-Câine-De-Circ. Căci Azor, câinele ambalatorului, a îmbătrânit şi a orbit. De asemenea, aştept s-o văd pe femeia cu barbă, căci cerşetoarea din curtea bisericii îşi acoperă, în timp ce cerşeşte, faţa cu un batic. Aşa că nimeni din oraş nu-i poate vedea barba în afara circului. Dar cel mai curios sunt în ceea ce-l priveşte pe omul-pasăre. Cu ceva timp în urmă – să fie vreo două luni de atunci? – ambalatorul a murit. A căzut de pe o scară, dar asta are mai puţină importanţă. Ca să fiu cinstit, el nici nu mă prea interesează. Moartea lui n-a prea făcut vâlvă în oraş. Nici n-avea de ce să facă vâlvă. În fond, se întâmplase ceva cât se poate de obişnuit: murise un om, lucrător la întreprinderea de ambalat alimente. Şi atât.

Ajung în faţa scenei. Observ mulţimea strânsă şi asta mă mulţumeşte, ca în fiecare an, când îmi dau seama că oamenii n-au uitat să se bucure la astfel de ocazii. Intru în faţă şi mă mir. Scena este goală. Nici omul cu faţă de taur. Nici Homer-Câine-De-Circ. Nici papagalul care vorbeşte arabă. Nici femeia cu barbă. Mă uit pe copacul pe care, anul trecut, la fel ca în ceilalţi ani, se afla afişul. Observ, încă dinainte de a mă apropia, că afişul a fost înlocuit cu altul. Vin lângă copac şi citesc:

ÎN URMA ULTIMELOR EVENIMENTE,
CIRCUL VĂ INFORMEAZĂ CĂ ŞI-A SCHIMBAT PROGRAMUL.
SPECTACOLELE SE VOR ŢINE ÎN FELUL URMĂTOR:
O ZI DA, O ZI NU.
ASTĂZI NU SE ŢINE NICIUN SPECTACOL.

Sunt mulţumit de explicaţie, la fel cum mulţumiţi sunt şi ceilalţi oameni din jur. Nici n-aş avea de ce să fiu nemulţumit, din moment ce afişul ne anunţă, concret, că mâine vom fi martorii unui spectacol. Ştiu că acest circ este unul serios, că oamenii care lucrează aici sunt oameni de cuvânt. Aşa că, după ce dau jos gândacul care urcă spre primele litere ale afişului, plec agale spre casă, aşteptând ziua de mâine.

Ştef-ca

— Uite ce am visat azi-noapte: casa bunicilor, cu veranda aia care duce spre... chestia aia de fabricat ţuică; şi m-am speriat, că erau capete zvârlite pe pereţi, acolo unde umblă pisica, lângă pod, ştii tu, lângă gaura aia din acoperiş, ştii tu.

Sora lui gâfâie în pat, nervoasă, încercând să-şi povestească visul. El stă la masă, cu faţa-n palme, privind

pleoştit spre Iisusul din lemn, răstignit pe crucea din lemn de deasupra patului din lemn, aşezat pe podeaua din lemn...

— Tot apartamentul ăsta e din lemn, îi spune soră-sii, de parcă n-ar şti că e nebună, apoi începe să râdă.

Ce naiba i-a venit? Nebunia o fi contagioasă? Ce îl apucase să spună aşa, tam-nesam: „Tot apartamentul ăsta e din lemn”?

— Tot a-par-ta-men-tul e din lemn, sare cealaltă în pat, chiuind, tot a-par-ta-men-tul e din lemn, tot...

— Taci, dracului!

Ea tresare, începe să tremure şi să bolborosească ritmic:

— Ştef-ca, Ştef-ca, Ştef-ca, Ştef-ca...

Aşa face de fiecare dată când frate-su ţipă la ea. Pe femeie o cheamă Ştefania, el îi spune Ştefca, ea îşi spune de asemenea Ştefca, iar când e supărată îşi spune Ştef-ca, Ştef-ca, Ştef-ca.

— M-am săturat, în pizda mă-tii, nebuno!

Ca un cuc spurcat care şi-a greşit cuvintele: Ştef-ca, Ştef-ca.

Îi trage câteva palme, ea urlă şi îl prinde de păr. Începe să-l scuipe, în timp ce el o scutură de haine. Tricoul i se rupe, un sân iese la iveală şi cele trei dungi roşii,

zgârieturi făcute pe sân cu unghiile bărbatului, îi potolesc ura. Se îndepărtează cu scârbă, revenind la masă.

— Frățioare, îi aude vocea potolită, după câteva minute. Frrrrățioare, se dezmiardă ea enervant, hai lângă mine, să mă ierți.

Oftează şi, încercând să-şi stăpânească sila, se apropie de soră-sa şi o ia în brațe. Ea se leagănă în brațele lui, el o mângâie pe cap.

— Vrei să-ți povestesc ce-am visat?

— Îhî, mormăie, mai potolit acum.

— Am visat că eram la bunici. Tu nu erai, la început. Am intrat – eu am intrat, înțelegi? – în verandă şi erau capetele voastre acolo: bunica, bunicu', tu. Numai capetele, spânzurate de grindă. Şi-atunci l-am văzut pe păianjen! Era un păianjen, frățioare, unul maaare, care v-a păpat pe toți.

Începe să râdă, distrată de imaginea pe care mintea ei bolnavă i-a vârât-o-n vis. Iar el dă din umeri indiferent, pentru că altceva n-are ce face, şi o mângâie mai departe pe cap.

— Ție ți-e frică de păianjeni? îl întreabă.

— Nu.

— Da' de ce?

— Uite-aşa. Nu mi-e frică.

O aude hohotind, sub pletele răsfirate peste întreaga față.

— Nuuuu, frrrrățioare, spune în cele din urmă. Nu. Da' de ce ți-e frică, am vrut să întreb, dacă nu de păianjeni?

— Aha... De cine anume mi-e frică, ai întrebat?

— Da, da. De cine ți-e frică?

— De...

Se gândeşte câteva clipe, neştiind ce să răspundă. De cine să-i fie frică? Şi de ce să-i mai fie frică?

— De Dumnezeu, zice în cele din urmă.

— Da' de ce?

— Uite-aşa, ridică iarăşi din umeri, plictisit de conversație. De aia. Pentru că e mare.

— Şi-i rău?

— Îhî, acceptă fratele, dorindu-şi să încheie discuția cât mai repede.

— Da' de ce-i rău?

— C-aşa are El chef, să fie rău.

— Da' de ce are El chef să fie rău?

Bărbatul dă din mână a lehamite şi se ridică de pe pat. Conversațiile cu soră-sa nu duc niciodată nicăieri, nu-l fac să simtă altceva decât gustul ăla amar pe gât, nu-l fac decât să se enerveze, să-i vină să înjure, să-i vină să omoare primul om pe care l-ar întâlni în cale. După doi ani

de când stau împreună, nebunia femeii îl aduce şi pe el în pragul tembelismului, înstrăinându-l de tot ceea ce iubea înainte. Dacă mama lor n-ar fi murit, şi astăzi ar fi stat singur, departe de nesuferita de soră-sa, pe care ar fi avut-o în grijă mă-sa... Mă-sa? Era şi mama lui. Mă-sa? Da, mă-sa! Ea o născuse, ea o crescuse. Trebuia s-o omoare de mică, trebuia s-o înece în gârlă, aşa cum se face cu cățeii mici, cu surplusul de căței. E o lege a naturii. Arunci surplusul, ca să poată trăi ceilalți. Cei care nu sunt surplus. Or, soră-sa, orice s-ar zice, este un surplus. Trebuia aruncată în gârlă de mă-sa. Da, mă-sa, nu mama! Dacă ar fi fost mamă, ar fi avut grijă ca Ştefca să nu existe în momentul de față. Dacă ar fi fost mamă, ar fi ştiut că odată şi odată va îmbătrâni şi va muri şi atunci toată povara va pica pe umerii fiului ei, cel sănătos, cel care n-a fost niciodată un surplus. Dacă n-ar fi existat Ştefca... Azi ar fi fost călugăr, ar fi stat în mănăstire, l-ar fi iubit pe Dumnezeu, şi-ar fi văzut de viața lui şi n-ar fi stat ca prostul în fața Iisusului din lemn, blestemându-şi zilele şi pe soră-sa.

— Uite, am sânge, frrrrățioare...

El se scutură de gânduri, privind sânul pe care dungile roşii şi-au accentuat conturul. Ea îşi dă jos tricoul rupt,

apoi se ridică din pat şi, fără vreun sens, începe să sară cu picioarele pe tricoul aruncat în mijlocul camerei.

— Am sânge, sânge, sânge...

Frate-su se repede, o cuprinde în braţe, iar trupul gol al femeii îi stârneşte simţurile.

— Fui, lua-te-ar naiba!

Se depărtează de ea, privind-o crucit. E totuşi soră-sa. Nebună, dar soră-sa. Sau poate că nu e. Cum nu s-a gândit până acum la asta? Cum nu i-a trecut prin cap? Ea e nebună, el e normal. Şi-apoi, nici nu seamănă fizic. Ba nu... Asta-i o prostie. Trebuie să fie soră-sa, din moment ce mă-sa o crescuse. Mă-sa. Mama lui, mama ei...

Ştefca sare în continuare acolo, în mijlocul camerei. Şi-a dat jos toate hainele de pe ea, e goală, complet goală. A mai văzut-o goală. Demult, erau mici atunci. O-ho, de câte ori a mai văzut-o! Făceau baie în râu împreună, goi amândoi. Ce naiba? Nebuna sare în mijlocul camerei, iar el e tot mai nervos. Da, a mai văzut-o goală. Pe-atunci însă n-avea nici sâni... Când i s-au mărit aşa sânii? Lui i s-a părut întotdeauna că lângă el era aceeaşi Ştefca, nebuna, nesuferita... Soră-sa!

Se duce spre ea, o prinde în braţe şi o trânteşte în pat. Ea începe să hohotească şi-şi ridică picioarele... S-o ia naiba!

— Linişteşte-te! țipă la ea, tremurând de nervi. Pune-ți hainele pe tine. Nu-i frumos!

Nebuna îşi prinde gleznele cu mâinile, depărtează picioarele unul de celălalt, le ridică şi hohoteşte.

— Nu vreau!

— Ştefca!

— Nu vreau!!!

Se urcă pe ea şi-o trage de păr. Apoi îi dă câteva palme.

— Nu vreau, nu vreau, nu vreau!

Îi prinde, tremurând, mâinile într-ale sale, le întinde pe pat şi o forțează să stea nemişcată...

Îşi revine abia în clipa în care simte cald acolo, jos, mai jos de burtă. Soră-sa se uită la el de dedesubt, nicio expresie pe fața ei, nimic. Picioarele alea care l-au enervat, care se bălăngăneau prin aer, îi încolăcesc acum mijlocul. Şi îl trag, adânc, înlăuntrul ei, înlăuntrul soră-sii.

Hainele îi sunt mototolite pe podea, lângă cele ale Ştefcăi. Câteva momente priveşte spre grămăjoara de haine, apoi priveşte chipul celei de sub el. După care se prăbuşeşte pe trupul gol, lipindu-şi fața de fața femeii. Câteva secunde, poate minute, stau aşa, cu obrajii atingându-se. Apoi el se ridică, încet, cu grijă, ca şi cum abia acum i-ar fi trecut prin cap c-ar putea s-o doară.

— Uite, sânge, îi arată femeia, acum în alt loc decât pe sân, acolo, între picioare, pe cearşaf.

— Îhî, mormăie, sânge.

Apoi se îndreaptă spre masă, se aşază pe un scaun, aşa dezbrăcat cum e, îşi pune capul în mâini... O vreme rămâne aşa, neputând să se gândească la nimic.

— Hai să vezi, frrrrrăţioare! îl trezeşte vocea femeii la realitate.

Soră-sa, tot fără haine pe ea, stă cocoţată pe pervazul ferestrei.

— Hai să vezi!

Se ridică greoi de la masă, se apropie de fereastră, îşi face loc să privească... Iisusul din lemn, legat cu o funie de gât, atârnă de la etaj, câţiva metri. Ştefca învârte de celălalt capăt al funiei, făcând bucata de lemn să ţopăie prin aer, caraghios şi deloc dumnezeiesc, ceea ce-l face – în mod ciudat, ţinând seama de situaţie – să râdă.

— Pentru că-i rău, zice femeia. Uite, mie nu mi-e frică de el. Tu mă aperi de păianjeni, eu te apăr de Dumnezeu, râde ea, fericită.

Iisusul ţopăie în continuare, haotic, până când loveşte fereastra de la etajul inferior şi o face ţăndări. Bărbatul abia apucă să o tragă pe soră-sa de la pervaz, înainte ca

vecinul de dedesubt să-şi scoată capul pe geam. Bucata de lemn atârnă încă, în dreptul ferestrei sparte.

— Ce pizda mamii voastre faceți, idioților?!

Vecinul apucă bucata de lemn şi trage de ea, Ştefca scapă capătul de sfoară şi începe să râdă, ținându-se cu mâinile de burtă, fratele ei râde, la rândul lui, în hohote... Cel cu fereastra spartă continuă să înjure, enervat şi mai tare de hohotele venite de sus. Se apleacă pe geam, îşi ia avânt şi aruncă sculptura de lemn spre etajul superior, blestemându-i pe cei doi.

În dreptul ferestrei de la etajul cinci Iisusul face câteva tumbe în aer, apoi, atras de gravitație, se îndreaptă spre pământ, trăgând după el sfoara cu care este legat de gât.

Moise, cerşetorul

„Nu se poate ca Domnul să nu aprecieze gestul”, gândeam, în timp ce ăla, care purta chipul lui Moise făcut de Sluter, îmi mulțumea în diferite moduri. Ca să fiu sincer, tocmai faptul că purta chipul lui Moise m-a făcut să mă apropii de el, nicidecum milostenia. Stătea aşa, sprijinit de stâlp, era strâns la mijloc cu o cingătoare, şi barba îi cădea despicată în două peste burtă, atingând cu vârfurile acea cingătoare împestrițată cu diverse figuri geometrice colorate. M-am apropiat – pentru că era

interesantă această apariție a bărbii despărțite în două, ce lăsa la vedere nasturii de la cămaşa pe care cerşetorul o purta – şi mi-am spus că sunt coincidențe tare stranii pe lume. Asta pentru că în mână țineam un album cu imagini ale lucrărilor lui Sluter, iar pe coperta albumului, Moise copia ținuta omului sprijinit de stâlp, lăsându-şi până şi barba din mlădieri de piatră să curgă la fel ca barba cerşetorului, până la cingătoare.

— Miluiți-mă, în numele lui Hristos, l-am auzit pe Moise al meu plângându-se şi, fără să mă gândesc prea mult, am scos toate bancnotele din portofel, ignorându-i mâna întinsă, vârând banii în buzunarul de la vesta pe care o purta peste cămaşă.

„Nu se poate ca Domnul să nu aprecieze gestul meu de a da bani săracului. Cu siguranță va vedea că nu sunt un om rău”, gândeam, în timp ce privirea ăluia mă mângâia de parcă îl salvasem din ghearele morții. Apoi am pornit aşa, pe stradă, fără să urmăresc o direcție anume, continuând să mă gândesc la ciudata asemănare a cerşetorului cu Moise, dar lăsând loc, în acelaşi timp, satisfacției pe care mi-o oferise privirea omului. Dacă se schimbase ceva în mine, nu ştiu, mare lucru nu se putea schimba, dar felul în care ăla se uitase la mine mă făcea să mă simt mândru. Şi-apoi, mergând aşa, fără direcție, pe

stradă, am făcut prostia să gândesc altceva: „Sunt un păcătos, mi-am spus, dar nu se poate ca Domnul să nu aprecieze gestul pe care l-am făcut”. Am gândit asta şi de aici au pornit necazurile mele. Spunându-mi că sunt un păcătos, am simțit o undă de pioşenie trecându-mi corpul, de undeva de la inimă, spre gât. Fremăta acolo unda, iar mie mi-a venit să-mi spun: „Doamne, dar încă prea păcătos am rămas în fața Ta, pentru că am afirmat că-s un om bun!”. Dacă totul s-ar fi oprit aici, n-ar fi fost nimic, probabil. Dar când mintea se încăpățânează să dea drumul haotic valurilor de gânduri, niciun dig nu mai rezistă. Unde mai pui că eu, impresionat cum eram şi îmbătat cu iluzia virtuții de către unda de pioşenie, nici nu m-am prea ostenit să pun vreun dig în calea gândurilor. Aşa că, imediat ce mi-a trecut prin minte ideea că încă prea păcătos sunt în fața Lui, m-am trezit zicând în şoaptă:

— Doamne, dar şi recunoscând că sunt un prea păcătos, sunt de fapt un ipocrit. Pentru că am recunoscut asta doar spre a te convinge pe Tine că mă căiesc.

O clipă am făcut prostia să cred că este suficient. Da’ de unde! Gândurile mele, pornite într-o goană nebună după sinceritate, s-au făcut ghem într-o revoltă, exclamând: „O, Dumnezeule, dar chiar şi cu această aşa-

zisă recunoaştere a lipsei mele de sinceritate, tot ipocrit mă dovedesc, căci, afirmând că nu sunt sincer, mai nesincer sunt, căutând să Te păcălesc!”. Ajuns aici, recunosc, am avut un moment tentația de a renunța, şi chiar am fost gata s-o fac, când o fărâmă de gând, rătăcită aiurea prin cutia mea craniană, a şoptit: „Dacă, recunoscând că am încercat să Te păcălesc, n-am făcut altceva decât să Îți arunc praf în ochi, abia acum încercând adevărata păcăleală?”. Şi, de-aici încolo, caruselul a pornit. O groază de cugetări înlănțuite într-un şir monoton crescător m-au făcut să ajung spre seară acasă într-o stare greu de descris şi, deschizând uşa apartamentului meu, să țip, într-un acces de căință desăvârşită:

— O, Doamne, un ticălos sunt, un înşelător, păcate împotriva Duhului Sfânt fac eu, nefericitul tău rob!

Apoi, trântit în fotoliu, am avut ocazia să constat că mintea mea s-a lăsat furată de joc, căci a formulat următoarea idee: „Afirmând că eşti un ticălos, un înşelător, un păcătos împotriva Duhului Sfânt, n-ai urmărit decât să Îl faci pe Dumnezeu să creadă că, de fapt, nu eşti, nu-i aşa?”.

Jumătate din noaptea ce a urmat am făcut eforturi supraomeneşti să-mi conving mintea să-şi vadă de treabă.

Adică să gândească ceva mai terestru, mai omenesc. Am încercat diferite metode. Mai întâi, mi-am pus mintea să repete de câteva ori scorul meciului de fotbal pe care îl văzusem cu o zi înainte şi în care echipa mea favorită câştigase. Pentru câteva secunde, mintea s-a conformat. „2-0, 2-0, 2-0, 2-0”, s-a făcut auzit, ca un ecou, scorul, apoi, tot mai îndepărtat: „2-0, 2-0... dar ce fac? – cred oare că-L păcălesc pe Dumnezeu prefăcându-mă interesat de un scor, când de fapt eu nu vreau decât să-mi ascund laşitatea de a nu recunoaşte că-s un ipocrit?”. Supărat, i-am tras o înjurătură minții mele, una stupidă, ceva de genul: „...mă-tii de minte!”, apoi am spus, şi mai stupid, însă oarecum binefăcător, cu voce tare:

— Dar mintea are mamă?

Cum un gând se zbătea năuc, încercând să readucă vorba despre Dumnezeu, m-am încruntat, concentrându-mă asupra mamei minții, repetându-mi de câteva ori, în ciuda imbecilității ei, întrebarea spusă cu voce tare. Fără rezultat de durată. Căci fiica mamei la care mă gândeam s-a plictisit în scurt timp de rolul de disc stricat pe care îl juca, aşa că a trecut din nou la obsesia ei.

Timp de jumătate de noapte, spuneam, am încercat diferite metode. O vreme m-am uitat la televizor şi totul părea să se îndrepte spre un binemeritat sfârşit când,

blestemată inspirație, am schimbat canalul şi am descoperit imagini dintr-un film documentar despre Moise. M-am vârât sub duş mai târziu, dar apa s-a oprit după ce a apucat să-mi ude doar jumătate de corp, iar eu am tras concluzia că aici e răzbunarea Celui de Sus, mâniat pe mine pentru că încercam să tratez cu indiferență o problemă atât de gravă, cum era cea a gândurilor din spatele gândurilor.

În fine, după ce mi-am petrecut jumătate de noapte chinuit de motivul „Dar, dacă...?", nu ştiu cum, prin ce minune – în faza dintre veghe şi somn am gândit asta – bunului Dumnezeu I s-a făcut milă de mine şi mi-a închis mintea într-un somn mult aşteptat. Cu vise însă. Şi primul vis a început cu fraza aceasta: „Nu cumva am gândit că bunului Dumnezeu I s-a făcut milă de mine şi mi-a închis mintea într-un somn mult aşteptat tocmai pentru a-L face să-şi închipuie că eu chiar cred că Lui I s-a făcut milă de mine şi mi-a închis mintea într-un somn mult aşteptat?".

***

M-am trezit în după-amiaza următoare chinuit, după un somn mult aşteptat, dar cu diverse coşmaruri. Şi, cum simțeam că mă pasc iarăşi nişte cugetări dintr-acelea

profunde, teribil de asemănătoare cu cele din ziua precedentă, mi-am zvârlit fără ezitări pijamaua pe jos, am pus pe mine primele haine ce mi-au fost la îndemână şi am ieşit din casă. Îmbătându-mi mintea cu triluri vesele, lăsând gândurilor mele posibilitatea să treacă în revistă toate cântecele pe care le cunoşteam, de la „Deşteaptă-te, române", până la „Priviți, privighetoarea cântă şi liliacul a-nflorit", am străbătut în marş distanța dintre casa mea şi locul în care cu o zi înainte stătuse acel Moise al lui Sluter sprijinit de stâlp. Fără să ştiu din ce motiv, îl căutam pe cerşetor, sperând ca el să-mi devină binefăcător de astă dată, sperând ca el să mă scape de vălmăşagul cugetărilor. Stâlpul nu mai oferea însă sprijin pentru nimeni, Moise îşi găsise un alt loc unde să-şi expună barba sa despicată. Aşa că, urlând pe note muzicale în minte un „Trei culori cunosc pe lume şi liliacul a-nflorit!" – între timp versurile se amestecaseră şi formau compoziții din cele mai ciudate, dar care îşi făceau datoria de ocupant al minții –, am pornit în căutarea cerşetorului. Luând metodic la rând mai întâi bisericile pe care le cunoşteam – aici am avut mari probleme cu noi unde de pioşenie, dar efortul trebuia făcut, căci cerşetorii iubesc bisericile –, apoi toate colțurile de stradă, am avut bucuria să descopăr, după câteva ore, bătută de vânt în fața unui bar, barba despicată a omului

meu. Fericit, mi-am exprimat sentimentele năvălind asupra cerşetorului, luându-l în braţe, făcând o piruetă de vals cu bietul bătrân. Ăsta, după ce, de spaimă, mi-a tras un pumn, a început să urle:

— Hoţii, tâlharii, săriţi, hoţii, tâlharii!

Cei chemaţi să sară au trecut mai departe nepăsători pe stradă, dar pentru mine strigătele lui au avut efect. L-am lăsat uşurel pe bătrân jos, s-a aşezat în fund apărându-se de mine cu mâna ridicată, eu mi-am cerut iertare, ăsta a pornit să plângă, eu l-am mângâiat pe cap, i-am mai cerut o dată iertare şi, în fine, m-am aşezat alături de el. Am stat aşa, aşezaţi, fără să ne spunem nimic, până când Moise a întrebat, încă înfricoşat:

— Ce vrei de la mine?

Şi abia acum, auzindu-l pe el chestionându-mă, am ajuns şi eu să-mi pun o întrebare cu privire la scopul pentru care l-am căutat.

— Am nişte gânduri, am spus, în încheierea unui moment de goană după răspunsuri.

— Şi eu, a îndrăznit după câteva secunde omul, am nişte gânduri. Dar ce vrei de la mine?

Am stat aşa, privindu-l fără grai o vreme, am dat din umeri, am început să râd şi i-am zis:

— Dracu' ştie!

A râs şi el, strâmbându-şi buzele ițite cumva de sub barbă, a dat şi el din umeri, mai apoi. Iar eu m-am ridicat, mi-am cerut pentru a treia oară iertare şi m-am îndepărtat. „Ce dracu' voiam de la bietul om?", m-am întrebat. Am făcut drumul până acasă gândindu-mă doar la scena aceea stupidă, iar când am intrat pe uşă am făcut observația aia de toată frumusețea – s-o ia naiba de observație! –, anume că, tot drumul, n-a mai fost nevoie să cânt „Priviți, privighetoarea". Atât mi-a trebuit. Toate gândurile despre Dumnezeu au năvălit cu veselie asupra mea şi, pe când dădeam aiurea din mâini încercând să scap de ele, am simțit unul puternic instalându-mi-se în creier: „Doamne, ce urât am vorbit în ultima vreme: am pomenit numele ăluia, opusul Tău, îngerul căzut!". O dată pusă prima verigă în lanț, el a început să se dezvolte: „Căința mea, regretul meu că am pomenit numele ăluia nu vin oare din dorința ca Tu să vezi că eu mă căiesc, că regret?". Apoi: „Spunând că-s vinovat de falsă căință, nu fac altceva decât să încerc să Te conving că mă căiesc pentru falsa mea căință, preamilostive Doamne". Măcar de n-aş fi gândit ultimele două cuvinte! „Dar de ce am spus: preamilostive Doamne? Oare nu ca să Te linguşesc?", a continuat dialogul meu interior cu Acela. Fireşte, până după miezul nopții liniştea m-a ocolit. Gândurile mele nu

s-au lăsat amăgite de niciun cântec, de niciun tril. Iar somnul care mi-a fost dat în cele din urmă mi-a fost încărcat cu acelaşi tip de coşmaruri ca şi în precedenta noapte.

***

Pe la amiază m-am trezit mai obosit decât am fost vreodată la vreo trezire de-a mea. Am aprins o ţigară, stând aşa, pe pat, în pijama, când albumul de Sluter mi-a atras atenţia. Chipul lui Moise, chipul cerşetorului meu, împietrit, arunca priviri din cele mai pline de înţelesuri spre mine, aşa că, deodată, cutremurându-mă, am aruncat pijamaua pe podea, m-am îmbrăcat şi am ieşit pe uşă în mare grabă, convins fiind că, de astă dată, voi putea să vorbesc cu omul acela, voi avea ce să-i spun. Tot drumul până în faţa barului unde l-am întâlnit a doua oară m-am gândit la politică şi la soarta ţării, mai ales acum când liberalii îşi dovedesc slăbiciunea, iar foştii comunişti, „porcii de foşti comunişti", se dovedesc puternici, câştigând electoratul de partea lor, electorat care se lasă păcălit de promisiuni, iar promisiunile sunt deşarte, că dacă începe războiul nimeni n-o să ne bage în seamă, indiferent dacă ni se promite, uite ce face NATO, biet popor român condus de comunişti cu faţă umană...

Am oprit amalgamul de gânduri impuse, în momentul în care am observat că sunt în fața barului. El, cerşetorul, nu era. Aşa că am luat la rând toate bisericile pe care le cunoşteam – noi ispite spre pioşenie! –, am ajuns apoi în gară, în parcuri, la colțuri de stradă. Nimic. „Dacă s-a îmbolnăvit?”, m-am întrerupt eu o clipă din judecat soarta patriei în acest crunt sfârşit de mileniu. „Dar dacă a murit?”, am cugetat imediat, speriat. „Dacă cerşetorul a murit şi mă lasă în mijlocul vălmăşagului de gânduri, eu ce mă fac?” Foarte curând, am devenit din nou preocupat de destinul poporului aflat la răscrucea dintre comunism şi democrație şi m-am îndreptat amărât spre casă. Am văzut barba aceea turnată în două şuvițe groase, acolo unde o văzusem întâia oară. Adică atârnând de chipul bătrânului, care revenise la locul lui de lângă stâlp. Bucuria ce m-a cuprins am ținut-o în frâu de astă dată. M-am apropiat de om, cu paşi înceți, l-am salutat cu respect, el mi-a răspuns:

— Miluiți-mă, în numele lui Hristos, apoi m-a recunoscut şi a dat să plece.

L-am reținut cu blândețe, prinzându-l de mână şi, în momentul în care lacrimile au început să-i curgă până-n barbă, l-am mângâiat pe cap. În clipa următoare, m-am sprijinit de stâlp, alături de el.

— Ce vrei de la mine? nu s-a putut abține sărmanul.

M-am scărpinat în cap, preocupat, nu ştiam cum să încep.

— Uite ce vreau, am început, în cele din urmă. Eu am nişte gânduri.

— Şi eu, a îndrăznit cerşetorul, am nişte gânduri. Totuşi, ce vrei de la mine?

Din nou m-am scărpinat în cap.

— Păi, uite, sunt nişte gânduri din spatele gândurilor. Totul a început în momentul în care ți-am dat ție nişte bani. Mi-am zis atunci că am făcut un gest frumos în fața lui Dumnezeu. Apoi, vorbind cu Domnul, mi-am spus că nu-i frumos să pomenesc despre gestul meu frumos. Imediat după asta, am ajuns să mă acuz de falsitate, înțelegi?

Omul mă privea ca pe un nebun.

— Ce nu înțelegi?! m-am răstit, deodată. Ideea e că, orice gând de pioşenie îmi vine, apare îndată altul, care-l pune pe primul la îndoială!

— Înțeleg, înțeleg, a dat repede din cap Moise al lui Sluter. Şi eu cum te pot ajuta?

L-am privit întrebător, „Ce dra... oare, m-am corectat rapid, ce oare vrea să spună cu asta?”. Apoi mi-am dat seama că, deşi când mă trezisem ştiusem ce aveam să-i

spun ăstuia, niciun moment nu-mi trecuse prin minte cum ar trebui să mă ajute. Aşa că am dat din umeri, am început să râd şi i-am zis:

— Cine ştie!?

A râs şi el, strâmbându-şi buzele ițite cumva de sub barbă, a dat şi el din umeri, mai apoi. Şi-a spus, zâmbind:

— Nu tu trebuie să ştii?

Eu am dat din umeri în continuare, păstrând şi zâmbetul, am dat din umeri şi am plecat, fără să mai privesc în urmă. Ajuns acasă, mi-am împăturit frumos hainele, zâmbind încă, „Ce ciudat trebuie să-i fi părut ăluia", am vorbit eu cu mine însumi, „Şi nici măcar nu i-am cerut iertare", am adăugat. „Săracul om, cu siguranță că l-am speriat. Nu cumva o fi crezut că vreau să-l bat? Sper că nu, eu n-aş face asta! Domnul nu m-ar ierta. Dar de ce am spus că Domnul nu m-ar ierta? Nu cumva ca să-L fac să înțeleagă că sunt un om bun, care n-ar face aşa ceva niciodată? Dar de ce sunt aşa sincer în fața Lui? Nu cumva ca să-mi aprecieze sinceritatea şi să-mi asigure un loc în Rai? Dar acum, acum de ce am fost şi mai sincer?"

Deşi în ziua următoare urma să revin la serviciu, iar eu nu-mi terminasem planul de lucru, n-am putut să mă gândesc la altceva, până mult după miezul nopții. „Ipocritule!", îmi urlam. „Ipocritule care te faci ipocrit doar

ca să-L păcălești pe Dumnezeu!”, îmi țineam, cu un alt gând, isonul. „Ipocritule care recunoşti că te faci ipocrit ca să-L păcălești pe Dumnezeu, doar ca să-L păcălești şi mai tare!”, continuam.

Politica nu m-a mai ajutat la nimic. Nici versurile recitate, nici scorul vreunui meci. Iar când am adormit, se lumina de ziuă.

***

M-am trezit după vreo cinci ore de somn, cu senzația urâtă că trebuie să inventez o minciună pentru a-mi scuza absența de la serviciu. De aici, de la gândul că trebuie să inventez o minciună, celelalte gânduri vinovate şi-au pornit dansul. Aşa că am rupt pijamaua de pe mine, am îmbrăcat o pereche de pantaloni de casă, mi-am pus o şosetă roşie şi una neagră, am aruncat pe umeri o şubă, deşi soarele strălucea puternic în ferestre, şi, în papuci de casă, am alergat spre stâlpul lui Moise. Cerşetorul nu era acolo. Alte cinci ore am umblat năuc prin oraş, pierzându-mi un papuc într-o baltă, lepădând şuba pe o bancă fiindcă îmi era prea cald, obsedat fiind să îl găsesc pe Moise. Mintea mea nu mai voia să se lase ocupată cu nimic altceva decât cu gândurile înlănțuite, care deveniseră o obişnuință prea puternică deja. Spre seară,

obosit, după ce luasem la rând toate bisericile, barurile, colțurile de stradă pe care le cunoşteam, m-am oprit într-un ultim parc şi m-am aşezat, aproape plângând, lângă un copac. Am stat aşa un timp, cu capul în mâini, luptându-mă cu sinceritatea gândurilor mele, până când doi polițişti m-au luat de sub braţe şi m-au vârât într-o dubiță. N-am spus nimic, eram prea uimit. Abia văzându-mă în maşină, încadrat de cei doi oameni ai legii, am reuşit să îngaim, şoptit:

— Cu ce-am greşit?

Ăia s-au privit zâmbind, apoi m-au privit pe mine, disprețuitor, iar unul mi-a spus:

— Curățăm oraşul de cerşetori.

Mintea mea, eliberată pentru câteva momente de gândurile acelea, a făcut imediat conexiunea: „De asta, deci, nu l-am găsit nicăieri pe Moise al meu!”.

— Ce coincidență! am exclamat, bucuros. Şi eu, ca şi voi, mă aflam în căutarea unui cerşetor.

Ei şi-au dat coate, nu ştiu de ce, iar acela care-mi vorbise prima oară a glumit:

— Oi fi vreun polițist deghizat.

Gluma lui m-a bine dispus, „Uite un polițist cu simțul umorului dezvoltat”, am cugetat, apoi, zâmbind cu simpatie, m-am adresat convorbitorului:

— Nu, nu sunt. Să vedeți, eu am nişte gânduri...

— Are gânduri, a spus acela, spre colegul său.

— Uite, bă, că şi ăştia au gânduri, şi-a făcut auzit glasul şi celălalt.

— Da, nişte gânduri, am continuat. Primul gând e aşa: Doamne, sunt vinovat în fața Ta. Al doilea e cam aşa: De ce am spus că-s vinovat, Doamne, nu ca să Te conving pe Tine că-mi regret vinovăția? Al treilea: Dar de ce am spus că...

— Stai aşa, mi-a pus mâna pe umăr polițistul cu simțul umorului dezvoltat. Cerşetoria nu-i un delict chiar aşa grav. O să stai o zi, două, la secție, apoi ți-or da drumul. Aşa că nu trebuie să te prefaci nebun.

Am crezut că nu l-am înțeles prea bine. Apoi, brusc, mi-am dat seama că mă aflu totuşi în maşina poliției. Care, bineînțeles, mă va duce la secție, unde în altă parte? La secție, spunea acela, voi sta două-trei zile. De ce? Tot acela spunea ceva de cerşetorie. Cerşetorie?!

— Cerşetorie?! am exclamat.

Amândoi au dat din cap afirmativ.

— Doar nu cumva...? Ei, la naiba, doar nu credeți că...? Eu, cerşetor?! Domnilor, eu nu-s...

— Nimeni nu-i, când este prins, a dat din mână cel care fusese mai tăcut.

— Aşa-i, nimeni nu recunoaşte, a spus şi celălalt. Acum hai, coboară, am ajuns.

Maşina se oprise, aşa că am coborât, deşi n-aş fi vrut s-o fac. Dar n-avea rost să rămân în dubiță şi, în plus, mă îndoiesc că cei doi ar fi fost de-acord să rămân.

***

În sala aceea mare, cu televizor urcat pe o policioară, vreo cincizeci-şaizeci de oameni îmbrăcați în haine ponosite stăteau la mese. Când filmul, care era un documentar despre cerşetori, despre aspectul urât pe care-l dau oraşului şi despre focarele de infecție pe care ei le reprezintă, s-a sfârşit, luminile s-au aprins şi un om al legii a întrebat cu voce tare:

— Câți dintre voi nu ştiu să citească?

S-au ridicat aproape jumătate din cei care se aflau în sală, iar polițistul i-a încolonat, ducându-i în altă parte.

— Vouă, le-a spus acelora, o să vă citească alții procesul-verbal, ca să-l semnați. Măcar să-l semnați ştiți? Apoi, spre noi, ăştia care rămăseserăm în sală: voi citiți hârtiile de pe mese, apoi semnați-le. Fiecare să-şi semneze hârtia pe care e trecut numele lui, aveți grijă!, şi a plecat.

După ce în sală n-a mai rămas niciun polițist, m-am ridicat, căutând cu privirea barba aceea de Moise al lui

Sluter. Undeva în față, bătrânul meu stătea aplecat asupra foii sale de hârtie. M-am apropiat, fără să mă observe. L-am salutat când am ajuns în fața lui, iar ăla s-a îngălbenit, am reuşit să văd asta, în ciuda bărbii care-i acoperea jumătate de față.

— Şi aici...?, a bâiguit el. Ce vrei de la mine?! a țipat şi, în momentul următor, cu o sprinteneală demnă de apreciat, ținând cont de vârsta pe care părea s-o aibă, a început să alerge peste mese, stârnind vânzoleală între cerşetori.

L-am prins destul de greu, într-un colț al încăperii, iar el s-a făcut mic, apărându-se de mine cu mâna ridicată în fața chipului.

— Nu eu, ci tu trebuie să ştii cum să mă ajuți! am țipat la el. De la tine a pornit totul, tu trebuie să sfârşeşti povestea asta.

Lui Moise i-au dat lacrimile:

— Nu ştiu, a spus printre hohote de plâns, lasă-mă în pace, nu ştiu. Apoi, plângând şi mai tare, a scos din buzunar câteva bancnote: Ține, şi lasă-mă în pace! Mi-ai dat mai mult? Ia toți banii, numai lasă-mă în pace! Ce vrei de la mine? Spune, ce dracu' vrei de la mine?

Am luat banii, fără să-mi dau seama de ce, speriat probabil de reacția lui. Am luat banii şi i-am vârât în

buzunarul pantalonilor mei de casă, apoi am dat din umeri şi am început să râd.

— Habar n-am, i-am spus. Nu ştiu ce dracu' vreau de la tine.

A început şi el să râdă, strâmbându-şi buzele iţite cumva de sub barbă, apoi au început şi ceilalţi să râdă, mai întâi încet, pe urmă tot mai tare, fiecare strâmbându-şi buzele iţite cumva de sub bărbile lor. Aşa, uitându-mă la ei cum râdeau, am gândit: „Uite, toţi seamănă acum cu Moise al lui Sluter, toate bărbile sunt lungi până la cingători, toate sunt despărţite în două, lăsând la vedere nasturii de la cămăşile lor murdare". Şi-am râs şi mai tare, dându-mi seama că răspunsul era la mine, de mai multă vreme, doar că mintea mea, proasta mea minte, refuzase să-l formuleze. Acesta era răspunsul: eu nu cerşetorului rezemat de stâlp îi dădusem bani, ci lui Moise acela, imaginii lui Moise acela. Şi râsul se revărsa din mine în valuri, aşa că i-am înapoiat cerşetorului meu banii, mai puţin suma pe care i-o dădusem întâia oară. N-avea rost să-i las lui acea sumă, din moment ce toţi semănau cu Moise şi toţi meritau în aceeaşi măsură banii. Aşa că am băgat bancnotele în buzunarul pantalonilor mei de casă şi, atunci, un gând pervers s-a furişat în mintea mea: „Vezi, Doamne, ce bun sunt! I-am înapoiat cerşetorului banii lui,

deşi puteam să-i păstrez eu, căci mi-i dăduse". Am încremenit cu zâmbetul pe buze, în aşteptarea gândului următor. Nimic. „Hai, mi-am spus, gândeşte: sunt un păcătos, afirmând că sunt un om bun." Am aşteptat să gândesc asta. Nimic. Gândul din spatele gândului nu mai apărea. Aşa că, satisfăcut, m-am îndreptat spre locul de la masă şi, fără să mai citesc acel proces-verbal pe care era trecut numele meu, mi-am pus semnătura. În mod clar, indiferent de acuzațiile care mi se aduceau, puteam să afirm fără griji, o dată pentru totdeauna, că sunt un om bun.

Un om obişnuit

O privi prin rochia de satin roz, era seară şi ea se îmbrăcase special în rochia aia de satin roz, ca atunci când fuseseră la dans, şi-apoi intraseră în catedrală şi dansaseră chiar acolo, printre icoane; dar asta se întâmplase demult, nici măcar nu se putea spune că asta se întâmplase înainte de accident, căci între acea seară şi accident se interpuneau mulți ani. Cu siguranță, prea mulți. Pierduse şirul lor şi, de fapt, nici nu se străduise să țină numărătoarea. Era prea bătrân pentru asta.

— La mulți ani, dragul meu.

Îl sărută, îl mângâie pe creştet şi-l puse să sufle în tortul mic, cu cremă de ciocolată, în care era vârâtă o singură lumânare.

— N-ar fi încăput şaizeci şi patru de lumânări, aşa că am pus doar una, simbolic, râse ea.

Acelaşi lucru i-l spusese fix cu un an în urmă, mă rog, nu chiar acelaşi lucru, atunci ea a zis: „N-ar fi încăput şaizeci şi trei de lumânări, aşa că am pus doar una, simbolic”. Poate ceva de genul ăsta i-ar fi spus şi în urmă cu doi ani, dacă aniversarea de-atunci ar fi avut loc după accident. Însă cu doi ani în urmă ei fuseseră la restaurant, la vremea aceea el putea să meargă, şi nici măcar nu comandaseră tort, ci doar nişte specialități, risotto şi icre negre parcă, era o zi importantă, aşa că îşi permiteau extravaganțe culinare într-un restaurant de lux. Şi ea, ca şi acum, purta rochia asta veche, dar încă elegantă, de satin roz.

El o privi dincolo de rochie şi observă că sânii ei nu mai semănau cu două jumătăți de măr mare, pârguit. Dar asta ştia de mult timp, observația asta o mai făcuse şi altă dată. Şi totuşi, pentru că era ziua lui, iar ea nu trebuia să bănuiască nimic, îi spuse:

— Eşti încă frumoasă.

Soția lui îşi curbă buzele a cochetărie, apoi îl privi mustrător.

— Încă?

— Hai să nu facem caz dintr-un cuvânt, spuse el ursuz, neluând în seamă tonul jucăuş cu care nevastă-sa îşi rostise mustrarea. Hai să o lăsăm baltă, era de fapt un compliment, o ştii prea bine.

Femeia oftă şi căută cu privirea în jur.

— Am uitat să aduc cuțit şi farfurioare pentru tort.

Se ridică de pe pat şi ieşi din cameră. Imediat ce rămase singur el îşi sprijini brațele de marginile scaunului şi se propti cu putere în picioare. Tot corpul îi fu cuprins de tremur, dar se ținu aşa, sprijinit în picioare, câteva secunde, apoi începu să răsufle greu şi se afundă în scaunul moale, îşi lăsă capul pe spătar şi rămase cu privirea ațintită în tavan.

— Măcar azi, îi spuse femeia după ce reveni din bucătărie, ar fi bine să te gândeşti la lucruri frumoase. Mai sunt şi motive de bucurie, să ştii.

— Da?! păru el că se minunează. Care?

— Doctorul a spus că sunt şanse de vindecare, ştii bine. A spus că o să te poți mişca din nou. Numai să urmezi tratamentul. O să ne plimbăm iar. O să mergem prin parcuri, la restaurant, o să dansăm chiar. Îți

aminteşti ziua în care... eram în muzeu, în palatul ăla cu dale de marmură albă pe jos şi mi-ai spus...

— Iar încerci să mă înveseleşti cu amintirile tale?

— Ale noastre. Sunt amintirile noastre. Erai emoționat, pentru că te aflai într-un loc cu rezonanță istorică, mi-ai spus atunci că viața merită trăită măcar pentru plăcerea de a păşi într-un asemenea palat, de a călca pe urmele celor care au făcut istoria. Nu tu spuneai toate astea? Unde-i optimismul tău de-atunci? O să mai poți merge, o să putem vizita alte locuri, îți promit eu asta.

Totdeauna fusese pasionat de istorie şi, înainte de accident, vizitase împreună cu soția sa toate monumentele din țară... Dar nici n-avea rost să se gândească la asta, ce-i venise femeii ăsteia să-i vorbească despre toate prostiile cărora el aproape că îşi dedicase viața?! În fond nu erau toate decât nişte prostii.

— Uită-te la mine! urlă el. Ce dracu' vezi?! Spune-mi, ce dracu' vezi?!

Renunță să se stăpânească, deşi cu puțină vreme înainte chiar el hotărâse că trebuie să pară mai vesel. Tocmai de asta îi făcuse un compliment soției sale, pentru a părea că este bine dispus, pentru ca ea să nu-şi închipuie cine ştie ce.

— Un om obişnuit, răspunse ea repede. Aflat într-o situație mai grea pentru moment, dar, în cele din urmă, un om obişnuit.

— Asta vezi? Ei, atunci află că, din când în când, oamenilor obişnuiți li se face lehamite să mai viseze că vor păşi pe dale de marmură din nu ştiu ce palat, pricepi? Asta e, li se cam face lehamite!

Îşi aprinse o țigară şi câteva minute o ținu în mână aşa, aprinsă, fără să tragă vreun fum, până când scrumul se încovoie să cadă. Atunci îi ceru femeii o scrumieră.

— Să nu ne mai enervăm, spuse. Hai să nu ne mai enervăm azi, n-are rost.

Scutură scrumul în scrumiera albă de porțelan şi începu să se joace cu mucul de țigară; îl folosi ca instrument de desenat, aşa făcea de obicei când era supărat: desena cu mucul de țigară pe fundul scrumierei, fundul acoperit de tutun ars. Dar nu desena orice, nu desena la întâmplare, ci, invariabil, trasa două linii pe care le intersecta la mijloc, un fel de cruce ivită din scrum, migălos construită, cu un contur aproape perfect. Căpătase îndeletnicirea asta oarecum macabră în ultimul an şi jumătate, de când se afla în scaunul său de invalid, şi nu şi-o explica în niciun fel. Nici nu se gândise să şi-o explice, pentru că n-o făcea niciodată ca vreun simbol al

stării sale, nu se considera un crucificat, ei, Doamne, gândul ăsta ar fi fost unul caraghios... Totuşi, dacă se gândea mai bine, ar fi putut să se considere un crucificat, dar asta mai degrabă înainte de accident decât după.

Îl întrerupse din gânduri soția sa.

— Trebuie doar să avem răbdare. Nu să ne enervăm, ci să avem răbdare. Şi o să vezi, în curând o să te sprijini pe picioare. Mai întâi vei umbla prin casă, iar eu o să fiu lângă tine să te sprijin. Pe urmă, într-o zi o să-mi faci o surpriză. „Iubito, o să-mi spui, azi mă duc la barul lui Nuțu.” Şi o să te dai jos din pat, o să cobori cele trei etaje pe picioarele tale, n-o să iei liftul, ci o să cobori pe picioarele tale. În barul lui Nuțu o să intri nepăsător şi o să ceri o votcă, iar el, Nuțu..., începu să râdă, el, Nuțu, cu fața aia a lui, cu rânjetul ăla de porc vesel...

El zâmbi.

— Toată fața lui seamănă cu un rât de porc, se trezi implicat în fantezia neveste-sii. Mai ales de când are chelie. Îl ştiu pe Nuțu de când era tânăr şi barul îi aparținea lui taică-său, încă nu veniseră comunıştii. Tu nu-l ştii, tu n-ai copilărit în zona asta. Când l-au făcut comunıştii pe Nuțu gestionar la barul lui taică-său, noi încă nici nu eram căsătoriți. Şi acum, uite, omului i-a căzut părul, are chelie şi arată ca un porc vesel.

Râseră amândoi. Bărbatul se scărpină în cap şi observă, cu oarecare insatisfacție, că încă sunt momente în care uită de toate şi se simte bine. Dar momentele astea nu țin prea mult, îşi spuse. Femeia îl mângâie iarăşi pe cap – gestul ăla matern care o făcea tare nesuferită uneori.

— Nu mă mai mângâia pe cap, se revoltă el, însă vocea îi era calmă, lipsită de orice urmă de nervozitate, aşa că se simți obligat să explice: Mă simt aşa, ca un copil neajutorat şi asta nu-mi place.

Dar, de fapt, asta şi sunt, gândi imediat, un copil al dracului de neajutorat, cel puțin din punctul ei de vedere. Constatarea asta nu-l mai supără însă, se simțea bine dispus. O stare de spirit stupidă, încercă el să se controleze, dar zâmbi şi ceru mâna femeii într-a sa. Mângâie mâna îmbătrânită şi, pentru un moment, simți impulsul de a-i spune adevărul soției sale. Mai mult, se gândi chiar să-i arate. Mulțumit, îşi imagină reacția ei, în momentul în care el se va ridica în picioare – tremurând, e drept, dar, în orice caz, se va ridica în picioare. Însă îşi temperă repede ciudatul entuziasm, era o prostie să-i arate ei că putea să se țină pe picioare. Aşteptase prea mult timp să se întâmple asta şi, de câteva săptămâni, de când observase pentru prima oară că îşi simțea tălpile lipite de podea, că, dacă se sprijinea mai puternic în

călcâie, îl dureau, nu se gândea decât la momentul în care se va ridica de unul singur, se va ridica şi va merge, va face ceea ce trebuie să facă, fără ca ea să-l vadă, fără ca ea să-l simtă. Pentru asta, de atunci până acum, nu trecuse niciun moment de singurătate fără ca el să-şi forţeze picioarele, fără să încerce să se sprijine în ele, ba chiar să facă câţiva paşi.

Îşi stăpâni deci impulsul de a-i arăta rezultatul eforturilor sale din ultimul timp soţiei şi, pentru că tăcerea începu să-l deranjeze – o ţinea de mână şi se priveau fără să vorbească, iar situaţia asta crea o anumită tensiune –, bărbatul ceru o altă ţigară, şi-o aprinse şi îşi aşeză din nou capul pe spătarul moale al scaunului, slobozind rotocoale de fum spre tavan. Prin gestul ăsta însă nu făcu decât să întrerupă, pentru un scurt timp, senzaţia aceea de aşteptare a ceva nedefinit, senzaţia generatoare de tensiune. Atunci o întrebă:

— Ce crezi despre moarte?

Regretă imediat clipa lipsită de raţiune ce iscase întrebarea asta stupidă, dar femeia îl privea deja încruntată.

— Ce-i asta? Ce vrei să spui cu asta?

— Nimic, făcu el strâmbându-se, a fost aşa... o prostie de întrebare.

— Şi totuşi, te-ai gândit la ceva, din moment ce ai pus întrebarea asta.

Îşi dădu seama că nu mai putea să treacă peste această discuţie. O dată ridicată problema, nevastă-sa nu avea să cedeze înainte de a primi un răspuns mulţumitor.

— M-am gândit, aşa, la moarte şi la ce e dincolo de ea.

Era o seară urâtă, vântul vâjâia în burlanul de lângă fereastra de la etajul al treilea din blocul vechi în care locuiau cei doi, era seara în care bărbatul împlinea şaizeci şi patru de ani şi atmosfera n-ar fi trebuit, poate, să fie aceasta. Şi, în orice caz, n-ar fi trebuit să se vorbească despre moarte.

— Se spune că te cuprinde o căldură nemaipomenită, vorbi femeia cu glas domol, se spun multe lucruri: că ar fi o lumină care te trage spre ea, că apar îngeri, că apare chiar Hristos din lumina aia şi te duce cu el în Rai.

— Dacă există Rai!

Ea îl privi mirată.

— Există, cum să nu existe!? Dar totuşi ce-ţi veni cu prostiile astea despre moarte?

El se mai scărpină o dată în cap şi îşi stinse ţigara în scrumiera ce mai purta încă urmele albe, de porţelan, ale crucii făcute mai devreme.

— Ştii ceva? Eu nu cred în astea. Eu cred că moartea înseamnă sfârşitul oricărui lucru. Nu cred că îți dai duhul cuiva, lui Dumnezeu sau dracului, atunci când mori, ci te duci în întuneric cu duh cu tot. Iar basmele astea despre lumină, îngeri şi alte năzbâtii nu-s decât basme.

— Dar sunt atâtea relatări consemnate despre viața de dincolo! Oameni care şi-au revenit din moarte clinică au vorbit despre experiențele lor.

— Basme. Ba nu, halucinații.

— Cum să aibă halucinații un om mort?

— Simplu, spuse şi simți că se enervează. Simplu. Vrei să-ți explic?! Uite, sinapsele... Sinapsele astea, care-s legături între neuroni, poartă în ele tot felul de mesageri chimici. Iar ăştia, mesagerii chimici, sunt nişte chestii care te fac să vrei să mănânci, să vrei să dormi, să cânți, să faci dragoste, pricepi? Ăştia, mesagerii, te fac să vrei de toate, ei sunt responsabili de stările tale. Când mori, mor şi o groază de neuroni şi asta creează un talmeş-balmeş în creierul tău. Informațiile se încurcă, mesagerii chimici se încurcă şi încep să se manifeste ca nişte droguri. Tot atunci încep şi halucinațiile. Mare filosofie nu-i aici.

Urmară noi momente de muțenie. Când privi chipul soției sale, bărbatului îi fu teamă câteva secunde că ea pricepuse. Şi se blestemă în gând pentru stupizenia de a

vorbi despre moarte în seara aceasta. Dacă ea, se îngrijoră, dacă ea nu va dormi în noaptea ce urmează? Dacă ea, stârnită de pălăvrăgeala lui, va sta trează întreaga noapte, pentru a-l supraveghea?

— Să nu mai vorbim doar aşa, ca să ne ascultăm vorbind, spuse femeia după un timp. Mai bine hai să te schimb şi să te aşez în pat. A fost o zi lungă ziua de azi.

El înclină capul a încuviințare şi în următoarea jumătate de oră se lăsă purtat la toaletă de soția sa, aşteptă răbdător să fie spălat – ea puse un lighean cu apă caldă lângă scaunul bolnavului şi îi spălă picioarele, iar el simți atingerea palmelor ce-i alunecau săpunite mai sus de glezne –, apoi îşi vârî tăcut mâinile în cămaşa de pijama, privi cum îi sunt băgate picioarele în pantalonii aceleiaşi pijamale şi, în sfârşit, se lăsă încet pe marginea patului, sprijinit în mâini, acceptând cu un zâmbet aproape răutăcios ca ea să-i ridice partea inferioară a corpului în pat.

— La mulți ani, încă o dată, îi spuse femeia, după ce stinse lumina şi se băgă lângă el sub plapumă.

Bărbatul se mulțumi să zâmbească din nou, apoi închise ochii. Ştia că nu va adormi, emoțiile îi erau prea mari, observă chiar cu mândrie că nu-l încerca niciun sentiment din acela ruşinos, generator de lacrimi, ci doar o

emoție, firească la toată urma. Trecură câteva minute până când auzi respirația molcomă, uşor şuierătoare a soției, semn al somnului în care se cufundase. Dar bătrânul nu se mişcă aproape o oră, sau poate mai mult, până când fu sigur că somnul femeii e destul de adânc. Abia în momentul în care se convinse că nu mai exista pericolul ca ea să-l audă, dădu cu mare atenție deoparte plapuma şi coborî din pat. Cu gesturi şovăitoare, sprijinindu-se în mâini, îşi îndreptă spatele şi, după ceva timp, îşi ridică mâinile de pe pat lăsându-şi toată greutatea corpului pe picioare. Îl dureau picioarele, simțea acut durerea mai jos de genunchi şi în şolduri, dar tocmai această durere îl bucura. Făcu câțiva paşi, ajutându-se de brațele învelite în piele ale scaunului mobil în care îşi petrecuse zilele din ultimele optsprezece luni, şi se apropie de dulap. Deschise încet uşa dulapului şi pipăi cu mâna raftul; distingea contururile obiectelor din cameră la lumina lunii, dar nu era totuşi o lumină suficient de puternică pentru a destrăma întunericul din interiorul dulapului. Pipăi deci raftul, până când simți în mână atingerea aspră şi noduroasă a frânghiei de rufe. Atunci scoase frânghia şi, apropiindu-se de fereastră, cu mâinile tremurânde, făcu la lumina lunii un laț, pe care îl lărgi suficient, pentru a-l putea trece peste cap. Apoi deschise

geamurile şi se înfrigură brusc – vântul bătea cu destulă putere şi şuiera prin burlan, şuiera urât. Îşi închipui o clipă corpul lui, clătinat de vânt, sub fereastra de la etajul trei, iar imaginea asta nu-i plăcu. Dar şi mai mult îi displăcea amintirea acelei nopți, din urmă cu un an şi jumătate, noapte în care se întâmplase ceea ce, printr-un acord tacit, născut din senin, el şi cu soția sa numeau ca fiind accidentul. Amândoi ştiau prea bine ce fusese atunci, el îşi închipuise că, sărind de la etajul trei, va scăpa de toate şi, în loc să scape, se trezise țintuit într-un scaun cu rotile.

Legă frânghia în trei noduri de unul din elementii caloriferului, la capătul opus laţului. De data asta nu va mai fi niciun accident, gândi, apoi privi ovalul pe care îl contura laţul, ca un balon, îşi spuse, ca un balon, apoi se simți cumplit de obosit. Picioarele îi tremurau dureros, aşa că se aşează cu greutate pe podea, lângă calorifer, şi stătu liniştit până când simți că respirația îi revine la normal. Atunci se prinse cu mâna de un spătar de scaun şi, cu mare efort, izbuti să se ridice. De mână i se agățase ceva, ceva ce fusese aşezat pe acel spătar de scaun. Privi în lumina lunii materialul moale al rochiei de satin roz ce se afla în mâna lui şi amintirea, acea amintire a unui dans printre icoane de catedrală, îi apăru în minte.

Bărbatul rămase nemişcat câtva timp în dreptul ferestrei, sprijinit de calorifer, frământând rochia de culoare roz în mână. După un timp, se lăsă din nou pe podea şi stătu aşa, liniştit, continuând să nu gândească nimic până când, într-un târziu, luna nu se mai văzu de nori. Atunci omul se forță din nou să se ridice, dezlegă cu răbdare frânghia de calorifer şi, punându-şi un palton peste pijamale, se îndreptă spre uşă. Coborî cu mare greutate scările blocului, mai mult ținându-se cu mâinile de balustradă decât sprijinindu-se în picioare, apoi păşi şovăielnic în stradă. Picăturile de ploaie îl bucurară.

Intră în barul lui Nuțu cu părul ud, aproape vânăt la față de efort, tremurând. Zâmbi însă când văzu fața uimită, rânjitoare, fața de porc vesel a gestionarului-barman, şi, după ce se cufundă într-un scaun, ceru o votcă dublă.

Pentru pete dificile

În amintirea mamei mele,
Lucica,
a bunicului meu, Florea,
a unchiului meu, Mihai

...culegător de ultime cuvinte. Nu cele spuse într-o gară, la vreo despărțire: „Iubitule, o să mă gândesc numai la tine”, după care ea coboară la a şaptea stație, în oraşul unde locuieşte, îşi întâlneşte un vechi amic, ăla o invită la o petrecere, ea acceptă doar pentru a-şi ostoi dorul, bea trei beri şi un pahar de vin, după care se retrage într-o încăpere cu amicul şi, în noaptea următoare, îşi aminteşte de exact două ori numele iubitului, pronunțându-l accidental printre suspine de plăcere. Asistentul medical alături de care îmi petrecusem cinci luni într-un spital nu era culegător nici de ultime cuvinte spuse la un divorț, dintr-acelea răutăcioase, pe care preferi să nu le crezi: „Tolomacule, te-am vrut doar pentru banii tăi”. El era interesat doar de ultimele cuvinte care se întâmplă să fie chiar ultimele din viața unui om, adică ultimele-ultimele înainte de a-şi da duhul.

Avea asistentul pasiunea asta – şi era o nebunie, într-adevăr. Cum poate un om normal să colecționeze vorbele finale ale unui muribund? Asta-i întrebarea pe care mi-am pus-o şi, firește, i-am adresat-o şi lui când mi-a vorbit prima oară despre nebunia sa, în timp ce fumam o țigară ilegală, în foişorul din curtea largă a spitalului. Putea, dacă era într-adevăr o pasiune. „Ai putea şi tu, mi-a zis, dacă într-adevăr ar fi o pasiune.” Nu, pentru mine nu era

atrăgătoare perspectiva de a aduna pentru propria-mi colecție ultimele cuvinte ale unor muribunzi, mai ales că trecusem deja prin spaima morții. O asemenea idee mi se părea dacă nu dementă dincolo de limite, măcar un pic dementă, atât de dementă cât e necesar pentru ca emițătorul ei să fie numai bun de băgat la ospiciu.

În colecția lui, avea o sumedenie de ultime cuvinte ale unor pacienți întâlniți prin spitale. Plus: vorbele de dinainte de moarte ale unei femei care se înecase. Astea fuseseră obținute de la nişte martori oculari – „un copil de treişpe ani şi o tipă de douăzeci, sora copilului şi nepoata ăleia moarte", cum îmi spusese el pentru a-mi elimina orice dubii privind veridicitatea piesei sale de colecție. În fine, contextul are mai puțină importanță. Interesant, din punctul lui de vedere, era că femeia strigase: „Iu-hu-hu, mă duc în Malibu!", după care se aruncase de pe un dig în apă. Nu, nu voia să se sinucidă, veniseră toți trei pentru a face baie într-un râu. A nimerit probabil într-un vârtej – o bulboană, spunea asistentul, după care lăsa câteva rotocoale de fum deasupra capului. O bulboană. Şi nu a ajuns nicidecum în Malibu, firește, ci doar la vreo două sute de metri mai încolo, unde au şi găsit-o nişte oameni alarmați de fata de douăzeci de ani şi de băiatul de treişpe.

O altă piesă importantă din colecția asistentului – era plin de sine: fiecărei poveşti îi dădea o greutate aparte, accentuând cuvintele şi slobozind apoi cercurile alea de fum pe care i le-am invidiat cinci luni la rând; eu nu aveam timp de cercuri, fumam atent la orice zgomot, puteam fi oricând prins – era constituită din vorbele de dinainte de a-şi da duhul ale unui ochelarist. N-avea nicio importanță faptul că respectivul era ochelarist, nici nu ştiu de ce a făcut asistentul observația asta, dar, pentru că a făcut-o, mie aşa mi-a rămas în memorie. De astă dată, avea numai un martor ocular, care s-a întâmplat să nu fie nici măcar neam cu ochelaristul. De fapt, mai fuseseră în jur câțiva oameni, însă ei asistaseră doar la moartea aceluia, nu fuseseră atenți la ultimele sale cuvinte. Aşa că asistentul nu se putuse baza decât pe un singur martor, cel deja pomenit. Ei bine, conform acestuia, ochelaristul tocmai se împiedicase într-o crăpătură din astfalt şi-şi desprinsese talpa unui pantof. „Futu-i mama ei dă viață împuțită”, a înjurat omul după ce s-a aplecat şi şi-a privit pantoful stricat. Ceea ce ochelaristul n-a băgat de seamă în momentul acela e că se afla în plină traversare a străzii. Mai rău, n-a băgat de seamă nici faptul că o maşină se îndreaptă năucă spre el. Asistentul spunea că, imediat ce a aflat de accident, a fugit într-

acolo. Şi mai spunea că pantoful cu pricina nici nu era compromis total, ci doar un pic, la vârf. Deci nu exista chiar un motiv serios pentru ca ochelaristul să se oprească în mijlocul drumului şi cu atât mai puțin să înjure: „Futu-i mama ei dă viață împuțită”. Tocmai asta făcea cazul spectaculos: a fost mâna lui Dumnezeu, zicea asistentul. Şi-a dat viața pentru un pantof desprins doar un pic, la vârf... puf, puf, rotocoalele... Trebuie să admit că aici am recunoscut şi eu o ironie a Celui de Sus, care uneori pare a se distra netrebnic pe seama noastră.

Reţin cifra pieselor din colecția prietenului meu la acea dată: douăzeci şi opt din afara spitalelor, culese de la diverşi martori, şi treizeci şi patru din spitale – dintre care două fuseseră obținute chiar în perioada cât m-am aflat şi eu printre pacienți. De atunci şi până acum probabil a cules o serie impresionantă de ultime cuvinte, trebuie să fi depăşit o sută, poate două – doar sunt aproape zece ani de când nu l-am mai văzut. Mă întreb însă dacă a mai reuşit să îşi adauge la colecție o piesă la fel de importantă precum aceea cu care se mândrea cel mai mult: ultimele vorbe ale unui muribund înregistrate pe o casetă audio...

— Ce ziceți de mort? îmi întrerupe o voce gândurile.

Nu-l cunosc pe omul ăsta. Nu l-am văzut în viața mea. Totuşi, deşi nu-l cunosc şi probabil nu mă cunoaşte, îmi dă un cot şi repetă întrebarea:

— Ei, ce ziceți de mort? Ştiți că nu ăsta e costumul lui cel mai bun? Nevastă-sa, Dumnezeu s-o ierte...

— Soția lui e acolo, spun în şoaptă, de parcă ea m-ar putea auzi, arătând spre încăperea cu sicriul. Trăieşte.

Se uită la mine ca şi cum aş fi spus vreo inepție.

— Bineînțeles că trăieşte, am zis eu altceva?

— Ați zis „Dumnezeu s-o ierte”.

— Da, domnule, s-o ierte, că e vară-mea de-a doua, da’ nici chiar aşa, dă-o dracului... Îi moare bărbatul, iar ea nu-l îmbracă în costumul cel mai bun. Şi ştiți de ce? Ca să-i rămână, cică, lu’ fii-su, nepotu’ meu, adică. Iar ăsta e un pierde-vară, drept să vă spun. Odată, ia să vă povestesc – şi iarăşi îmi vâră cotul în coaste –, odată ştiți ce i-a făcut lu’ tată-su, decedatu’? Bine, atunci nu era decedat, vă imaginați. Asta s-a întâmplat mai demult. I-a luat toți banii din casă şi cheile de la...

Nu ştiu ce vrea. Ieşisem la o țigară, pentru că nu puteam să fumez alături de mort. Mă cufundasem în gândurile mele, începusem să mă simt chiar mai bine, mi-au ajuns galbenul străveziu al chipului din coşciug, negrul obositor al celorlalți. Respiram aer, vedeam cerul, mă

gândeam la asistentul acela nebun dintr-o tinerețe nu atât de îndepărtată în timp, dar totuşi foarte departe de mine... Iar ăsta se bagă aiurea în mintea mea, în momentul meu de linişte.

— ...praf i-a făcut maşina, pentru care sărmanu' muncise şase ani s-o cumpere.

— Au făcut un împrumut, spun – şi nu ştiu de ce spun asta. L-au returnat în trei ani.

— Trei ani, bun. De unde ştiți? Ş-apoi ce, nu-i de-ajuns? Trei ani de muncă s-au dus! Şi de ce? Pentru că era beat, de asta! Iar acum, vară-mea de-a doua îi lasă lui costumul cel bun, că, zice ea, doar n-o să-l bage în pământ ca să-l mănânce viermii.

— Ați auzit-o spunând asta?

— Da, pe cuvânt.

Strivesc țigara sub pantof şi-i zâmbesc în silă omului care – deşi nu-l cunosc – după toate probabilitățile, conform propriilor spuse, este unchiul dinspre mamă al fiului celui mort. El dă din cap dezaprobator, dau şi eu, apoi mai dau şi din mână, cumva a „asta-i lumea de azi, domnule, ce poți să faci?", apoi mă scuz şi mă îndrept spre încăpere.

— Din partea cui sunteți? mai aud în urma mea.

Mă opresc.

— Cum adică?

— Sunteți din partea decedatului, nu?

— Îhî.

Înăuntru se aşază coroanele. Soția mortului plânge parcă mai tare. Pe una dintre coroane scrie pe o parte: „Îți v-om purta veşnică amintire”, iar pe partea cealaltă: „Lacrimile noastre nu se vor usca, soția şi copii noştrii”. Gramatica nu-i aduce onoruri celui dus. Fratele soției poartă coroana, el o sprijină de capătul dinspre picioare al sicriului. Cineva îmi spune să iau eu coroana din partea mamei, care plânge şi ea, alături de soție. Dau din umeri, neputincios – habar n-am unde e coroana. Urăsc momentele astea. Le-am urât şi la precedentele înmormântări la care am participat. Nu am cum să fac nimic. Habar n-am de nimic, deşi asta nu-i prima înmormântare...

Fac eforturi să mă gândesc din nou la asistentul care mă trata de tuberculoză fumând alături de mine şi slobozind rotocoale în aer, fac eforturi să-mi amintesc cuvintele de pe casetă, cea mai importantă piesă din colecția lui. Nimic. Doar strigătul: „Iu-hu-hu, mă duc în Malibu” – chestia asta pare să mi se fi lipit de creier, ceea ce e întru câtva rău, pentru că mă face să râd. Râd şi mă întorc cu spatele la sicriu. Unde o cucoană cernită, care

însă n-a uitat să-şi vopsească strident ochii, chiar dacă un pic întunecat, mă priveşte mustrător. Rânjetul mi se scurge în gât. Nu mai râd. De fapt, nici nu mi-a venit într-adevăr să râd, să râd adică de-adevăratelea, doar să mă schimonosesc şi să mi se pară că râd. Mă întorc cu faţa spre sicriu.

Un bărbos, nici pe ăsta nu-l cunosc, aduce coroana mamei mortului peste două-trei ore. Se îndreaptă cu ea spre sicriu, tot în partea dinspre picioare. Dă deoparte coroana deja pusă acolo şi o reazemă pe cea adusă de el.

— Hei!

Nu pot să-mi amintesc nimic. Nici de asistent, nici de casetă. Adevărul este că nici n-am motive să-mi mai amintesc de acele lucruri care oricum au rămas mult în urma mea. În alt prezent. Tocmai acum mi-a venit ideea asta, deşi cred că nu-mi aparţine, dar se potriveşte foarte bine stării mele de spirit: nu există trecut, există doar un prezent-alergare continuă în jurul gropii, iar imaginile se schimbă doar în măsura în care, în timp ce alergi, îţi schimbi poziţia faţă de groapă. Da, n-am spus-o eu, nu-mi aparţine, nu mai am niciun dubiu, mi-am amintit. A spus-o cel din sicriu, în urmă cu niciun an, când eram amândoi lângă un alt coşciug şi filosofam patetic despre viaţă şi

moarte. Să-l ia naiba pentru amintirea asta pe care mi-a lăsat-o!

— Lasă, dom'le, coroana acolo! Ce, verişorii nu-s importanți? Să aibă şi ei coroana în fața sicriului, ca mama, că am copilărit împreună cu mortu', bă, Dumnezău să-l odihnească.

A, da. Verişorul... A copilărit, într-adevăr, cu mortul, erau prieteni, mergeau împreună să pască vacile satului, povestea asta o ştiam de mult, jucau fotbal cât e ziua de lungă pe mirişte, iar istoria cea mai interesantă în ceea ce-i privea era că şi-au făcut patine cu rotile din nişte scânduri şi din rulmenți, s-au legat de mâini cu o sfoară având celălalt capăt legat de coarnele vacilor şi, după ce au tras câte un bici pe spinarea animalelor... Ce copii proşti! Oare şi eu să fi fost tot aşa de prost în copilărie? Parcă are importanță... Vacile, înnebunite, au luat-o la fugă când au ajuns pe drumeagul din fața bisericii, iar ăia doi urlau cât îi țineau bojocii, beliți pe burtă, plini de sânge, târâți de animale. Patinele înjghebate de ei rămăseseră undeva mult în urmă. I-a văzut popa, care tocmai ieşea din biserică, şi a început sărmanul umflat să fugă după ei. Era să-şi dea duhul popa. Mai departe nu ştiu altceva decât că cel aflat acum în coşciug a stat trei zile în spital şi vreo două alte săptămâni în pat, iar popa

n-a mai venit a doua zi la slujbă, deşi era sărbătoare, pentru că a făcut febră musculară. A râs tot satul de treaba asta, deşi în principiu nu era o întâmplare de care ar fi trebuit să se râdă.

— Dar mama e totuşi mai importantă! se apără bărbosul care a adus coroana.

— E importantă, dom'le, că-i şi mătuşa mea. Da' şi noi, verii, suntem importanți, Dumnezău să-l ierte pe mort, c-am trăit o viață cu el, până să plece la oraş, dom'le. Aşa că lasă coroana acolo.

— Şi-adică vreți să spuneți că, dacă ați copilărit cu el, gata, trebuie să aveți coroana mai în față? Eu îl cunosc de douăzeci de ani, i-am fost coleg, jucam şah cu el în cancelarie în timpul săptămânii, şi duminica, acasă. Ne întâlneam cu familiile, nu-i aşa?

Bărbatul care vorbeşte şi care aruncă întrebarea asta spre soția mortului e de la şcoală, coleg cu... Fost coleg, da. Are un aer de intelectual veritabil, păr grizonant, barbă. Îl cunosc, am jucat şi eu şah de câteva ori cu el. M-a bătut de fiecare dată. Nu-l simpatizez din cale-afară, dar nici asta nu mai contează acum. Probabil că n-o să-l mai întâlnesc nicicând.

— De douăzeci de ani, repetă bărbatul grizonant. Şi eu am atunci dreptul la o coroană în față. Eu şi toți ceilalți

colegi, spune şi arată apoi cu mâna spre un grup de bărbaţi şi femei, mai tineri şi mai bătrâni.

— Dom'le, noi suntem veri, adică de-un sânge.

— Şi ce, vorbeşte, iată, şi cucoana cernită cu ochi vopsiţi intens, care-mi aruncase mai înainte o privire mustrătoare pentru schimonoseala mea, asta garantează că v-a iubit mai mult ca pe domnul? – şi arată spre profesorul grizonant. Da, sigur, pe mama lui a iubit-o, la fel şi pe soţie, dar pe dumneavoastră?

Verişorul roşeşte, se încruntă şi o priveşte ameninţător pe femeie.

— Doamnă, nu te băga matale în vorbă! Am păscut cu văru' meu, vacile adică le-am păscut, am făcut împreună numa' trăsnăi, eu îl ştiu mai bine, nu!?

Mama mortului se apropie de verişor, pune mâna pe mâna lui, îl roagă să se liniştească.

— Da' lasă-mă, mătuşă! Că orăşenii ăştia nu vezi cum se bagă ca dracu-n toate amintirile mele? Ce, cu ei a păscut văru' meu vacile? Dumnezău să-l odihnească, că, dac-ar vedea, săracu', cum îşi bat ăştia joc de văru' lui...

— Hai, pune şi tu coroana, spune mama.

— Dar nu-i corect, doamnă, se revoltă cucoana. De ce, adică?

E sora soției mortului... Am recunoscut-o, în fine. Ştiam că o cunosc, o întâlnisem în urmă cu vreo şase-şapte ani, după aceea s-a certat cu soră-sa şi cu soțul ei, nu s-au mai întâlnit. Auzisem că s-au împăcat în urmă cu două luni, cel aflat acum în coşciug o chemase să se împace, ştia doar că va muri. Ea a acceptat. S-o fi schimbat ea atât de mult, sau faptul că e machiată atât de...?

— Nu-i corect. Şi noi i-am fost neamuri, chiar dacă nu de sânge, ci prin alianță.

Mama mortului dă din mână şi pleacă înapoi în celălalt capăt al coşciugului să jelească.

— Bă, madamo, matale să taci cu ce-i corect şi cu ce nu! Că ştiu eu de matale, nici măcar n-ai vorbit cu familia lui câțiva ani.

Verişorul nu se lasă. „Madamo”?

— De ce minți, domnule? Ce ştii dumneata?

Femeia începe brusc să plângă. Vine lângă ea profesorul grizonant şi, după ce o cuprinde pe după umeri, i se adresează verişorului:

— Domnule, puțin respect. Memoria celui mai bun dintre noi, aflat acum pe masă, nu-ți dă dreptul să fii necioplit.

— Necioplit!? Adică eu vin de la treij' de mii de kilometri, sau câți dracu' or fi, să-mi văd văru' care a murit, Dumnezău să-l odihnească, iar dumne... tu, bă, mă faci necioplit, dom'le!?

Se aud, indignate, mai multe voci. Nu-mi dau seama dacă oamenii sunt deranjați de faptul că profesorul l-a făcut pe văr necioplit sau de faptul că vărul a vorbit per tu cu profesorul. Aş înclina spre a doua variantă, mai ales că indignările cele mai zgomotoase vin dinspre grupul profesorilor.

— Păi, sigur că eşti necioplit de vreme ce vorbeşti aşa!

Mâna verişorului se îndoaie din cot, dosul palmei porneşte amenințător spre profesorul grizonant, dar se opreşte brusc. Se opreşte pentru că poşeta cucoanei cernite şi totodată intens machiate îşi ia zborul spre capul verişorului – şi nu greşeşte ținta. Țipete, se îngrămădesc toți spre locul în care se află cei trei, spre locul în care mă aflu şi eu. De ce n-am intervenit? Mă uit fără pic de vlagă la ei, nu-mi mai vine nici să râd, nici să plâng, nici să spun ceva, nici să mişc vreun deget. Nu ştiu de ce. Nu ştiu în ce mă cufund, dar asta-i senzația – mă cufund.

Mama mortului plânge, îi dă pe toți afară, urlă ca o nebună... Ies şi eu, speriat, habar n-am de ce. Verişorul se

dezbracă de sacoul negru, care oricum nu stătea de niciun fel pe el, îl trânteşte de pământ şi:

— Să mă ia dracu' dacă mai calc vreodată în casa asta! Să mă ia dracu' dacă nici pe văru-meu cu care-am copilărit, cu care-am păscut vacile, cu care-am făcut atâtea trăsnăi nu pot să-l cinstesc la moartea lui! Mă duc în satu' meu şi nu-mi pare rău deloc! Mă înfund acolo şi-o să-l jelesc eu singur, dacă aici n-am voie. Să mă ia dracu' dracilor pe mine şi pe voi toți!

Începe apoi să plângă în hohote şi iese pe poartă, lăsând sacoul mototolit în urma lui, în mijlocul curții.

Oricum n-ar mai fi călcat nicicând în casa asta. Stă la sute de kilometri, ar mai fi venit aici doar pentru vărul lui, cu cine ştie ce ocazie, dar... Vărul lui nu mai trăieşte. Casa i-a rămas moştenire soției. Soția nu are niciun motiv să-l invite vreodată.

***

În curând, o să plec şi eu din casa asta – şi probabil că n-o să mă întorc niciodată, la fel ca vărul de la țară. Acum două ore l-am văzut pe mort ieşind pentru ultima oară din casa lui. Preotul i-a cântat, i-a urat, în felul său, drum bun spre locul acela luminat şi cu verdeață. Avea şi aici însă locul lui luminat şi cu verdeață. În spatele casei –

terasa aceea în care jucam şah şi fumam trabucuri. Grădina. Şi-apoi a venit cancerul şi l-a trimis în alt loc luminat şi cu verdeață. Iar preotul n-a găsit o minciună mai omenoasă decât asta: a plecat într-un loc luminat şi cu verdeață. Ceea ce-i o porcărie. Dacă avea nevoie de aşa ceva, n-avea decât să păşească pe terasa lui, în grădina lui.

Am citit cândva, pe o copertă de carte, ceva de genul: „Natura nu jeleşte, natura nu acordă morții niciun pic de onoare. Iarba crescută deasupra unei gropi comune e la fel de verde ca iarba crescută în oricare alt loc. Naturii nu-i pasă de memorie". Nu ştiu dacă exact asta spunea acea copertă de carte, nici măcar nu ştiu dacă ăsta era sensul celor scrise acolo. Dar imediat după întoarcerea de la cimitir am ieşit pe terasă, am privit spre grădină: în fața mea se deschidea raiul acela luminat, plin de verdeață. Natura din preajmă nu dădea doi bani pe moartea celui care ar fi trebuit să fie stăpânul ei. Ba parcă-i făcea în ciudă.

Dacă ar fi trăit, natura ar fi fost la fel de nesimțitoare față de el. Dar i s-ar fi oferit aşa cum mi se oferă mie: ca un loc luminat şi cu verdeață. Ar trebui ca preoții să-şi depăşească propriile clişee. Să spună chestia asta cu verdeața la slujba de înmormântare a unui om care a trăit

toată viața într-o fabrică, a locuit într-un cartier muncitoresc, a inhalat fum şi praf de ciment şi şi-a dorit întotdeauna să ajungă într-un loc luminat şi cu verdeață. Ar putea s-o spună eventual la înmormântarea unui acrobat de circ, care n-a ajuns să aibă vreodată grădina lui, fiind mereu pe drumuri, la înmormântarea unui comis-voiajor, la înmormântarea unui cerşetor, la înmormântarea unui psihopat, la înmormântarea unui pianist celebru, care şi-a trăit viața în hoteluri, prin turneele lui. Dar nu la înmormântarea asta. Aici ar fi trebuit să se adapteze condițiilor. Să spună: a plecat în spațiu – asta şi-a dorit întotdeauna cel pe care tocmai l-am îngropat, să prindă ziua când orice om va putea zbura în spațiu. La moartea mea, preotul ar putea să spună, de exemplu: s-a dus într-un harem... Ce prostii gândesc! Ce prostii... Dar aş putea gândi, naibii, altceva decât prostii? Dar aş vrea, naibii, să gândesc altceva decât prostii?

Stau pe veceu – stau pe veceu pentru ultima oară în casa asta. O să mă întorc în apartamentul meu şi o să mă gândesc multă vreme de acum încolo cum am stat ultima oară pe veceu aici. Şi o să trec probabil o dată pe an prin cartierul ăsta şi o să mă uit la casă şi o să-mi amintesc cum am stat ultima oară pe veceu înăuntrul ei. N-o să mai intru aici niciodată, n-aş avea de ce. Cât de apropiat aş

putea să mai fiu de-acum de soția mortului? Şi la ce bun? Dar nu ştii ce îți rezervă viața. Poate că voi mai intra aici. Dar nu cred. Poate că... Iarăşi prostii. Numai prostii. Mai bine nu mai gândesc nimic. Absolut nimic. Mai bine citesc prostiile scrise pe cutia asta de detergent. De înălbitor.

(Ro) Atenție! Nu folosiți produsul pentru mătase, lână, țesături colorate. Testați mai întâi pe suprafața interioară. Nu turnați produsul nediluat pe țesături. Atenție! Nu folosiți produsul pe metale şi lemn. Atenție! Produsul poate cauza iritarea pielii şi a ochilor. Nu lăsați la îndemâna copiilor. Pentru pete dificile, diluați 90 ml (6 linguri) în 1 l de apă. Înmuiați timp de 5 minute. Clătiți. Spălați cu detergent.

(YU) Upozorenje! Ne koristite izbeljivaÄŤ za svilu, vunu, koĹľu, obojena vlakna. Prvo uradite test na unutraĹˇnjosti tkanine! Ne sipajte nerazredeni izbeljivaÄŤ direktno na tkaninu. Upozorenje! Ne koristite izbeljivaÄŤ za metale i drvo. Upozorenje! ÄŚuvati van domaĹˇaja dece. Proizvod izaziva iritacije oÄŤiju i koĹľe. Za jaÄŤe mrlje rastvorite 90 ml (6 kaĹˇika) bjelila u jednoj litri vode. Ostavite da odstoji 5 minuta.

(Ð’G) *Ð’Ð″Ð¸ÐĽÐ°Ð″Ð¸Ðµ*! ÐťÐµ ÐşÐ·ÐżÐľÐ»Ð·Ð¸Ð°ÐąÑ‚Ðµ Ð±ÐµÐ»Ð¸Ð″Ð°Ñ‚Ð° Ð¸Ð¸ Ð¸ÑŠÐľÐżÑ€Ð¸Ð″Ð°, Ð¸ÑŠÐ»Ð″Ð°, ÐşÐľÐ¶Ð°, Ñ†Ð¸ÐµÑ‚Ð″Ð¸ Ñ‚ÑŠÐşÐ°Ð″Ð¸. Ð›ÑŠÑ€Ð¸ÐľÐľ ÐşÐ·ÐżÑ€ÐľÐ±Ð¸Ð°ÐąÑ‚Ðµ ÐľÑ‚ Ð¸ÑŠÑ‚Ñ€ÐµÑ Ð″Ð°Ñ‚Ð° Ñ Ñ‚Ñ€Ð°Ð″Ð°. ÐťÐµ ÐşÐ·Ð»Ð¸Ð¸Ð°ÐąÑ‚Ðµ Ð″ÐµÑ€Ð·Ñ€ÐµÐ´ÐµÐ″Ð° Ð±ÐµÐ»Ð¸Ð″Ð° ÐşÐ°ÐżÑ€Ð°Ð¸ÐľÐľ Ð¸ÑŠÑ…Ñ€ÐµÑ Ñ‚ÑŠÐşÐ°Ð″Ð¸. *Ð’Ð″Ð¸ÐĽÐ°Ð″Ð¸Ðµ*! ÐťÐµ ÐşÐ·ÐżÐľÐ»Ð·Ð¸Ð°ÐąÑ‚Ðµ Ð±ÐµÐ»Ð¸Ð″Ð° Ð¸ÑŠÑ…Ñ€ÐµÑ ÐĽÐµÑ‚Ð°Ð»Ð¸ Ð¸ Ð´ÑŠÑ€Ð¸ÐľÐľ. *Ð’Ð″Ð¸ÐĽÐ°Ð″Ð¸Ðµ* ! Ð‘ÐµÐ»Ð¸Ð″Ð°Ñ‚Ð° ÐĽÐľÐ¶Ðµ…

Nici măcar rândurile astea pe care le citesc scrise pe cutia cu înălbitor, nici măcar ele nu mă mai pot opri să nu gândesc. De mai bine de două zile fac toate eforturile să nu gândesc. Asta pentru ca nu cumva s-o recunosc pe mama în femeia aia care urlă la căpătâiul mortului, ca nu cumva să-l recunosc pe fratele meu în coşciugul ăla, ca nu cumva să mă recunosc dracului pe mine în toată scena asta.

Cineva bate în uşa de la toaletă.

Partea a II-a

SĂ NE IERTE PISTRUIATUL

//Textul următor este unul scris la comandă. „La comanda” poetului Michael Astner, care intenționa să alcătuiască o antologie numită Cartea roz a comunismului. Întâmplarea a făcut însă ca inițiativa lui să aibă loc acum nu mai puțin de patru ani, nefiind urmată de un entuziasm memorialistic al celorlalți invitați. Aceeaşi întâmplare a făcut şi ca eu să rămân în tot timpul scurs de atunci cu un text imposibil de publicat ca volum de sine-stătător – nu atât din pricina dimensiunilor sale reduse, cât din cauza temei, prea vastă pentru puterea unui singur scriitor... Am publicat totuşi textul, sub titlul „Pe malul stâng al Dunării albastre”, în spațiul virtual – nu însă în forma actuală, care poate fi considerată o ediție revăzută a sa. Cred totuşi că este o povestire autobiografică ce merită să aibă parte şi de consistența hârtiei, din care motiv i-am făcut loc aici.//

I. O limbă căreia i se spunea „ucraineană”

Boje moi, dobrîi deni, dobrîi vecer, hude iste, hoceşi spate?, za şo te placi?, aaa... te ne e duje dobrîi detena... Cam astea sunt o parte dintre înşiruirile de sunete pe care le adresam sau care îmi erau adresate în primii mei ani de conştientizare a realității dorneştene. Am copilărit într-o familie, cea a bunicilor, în care se vorbea, fără prea mari complexe, o ucraineană aproximativă. Mi-a fost dat de nenumărate ori să aud expresii de genul: „Ghiucino, davai mini mătura” („Dă-mi mătura, fetițo”), „Nanaşco, zablocalase dveari” („Nană, s-a blocat uşa”), „Ia tebea şos hociu întrebate” („Vreau să te întreb ceva”). În Dorneşti, amestecul limbilor s-a produs în sens invers, născând din două limbi total diferite una singură – dar asta n-a dus în niciun caz la gânduri de ridicare a unui nou turn Babel. Iar în ce mă priveşte, mi-am petrecut o bună parte din copilărie în deplină şi dulce ignoranță asupra acestui fenomen. Oricum, nu era treaba mea să studiez etimologii la vremea aceea. Eu doar ascultam. Şi, aşa cum puteam, învățam să vorbesc.

Aşa se explică şi faptul că primele mele cugetări asupra comunismului, căci despre comunism, în înțelesul propriu copilăriei mele, mă voi strădui să dau seamă în cele ce urmează, s-au produs în această pseudo-ucraineană. Şi de fiecare dată când mi se spunea că din cauza

Conducătorului se lua lumina tocmai atunci când la televizor apărea genericul de la Toate pânzele sus sau, spre seară, de la O mie şi una de nopți, nu ezitam să-l înjur în sinea mea cu tot felul de expresii pitoreşti precum: „Puțului minea u sracu, te, Ceauşescu” („Pupă-mă în cur, mă, Ceauşescu”) sau „Ide du pezdo mami tvoi!” (expresie care, datorită cuvintelor româneşti slavonizate, nu mai are nevoie de traducere).

Dar primele mele amintiri nu sunt legate doar de această dulce şi, până la urmă, de foarte puțini cunoscută limbă. Ci şi de cei care vorbeau o ucraineană ceva mai apropiată de limba literară, cei care ne vizitau ori de câte ori puteau: „negustorii” veniți de prin Cernăuți, Kameneț-Podolsk sau chiar Kiev. Casa noastră era mereu deschisă pentru ei, era un fel de motel şi, totodată, un fel de magazin în care se vindeau produse aduse din marea Uniune Sovietică.

În timpul verii, rareori exista vreo zi în care să nu avem în găzduire vreun „rus”. Şi „ruşii”, care erau de fapt români din Ucraina sau ucraineni din Ucraina, nu veneau cu mâna goală. Camera lor specială, camera de oaspeți, se umplea până la refuz cu tot felul de cămăşi de noapte, de pijamale, de papuci de casă, de lenjerii pentru pat, de aparatură electronică, de cafele, nesuri, de... Nu mă

interesau astea. Şi nici nu puteam înțelege de ce tot satul se înghesuia în casa bunicilor mei pentru a cumpăra asemenea produse. În fiecare zi, în casa noastră, vecina de peste drum proba o pereche de papuci sau un batic „rusesc”, vecinul din capătul celălalt al satului venea să încerce o cuşmă din blană de miel, vecina de vizavi de primărie cumpăra o carpetă cu Răpirea din serai sau vecinul de pe strada paralelă, care avea o pereche de cai, îşi lua un radio portabil, ca să nu se plictisească în timp ce mergea cu căruța. Interesul meu se concentra însă exclusiv asupra darurilor pe care „ruşii” mi le făceau: bomboane, halviță (o chestie extraordinară, căreia încă îi duc dorul, colorată în alb, albastru, roşu; ei aşa o numeau: halviță), biscuiți, şerbet. Datorită „ruşilor”, am avut o copilărie din care nu au lipsit dulciurile. Cele adevărate, nu cele care puteau fi cumpărate din cofetăriile noastre.

În urma „ruşilor” copilăriei mele a rămas astăzi aroma. Aroma aceea pe care multă vreme nu am ştiut de unde s-o iau, dar care mi s-a întipărit bine în memorie. O întâmplare care a precedat cu câteva zile scrierea acestor rânduri a dezlegat taina aromei. M-am trezit într-un anume moment fremătând, cuprins brusc de senzația aceea pe care am s-o numesc, uşor forțat, senzație de

prăjitură proustiană. Mă aflam într-un magazin în care tocmai se desfăceau cutii de bomboane pentru Crăciun. Iar aroma (era chiar aroma mea de „rus”!) mi-a adus în fața ochilor imagini din casa bunicii, imagini ale forfotei, ale momentului despachetării. După care m-a cuprins nostalgia.

II. Dulciuri de la rapid

Dorneştiul este o comună destul de mare, înghesuită însă într-un colț al hărții României, undeva la jumătatea drumului dintre oraşele Rădăuți şi Siret. Dar, lăsând deoparte amănuntele geografice, trebuie spus că Dorneştiul are o calitate care astăzi nu mai poate fi sesizată, dar care în vremea copilăriei mele era la mare preț: este punct vamal, fiind ultima localitate cu gară înaintea punctului de frontieră Vicşani-Vadu Siret.

Am vorbit despre o calitate care s-a pierdut. Să mă explic: deşi rămâne în continuare un punct de vamă, deşi toate trenurile internaționale opresc încă acolo, pe niciun locuitor al satului nu-l mai interesează acest lucru. Prin ‘79-’80 (şi până în ‘89, probabil), fiecare copil din sat ştia însă exact orarul trenurilor şi transforma perioada de aşteptare între sosirea a două rapide într-un prilej de discuții pe marginea subiectului. Asta pentru că la orele

respective începea acțiunea denumită „dulciuri de la rapid”. Mai exact, copiii se strângeau pe peronul gării şi, în momentul în care trenul oprea, începeau să facă din mână călătorilor, cu profundă simpatie. Dragostea aceasta, afişată atât de dezinteresat de atâția copii, îi făcea pe respectivii călători (ruşi, basarabeni, ucraineni sau polonezi) să fie extrem de darnici şi să-i răsplătească pe cei mici cu câte un pumn de bomboane. Aruncate pe geam. Iar din momentul în care bomboanele se împrăştiau pe peron, se declanşa punctul culminant al acțiunii: copiii se îmbulzeau, se împingeau, se înjurau şi se băteau, pentru a strânge cât mai multe dulciuri aruncate de cei aflați în vagoane. Iar aceştia stăteau la geam şi râdeau, cu multă bucurie, văzând cât de bine le sunt primite darurile.

După cum am povestit deja, mie aceste dulciuri nu-mi lipseau. Ar fi trebuit deci să ignor momentul acțiunii colective a puştanilor. Însă atunci când vecinii mei veneau cu buzunarele pline, degeaba alergam eu în casă şi aduceam pungi întregi de bomboane. Degeaba spuneam că ale mele sunt mai multe şi mai bune (ceea ce, fără doar şi poate, era adevărat). Pentru că mi se răspundea, cu nedisimulată mândrie, cam în felul următor: „Da, da’ ale mele sunt de la rapid!”. Şi iată de ce rapidul a devenit o obsesie a fragedei mele copilării. Şi iată de ce m-am trezit

şi eu stând pe peron şi făcând din mână călătorilor. Şi iată de ce mă întorceam acasă plângând, pentru că, în momentul îmbulzelii, ruşinea îmi încetinea mişcările, iar buzunarele mele rămâneau goale.

Da, mă cam întorceam plângând, şi nefericirea mea sporea când ceilalți copii îmi demonstrau, prin buzunarele lor burduşite, că sunt un tăntălău, un mototol, un veşnic fraier. Un ratat, adică. Iar bunica, săraca, degeaba încerca să-mi explice, prin vorbe înțelepte care convergeau către ideea unui anume bun-simț, că nu pierd nimic. Eu pierdeam... Pierdeam bucuria de a mă lăuda la rândul meu. Pierdeam, mai ales, considerația celor din jur. Simțeam, de la un buzunar gol la altul, cum mă transform într-un om prea puțin demn de respect.

Aşa că, după îndelungi parlamentări, bunica n-a mai găsit argumente. Ceea ce a făcut-o ca, într-o anume glorioasă zi, să mă ia de mânuță şi să meargă alături de mine la rapid. Draga mea bunică...! A avut grijă să se plaseze undeva mai spre o latură a peronului, pentru a nu o vedea prea mulți consăteni. Cu toate astea, gloata de copii nu era prea departe. Iar în momentul opririi trenului, pe când bunica saluta de zor călătorii, strigându-mi: „Vezi, aşa trebuie făcut!”, copiii s-au apropiat şi...

Prin urmare, în acea zi, ne-am întors amândoi acasă destul de abătuți, cu două amărâte de bomboane în mână. Şi tot prin urmare, în acea zi, în timp ce stăteam la masă, bunica a concluzionat înțelept, după un oftat profund: „Se vede treaba că noi, cei din familia asta, n-avem talent la cerşit bomboane”.

Oricum, un lucru bun s-a întâmplat atunci. Din acel moment, resemnat cu lipsa mea nativă de talent în domeniu, n-am mai călcat pe peronul gării în aşteptarea rapidului. Iar temerea mea de a nu fi un om respectabil s-a estompat, încetul cu încetul. Nici nu-mi dau seama cum.

III. Apoi am învățat ce e C.A.P.-ul

C.A.P.-ul este, înainte de toate, un loc în care sunt îngrămădite multe clădiri. Unele dintre aceste clădiri se numesc birouri. Prin birouri sunt diferiți oameni care, pentru că sunt nişte proşti, trebuie păcăliți. Oamenii aceia, deşi sunt răi şi proşti, ne dau câte o bucată de pământ, dar apoi ne cer nu ştiu ce procent. Procentul ăsta cred că înseamnă de fapt grâu, sau cartofi, sau sfeclă, sau... Cu alte cuvinte, procentul înseamnă roadele câmpului când sunt puse în saci. Pentru că lor le dăm saci plini. Dar nu le dăm prea mulți, deoarece aici ne dovedim noi deştepți şi îi păcălim. Aşa îi păcălim: mergem cu

căruța la încărcat ce a rodit câmpul. Ne suim cu căruța pe un cântar maaare-maaare. Dar nenea care e păzitorul cântarului nu ştie că, sub o prelată, noi avem câteva şine greeele-greeele de tren. Aşa că el habar n-are de ce cântăreşte căruța atât. Sau poate are habar, dar, vorba bunicului, „închide ochii". Eu nu-l văd închizând ochii, ba, dimpotrivă, stă cu ei tot timpul deschişi, dar, dacă aşa spune bunicul... Mă rog, omul „închide ochii", noi cântărim şi căruța, şi acele şine de tren, apoi aruncăm şinele şi umplem căruța cu grâu, cu cartofi, cu sfeclă... Cu ce trebuie. Ne întoarcem şi o cântărim din nou. După care plecăm spre casă, bunicul spune: „I-am păcălit încă o dată pe ăia de la C.A.P.", iar eu, deşi nu văd cu ce i-a păcălit, gândesc: „Aşa le trebuie, dacă-s răi şi proşti! Să nu ne mai ia atâția saci plini cu procenți munciți de noi".

Cam aşa se prezenta pentru mine C.A.P.-ul pe când aveam vreo şapte ani. Şi cam atât pricepeam eu din agricultură, la acea vreme. Sau poate mai mult. Dacă extind „agricultura" la animalele din gospodărie, pot spune că pricepeam ceva mai mult.

Pricepeam, de exemplu, că unele lucruri sunt secrete. Nu ştiam de ce, ştiam doar că sunt. Vițelul, spre exemplu. Vițelul din grajd era un maaare secret! Când ajungeau pe strada noastră „oamenii de la C.A.P.", chitiți să numere

vitele pe care le aveam, o vecină ne intra în curte şi striga, foarte impacientată: „Vin!”. În momentul acela, se isca o vânzoleală de nedescris, iar bunicul intra în grajd, punea o funie în jurul gâtului viţelului şi trăgea animalul după el până hăt-departe, în fundul grădinii. Nu înţelegeam această panică. Mai mult, cei care o provocau erau în genere nişte oameni simpatici, care aruncau o privire în grajd, constatau că „familia dispune de o singură vită”, mângâiau părul meu blond şi întrebau: „Câţi anişori ai?”, după care plecau, liniştiţi, la casa următoare.

Şi-atunci? De ce oare voiau ai mei să ascundă viţelul de „oamenii de la C.A.P.”? De ce mi se spunea să ţin secret faptul că noi aveam un viţel? De ce, mai târziu, nu trebuia să suflu nimănui niciun cuvinţel când animalul era tăiat în şura noastră? Şi încă o întrebare: de ce carnea viţelului era vândută numai noaptea, unor ţigani care, în timp ce se târguiau, vorbeau în şoaptă?

Întrebările astea, cărora, firesc, mai târziu le-am găsit răspunsul, nu mă preocupau totuşi prea mult la acea vreme. Nu erau decât nişte mirări trecătoare. Un lucru mă preocupa însă în mod deosebit: acela că sunt posesorul unui secret! Ceea ce mă făcea să ies pe stradă, cu pieptul bombat, şi să spun copiilor care îmi observau atitudinea: „Eu ştiu ceva ce voi nu ştiţi!”. Din momentul acela, până

spre seară, transformam secretul în cuvânt de ordine al discuțiilor mele cu ceilalți. Abia într-un târziu, prea supus presiunii copiilor pentru a mai putea întreține suspansul, făceam ceea ce îmi doream să fac de la început: dezvăluiam taina pe care o purtasem pe limbă întreaga zi.

Se pare totuşi că era o taină care nu interesa prea multă lume. Pentru că bunicul a continuat să taie viței – nestingherit de nimeni, păstrând totuşi acelaşi ritual – multă vreme după ce eu învățasem să țin secret acest lucru.

IV. Crăciun vs Gerilă

Oricât aş vrea să nu intru pe o temă destul de uzată după revoluție, aceea a lui Moş Gerilă care, prin decret nescris, a uzurpat scaunul bunului Moş Crăciun în perioada comunistă, tot nu mă pot abține. Am s-o fac deci, profitând de amintirile mele despre Moşul uzurpator, pe care însă, de ce să n-o recunosc, l-am aşteptat cu mult drag la fiecare sfârşit de decembrie.

Nu ştiu cum a pătruns Gerilă în casa noastră. O eventuală explicație ar fi însă aceea că tatăl meu, tatăl meu natural, a fost, pentru o scurtă perioadă de vreme, securist. Deşi țăran la origine, deşi educat într-un spirit religios, este posibil ca el să fi conchis la un anumit

moment al tinereții sale că Moş Crăciun nu are ce căuta în casa noastră, fiind prea creştin pentru lumea în care trăiam... Sau poate greşesc acum față de el, față de tatăl meu. Mai cu seamă că pe când eu aveam ceva mai mult de un an a părăsit Securitatea, supunându-se unor riscuri destul de mari. Din păcate, nici măcar în clipa de față nu am cum să aflu care este contribuția lui în aducerea lui Moş Gerilă în casa noastră, dacă există o contribuție, întrucât, o dată cu părăsirea Securității, ne-a părăsit şi pe noi, pe mine şi pe mama, fără însă ca între noi şi instituția de tristă amintire să se poată face totuşi o analogie onestă.

Cert este însă că, indiferent care ar fi explicația, cu toate că nu eram nici pe departe o familie cu simpatii comuniste şi cu toate că aproape toți ceilalți copii din sat îl aşteptau an de an pe Crăciun, eu speram să vină Moşul cu carnet roşu, Gerilă. Iar când acesta venea, ironie a destinului său tovărăşesc, eu îl primeam cu o cuviincioasă rugăciune.

Nu ştiu când, în Crăciunul cărui an (dar eu eram deja mărişor, trebuie să fi avut şase-şapte ani), l-am descoperit pe Moş Gerilă aşa cum era el de fapt: un fals. Un vecin care nici nu era măcar în stare să-l imite cum se cuvenea pe adevăratul împărțitor de daruri. Căci, se va vedea, adevăratul împărțitor de daruri exista.

L-am aşteptat atunci în aceeaşi atmosferă ca în fiecare an. Brad împodobit, ghirlande, lemne trosnind în sobă. Şi emoţie, mare emoţie. Rugăciunea pregătită. Tatăl nostru. În plus, noutate faţă de anul precedent, ştiam şi Crezul. Mă mai încurcam eu, mai ales acolo unde era vorba de Duhul Sfânt, care „din Tatăl purcede şi împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi mărit”. Nu-mi intra şi pace în minte cuvântul acela, purcede. Până la urmă însă, scuzată-mi fie inocenţa perioadei, gândindu-mă asiduu la purceii din grajdul bunicii şi făcând o paralelă fonetică, am devenit aproape sigur că Moşul nu mă va găsi nepregătit, că hopul va fi trecut fără mari probleme.

Şi Moşul a venit. Şi i-am spus Tatăl nostru. Şi i-am spus apoi Crezul. Şi purceii şi-au făcut datoria, ajutându-mă să trec hopul. Şi am primit cadourile. Şi m-am bucurat. Şi apoi...

Şi apoi farmecul sărbătorii s-a dus pe apa sâmbetei. Pentru că Moşul, negăsind altceva mai bun de făcut, s-a aplecat să mă îmbrăţişeze de despărţire. Iar eu, în culmea emoţiei, nu ştiu cum am reuşit să-i dau jos ochelarii de pe nas (Gerilă al meu venea an de an cu nişte ochelari care semănau oarecum cu ai bunicii). El, şi mai nesăbuit, a dat să-şi prindă ochelarii, cu un gest hotărât. Şi i-a prins. Numai că, spre marea-mi dezamăgire, gestul respectiv a

fost prea hotărât. Ceea ce a făcut ca, în clipele următoare, agățată de mâneca roşie a Moşului, să spânzure o frumoasă barbă de vată. Care, în mod obişnuit, îşi avea locul pe chipul bătrânului Gerilă.

A încercat vecinul a cărui față s-a ivit de sub gluga roşie să-mi explice că el e trimisul Moşului. Că a primit o scrisoare direct de la Gerilă, prin care era însărcinat să-mi aducă mie cadouri. Că originalul n-a putut să vină, deoarece locuieşte peste mări şi țări, mai exact în țara înghețată Atlantida. Că... A încercat să-mi explice multe. Degeaba!

Şi totuşi, pentru încă vreo doi-trei ani, mama mi-a redat bucuria Crăciunului. Mi-a explicat rațional, cum deja aveam pretenția să mi se explice, că, într-adevăr, Moş Gerilă era o minciună şi că pe cel care împarte daruri îl chema de fapt Moş Crăciun. Că Moş Crăciun nici nu se arată vreodată copiilor, ci doar intră pe horn, când ei dorm, şi le lasă darurile sub pom. Că aşa s-a întâmplat şi până acum, însă ea a vrut să-mi facă o bucurie şi de asta l-a „inventat" pe Gerilă, ca eu să pot să discut direct măcar cu un „Moş", dacă nu se poate cu celălalt. Şi eu, om cu mintea întreagă, am înțeles-o. Şi am crezut-o.

Anul ce a urmat, dacă auzeam vreun copil înaintea sărbătorilor spunând că el va fi vizitat de însuşi Moşul,

râdeam în sinea mea, spunându-mi: „Ce fraier! Cum îl mai păcălesc părinții! De fapt, pe el Gerilă o să-l viziteze, adică vreun vecin mascat”. Eu eram unul dintre puținii care ştiau adevărul: că bătrânul, misteriosul Crăciun venea în zbor cu sania lui până la horn, intra pe nesimțite şi lăsa cadourile sub brad.

Iată un motiv pentru care Moş Gerilă îmi este azi simpatic. Dacă nu era el, pierdeam încă de la o vârstă fragedă bucuria de a primi cadouri din partea Moşului Crăciun. Aşa, am mai crezut o vreme...

V. Un tonomat de poezii

Francu. Moş Francu. Aşa mi s-a prezentat şi mie, aşa li se prezenta şi celorlalți. Un fel de „Bond. James Bond” în variantă dorneşteană. Francu. Moş Francu.

Trebuie să fi avut vreo şaptezeci şi cinci de ani pe-atunci, prin ‘82, când l-am întâlnit întâia oară (sau, mai bine spus, când îmi amintesc că l-am întâlnit întâia oară). Dar arăta de optzeci. Sau poate de nouăzeci. Habar n-am. La acea vreme, e probabil ca şi un bărbat de şaizeci de ani să-mi fi părut de nouăzeci. Totuşi, moş Francu era, nu doar părea bătrân. Jumătate de om, umbla aplecat, îmbrăcat într-un palton soios pe care-l târa toată vremea de pământ. Aşa, aplecat, nu cred că era cu mult mai înalt

decât mine, cel de atunci. De fapt, sunt aproape sigur că nu era deloc mai înalt.

N-avea casă. Avusese. Dar îi dăduseră foc copiii lui, pentru că tatăl, încăpățânat, nu voia să se mute şi să-i lase pe ei în loc. După ce casa a ars până-n temelii, moş Francu s-a mutat. Pe străzi. Prin şanțuri. Sau pe băncile din fața caselor – în mai toate satele din Bucovina, în fața caselor sunt bănci, aşezate acolo şi pentru călători, dar mai ales pentru ca oamenii să-şi poată petrece duminicile sau sărbătorile discutând cu vecinii. Moş Francu folosea aceste bănci pentru a dormi – nu o dată l-am găsit dormind chiar pe banca din fața casei noastre. În rest, umbla de dimineață până seara pe drumuri. Nu cerşea niciodată. Dar mâncare îi mai dădeau sătenii, mai ales în zilele de sărbătoare. În plus, omul câştiga bani. Muncea aşa cum munceau odinioară trubadurii. Era negustor de poezii. Iar clienții lui fideli eram noi, copiii. De fiecare dată când îl vedeam, ne strângeam în jurul lui şi...

— Spune-ne, moş Francu, o poezie.

— De care vreți?

Ne căutam prin buzunare.

— Una de cinşpe bani.

— Să văd banii.

Primea câte o monedă de cincisprezece bani de la fiecare dintre noi. Dacă vreun copil nu avea bani la el, moş Francu, negustor în toată regula, ne cerea să-l îndepărtăm pe respectivul. Altfel, nu voia să înceapă. Şi-atunci, fie puneam noi şi pentru cel fără bani, fie insistam ca el să plece la câțiva metri distanță, de unde ne privea înciudat. Abia pe urmă moşul începea:

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund prin rămurele,
Noapte bună... Noapte bună...

Asta era o poezie de cinşpe bani. De ce-l ascultam, de ce dădeam bani pentru asta? Dacă l-ați fi cunoscut pe moş Francu, dacă l-ați fi ascultat recitând, ați fi ştiut răspunsul. Omul crea magie, iar ăsta nu e un cuvânt aruncat aşa, prin pagină, pentru a impresiona cititorii. Imaginați-vă cinci-şase copii, care habar n-aveau ce e cu poezia, ascultând cu gura căscată un bătrân trubadur. Cinci-şase copii care, altfel, aveau o bucurie de nedescris în a omorî hulubi cu praştia, în a chinui pisici, în a arunca pietre după câini.

Avea şi poezii pe care le vindea mai scump. Pentru „Povestea Luceafărului”, cum o numea el, pe care o recita

în întregime, nu accepta mai puțin de-un leu de persoană. Şi, când se apuca să ne-o „spună”, trebuia să se aşeze pe-o bancă, pentru că era prea obositor să o recite în picioare. Altă poezie de un leu era „Balada lu’ Mircea”, pe care, nu ştiam de ce, el o mai numea – un titlu absolut nepotrivit – şi „Scrisoarea a treia”. La balada asta a lu’ Mircea ascultam cu toții fascinați şi, în momentele de maximă oralitate, când moşul, încruntat, vărsând fulgere din priviri, întreba:

— Tu eşti Mircea?

Noi, în cor, strigam din rărunchi:

— Da-mpărate!!!

Apoi, o altă poezie preferată, „Zanfira”, pe care moşul, binevoitor, ne-o lăsa la cincizeci de bani, ne provoca la mişcări scenice, la un fel de dans mut, fără muzică:]

Doi paşi la stânga, linişor
Şi alți doi paşi la dreapta lor...

Şi-apoi, când ne vedeam noi de jocurile noastre, mult timp după ce moş Francu era plecat, se mai puteau auzi, din gura vreunui copil, versuri-rămăşiță, spuse fără nicio noimă:

Şi-avea o fată, fata lui

Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat!

Mai erau poezii care se vindeau destul de scump, tot la un leu, deşi nu erau foarte lungi. Însă provocau în rândurile noastre şuşoteli şi înghionteli ruşinate.

Merge popa la pădure,
Să culeagă nişte mure.
Merge popa pe cărare
Şi-ntâlneşte-o fată mare.
„Ce ai fată-ntre picioare?”
„Am ca barba dumitale!”

Poate niciunul dintre noi n-ar fi înțeles, la acea vârstă, profundul sens al acestei poezii luate ca exemplu, dacă moşul nu ne-ar fi explicat, şugubăț, cum are fata barbă între picioare. O dată însă misterul dezvăluit, vă dați seama ce fior ne străbătea, ce izbucniri de hohote răsăreau din senin, ce conspirativ ne priveam unul pe celălalt.

Mai exista însă o categorie de poezii pe care noi nu puneam deloc preț. Degeaba ne spunea moşul că un om deştept ar da pe asemenea poezii şi cinci lei, noi nu voiam şi pace să le plătim cu mai mult de cincisprezece bani. În

fond, nu erau decât nişte versuri goale, de multe ori fără sens. Şi care, în plus, nu erau nici aşa de şoptite precum cele din „Somnoroase păsărele”, nici aşa de vesele precum cele din „Fata cu barbă”, nici aşa de jucăuşe precum cele din „Zanfira”, nici aşa de înflăcărate precum cele din „Balada lu’ Mircea”, nici aşa de triste precum cele din „Povestea Luceafărului”. Erau nişte versuri oarecare, din care nu pricepeam nimic. Şi nu pricepeam, mai ales, de ce moş Francu le dădea atâta importanță.

Câte stele sunt pe cer
Pân’ la ziuă toate pier
Numai una ca o proastă
Şade pe uzina noastră.

Sau:

În Scorniceşti eu m-am născut
Într-un vechi bordei
Din brațe, tată, m-ai pierdut,
Când te duceai să bei!

Degeaba încerca moşul să ni le explice. Ne interesa pe noi că ăla născut în Scorniceşti e chiar Tovarăşul, că steaua aia proastă e una roşie, adică, „pricepeți voi”,

şoptea moşul, una comunistă? Nici vorbă! „Cinşpe bani” şi-atât!

Una dintre poeziile de acest tip, pe care Francu o intitula „Statuia soldatului rus”, ne stârnea totuşi un oarecare interes. Pe ea plăteam şi cincizeci de bani (şi chiar mai mult), pentru că avea ceva incitant.

Nu pentru c-ai eliberat popoarele
Te-au ridicat atât de sus
Ci pentru că îți put picioarele
‘Tu-ți mă-ta-n cur de soldat rus!

Asta, da! Asta era cu adevărat poezie! Când spunea moşul, cu voce tunătoare, cum îi put picioarele soldatului, toți ne strâmbam a dezgust. Iar când trântea înjurătura aceea atât de îndrăzneață, hohotele de râs izbucneau, iar aplauzele ropoteau frenetic.

Pe moş Francu l-am văzut ultima oară prin ‘86, într-o vacanță de-a mea (făceam deja şcoala la Braşov). Era şi mai bătrân, şi mai gârbovit. În plus, marea lui dramă, devenise cam fonfăit şi, din nefericire, nimeni nu mai dădea vreun ban pe poeziile sale.

VI. Ştiuleți, bostani, video

În sate, evenimentele cele mai mici se transformă în unele de amploare. Iar invențiile sunt primite mai întâi cu neîncredere, apoi cu ostilitate, după care, o vreme, înainte de a deveni obişnuințe, ele se numesc „minuni”.

Cred că aveam deja vreo opt sau nouă ani când am auzit această discuție între doi maturi:

— Avea în față nişte, cum să-ți spun, aşa, ca doi bostani bătrâni... Iar ăl’lalt, dom’le, un ştiulete cum nu ți-o crescut ție anu’ ăsta. Mai mare dragu’, zău.

Bostani bătrâni, ştiulete... Parcă-parcă mă trimitea gândul la chestii ruşinoase, dar nu îndrăzneam încă să cred. Nu-i vorbă, auzisem eu printre copii cuvinte şi mai deocheate, dar maturii... Să vorbească ei aşa ceva? Discuțiile astea erau pentru copii, iar eu ştiam prea bine acest lucru, din moment ce nu auzisem până acum vreo mătuşă, vreun unchi sau, Doamne fereşte, pe bunica ori bunicul discutând asemenea prostii. Bine, bunicul mai trântea câte o înjurătură care te trimitea cu gândul la lucrurile acelea ascunse, ce țin de problema fiecărei femei ori a fiecărui bărbat. Dar niciodată nu stătea de vorbă cu cineva despre asemenea chestii, cum o mai făceam, uneori, noi, copiii.

— Şi chiar erau goi amândoi? întreba celălalt matur participant la discuție.

— Da' cum dracu' altfel vrei să fie?

Nu mă înşelasem. Vorbeau despre prostii. Bostanii, ştiuletele erau... ştiam eu ce erau!

— Şi zici că toate astea le-ai văzut la televizor?

— Nu la televizor, bă, nu ți-am spus? La vidio.

— Bun, da' vidioul ăsta ce-i, nu-i tot un televizor?

— Ba da. Numa' că, în loc de antenă, are un aparat la spate.

Asemenea scornească nu mai auzisem în viața mea! Auzi, un televizor cu aparat în loc de antenă şi, mai ales, un televizor pe care să se transmită imagini ruşinoase! De parcă vreo femeie sau vreun bărbat ar accepta să apară la televizor în pielea goală...

Câteva zile mai târziu, scorneala a început să facă vâlvă şi printre băieții de pe stradă. Nu-i mai ziceau filme cu ştiuleți şi bostani, ci filme porno. Iar unul dintre copii chiar se jura pe toate cele că a văzut şi el imagini din acelea, devenind în scurt timp eroul străzii şi punctul central al interesului nostru. Şi, încetul cu încetul, am început să cred că scorneala nu era tocmai o scornească, că, într-adevăr, americanii (cine altcineva?) inventaseră un asemenea aparat, care trimitea spre noi imagini cu goliciuni.

Aveam doi unchi, vecini cu mine la vremea aceea, verişori de-ai mamei. Datorită vârstelor noastre oarecum apropiate, ne înțelegeam destul de bine. Unul era mai mare cu vreo patru ani, celălalt cu opt. Cu alte cuvinte, amândoi erau deja oameni în toată firea. Şi, cum nicio regulă nu spunea ceva de genul: „Accesul la video este interzis tinerilor sub optsprezece ani”, ei mergeau destul de des la casa cu aparatul-minune. Mai puteau să scape de gura mea, când am aflat acest lucru? După îndelungi insistențe, i-am convins, în sfârşit, să mă ia şi pe mine. Asta abia după ce au primit banii mei din puşculiță, dar aspectul e mai puțin important.

Poate ar trebui să descriu drumul spre casa în care tânjeam de atâta vreme să intru. Poate ar trebui să scriu câteva cuvinte despre importanța pe care mi-o dădeam şi, mai ales, despre visele pe care mi le făceam. Dar şi acum, ca şi atunci, am senzația că drumul e prea lung, îmi vine să grăbesc paşii pentru a ajunge cât mai repede la minunea aia numită video... Şi am ajuns.

O cameră înțesată de lume. Fum gros de țigară. Maturi care treceau sticle de vin sau de țuică de la unul la altul. Şi, prin mulțime, câțiva copii. De vârsta mea. Probabil alți copii care reuşiseră să-şi convingă, cu banii din puşculiță, unchii, verii sau frații...

N-am avut timp să-mi găsesc un loc prea bun, înainte de a începe filmul. Aşa se face că, în momentele în care cele dintâi sunete au ieşit prin difuzoare, eu încă mă zbăteam să depăşesc cu privirea capul înăltogului din faţa mea. Când, în sfârşit, ecranul mi s-a înfăţişat în toată splendoarea lui, am văzut acolo un om cam subţirel care, înveşmântat în nişte haine caraghioase, împărţea pumni şi picioare în stânga şi-n dreapta. Din şoaptele celorlalţi am aflat că pe omul respectiv îl chema Brusli şi că era tare, că era mare, că era cel mai bun. Cel mai bun, cel mai bun, dar când urmau să apară bostanii şi ştiuleţii?

După o oră, plictisit de nervii acelui Brusli, l-am tras de mânecă pe unchiul meu mai mare:

— Da' filmu' porno când îi?

— Uite, bă, ce vrea mucosu'! s-a hlizit el spre celălalt unchi.

Am mai răbdat jumătate de oră strigătele enervantului şi enervatului Brusli, până când a apărut genericul de final. Şi, tocmai când mă bucuram de zor că, în sfârşit, voi vedea ce venisem să văd, oamenii s-au ridicat din locurile lor şi au pornit spre uşă.

— Da' filmul porno?!

— Ce film porno, bă?

— Ăla cu... ştiuleţi şi bostani!

Acum, ce vreți să vă mai povestesc? Cum au râs ăia doi de mine? Cum mai râd şi astăzi când mă întâlnesc? Îmi ajunge că ştiu eu. Un singur lucru mai trebuie amintit la toată urma. Că, nu ştiu de unde, bunica a aflat despre seara petrecută de mine la video. Şi, drept urmare, am primit una dintre acele bătăi pe care nu le pot uita nici astăzi.

VII. Aici Radio Europa Liberă

Bunicul copilăriei mele: urechea lipită de acel aparat de radio rusesc (pe care bunica îl mai foloseşte şi astăzi), concentrat, cu gura căscată şi, mai ales, cu ochii în lacrimi. Asta e imaginea pe care o păstrez. Nu singura. Dar cea mai puternică. De ce avea ochii în lacrimi? Habar n-aveam. La prima vedere, n-avea de ce: din aparat se revărsa o melodie oarecare, apoi un glas înfundat anunța: „Aici Radio Europa Liberă", după care urmau ştirile – iar pentru mine, la acea vreme, ştirile nu puteau fi nicidecum impresionante. Doar plictisitoare. Până într-o zi. Zi care, deşi nu mi-a revelat pe loc răspunsul la întrebarea „De ce plângea bunicul?", m-a făcut să încep să pricep.

Era vorba despre o scrisoare pe care un cetățean american i-o transmitea lui Reigăn, preşedintele Americii. Începea cumplit, îmi părea mie, cumplit pentru că, deşi se

adresa preşedintelui, cele dintâi cuvinte ale ei erau: „Dragă Ronald”! Ca şi cum cineva din sat s-ar fi apucat să-i trimită o scrisoare tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în care să scrie pentru început: „Mă, Nicolae”! Era... ca o înjurătură! E adevărat, şi eu îl mai înjurasem uneori pe Tovarăş, dar, la vremea aceea, nu ştiam ce vorbesc. Eram prea mic. Între timp, intrasem la şcoală şi aflasem despre glorioasele realizări...

Omul care îi scria preşedintelui Americii, deşi începuse cu un „dragă Ronald” care, în ciuda lipsei de respect, părea destul de prietenos, mi s-a părut de-a dreptul nesimțit. În misiva sa îl făcea cu ou şi cu oțet pe Reigăn, acuzându-l de nu ştiu ce probleme economice, cerându-i să se implice mai mult în rezolvarea situației unor anume homles... Şi alte asemenea blestemății. Am ascultat până la capăt, sufocat de revoltă, de uimire. Şi-apoi, pe când mă gândeam că expeditorul scrisorii va avea, pe meritate, multe de tras în urma gestului său necugetat, vocea care citea scrisoarea a concluzionat: „A fost un exemplu de libertate a cuvântului”.

Aş putea spune că în ziua aia am uitat de joacă şi m-am concentrat exclusiv pe ascultarea ciudatului post de radio. Dar nu cred că a fost aşa. Nu a fost vorba despre o revelație. A fost însă, aici nu mă înşel, primul pas spre

înțelegere şi, automat, spre maturizare, spre un anume tip de maturizare. Aveam, cred, nu mai mult de nouă ani. Şi din acea zi am început să ascult mai atent ciudatul post de radio. Cu adversitate la început, cu mirare neutră mai apoi, cu simpatie într-o vreme şi, în cele din urmă, cu o senzație de normalitate. Şi tot din acea zi, treptat, în loc să cânt înfocat Tricolorul înainte de începerea orelor de clasă, cu ochii țintă la portret, am început să dau din gură alandala, să mă prefac doar că țin ritmul. Şi chiar, când eram convins că nu mă vede nimeni, să arăt limba preşedintelui din ramă. Aşa am devenit eu pionier disident.

VIII. Braşov

Prima mea copilărie, cea petrecută la Dorneşti, e lungă şi, fără doar şi poate, perioada cea mai plăcută pe care am petrecut-o în viață. Aşa că aş fi avut încă multe de povestit. Dar, fiind nevoit să pun într-o anumită relație momentele mele frumoase cu comunismul, observ că majoritatea covârşitoare a amintirilor pe care le dețin sunt axate pe întâmplări specifice copilăriei în orice fel de sistem, nu numai în cel comunist. De aceea, pentru că marele contact cu realitatea socială şi politică l-am avut

abia în Braşov, după vârsta de zece ani, iată-mă ajuns, mai repede decât aş fi vrut, în oraşul Tâmpei.

Mama a făcut toate eforturile posibile pentru a mă aduce lângă ea. N-a reuşit decât începând cu primul an de gimnaziu.

Am ajuns, spuneam, în Braşov. Într-o garsonieră situată la etajul cinci al unui bloc din cartierul Tractorul. Copil crescut la sat – nu pot să nu pomenesc aici faptul că spuneam „Bună ziua" sau „Săru' mâna", după caz, fiecărui om pe care-l întâlneam –, am fost copleşit de imensitatea locului în care mă aflam. Aşa se face că amintirile mele de început sunt vagi, înghiţite cumva de senzaţia aceea de însingurare, de ameninţare perpetuă pe care o resimţeam puternic în primele luni de Braşov.

Dar iarna mi-o amintesc. Iarna trecerii din '85 în '86. Una destul de friguroasă. Sau poate mi s-a părut mie aşa, din moment ce am trecut de la căldura sobei cu cărbuni la cea a caloriferului îngheţat. Şi-apoi şcoala...

Şcoala nr. 26, de Artă, clasa a cincea, arte plastice. N-o să spun o noutate, pentru cei care au prins perioada: o clădire în care caloriferele erau la fel de reci ca şi cele de-acasă, numai că la şcoală nu puteam folosi chilota bunicii. Veneam îmbrăcat în cele mai groase haine pe care le aveam, cu mănuşi pe mâini. Şi scriam zgribulit, scriam

nişte litere stranii, ascuțite, tremurate. Dar nu asta era marea problemă. O zi pe săptămână aveam şase ore de specialitate. Două de desen, două de pictură, două de sculptură. Desenul mergea, deşi chipurile pe care le mâzgăleam pe hârtie arătau mai mult a extratereştri decât a oameni. Şi cu pictura mă descurcam, deşi, ca să ajung la apa în care urma să-mi înmoi pensulele, trebuia uneori să sparg un strat de gheață. Mai rău era cu sculptura. Cu toate că, oficial, acesta era termenul, sculptura însemna de fapt modelaj. În lut. Acum, imaginați-vă lutul care în mod obişnuit ar fi trebuit să fie moale... Şi-atunci o să vă dați seama că, de fapt, în cele din urmă tot sculptură făceam, deşi materialul, spre deosebire de piatră, era cât se poate de fărâmicios.

Dar eu intenționam să prezint aici amintiri frumoase, nu-i aşa? Asta intenționam, însă m-a cam luat valul. Totuşi, descrierea atmosferei a prins bine, pentru că – cel puțin aşa se spune – noi, românii, avem obiceiul de a scoate roz din cel mai negru negru. Cert e că, atunci, asta am făcut eu şi colegii mei.

Orele de sculptură erau supravegheate, în mod obişnuit, de un profesor. În acea iarnă însă, profesorul ne lăsa mai tot timpul singuri. El se retrăgea în birou, unde avea, se pare, un reşou binefăcător. Ce puteau face nişte

copii singuri, într-o sală în care, pe rafturi, sălăşluiau statui care imitau lucrări celebre? Puteau face multe... Spre exemplu, Venus din Milo, cu sânii ei provocatori, se alegea cu sfârcuri de lut (cum-necum, reuşeam noi să înmuiem puțin lut în apă). Ştefan cel Mare, care se lupta de zor cu turcii într-un glorios grup statuar, primea din partea noastră două coarne care-l făceau să semene cu un viking nervos. Iar Mihai Viteazul, sărmanul, datorită lutului lipit măiastru sub nări, căpăta aspectul unui om răcit care şi-a uitat batista acasă. Dar ăsta era doar începutul. Când frigul ne pătrundea pe toți, începea o acțiune ce presupunea mai multă mişcare, anume trasul la țintă. Adică aruncarea cu bucăți moi de lut în celelalte statui înşiruite pe rafturi. Trasul la țintă era activitatea cea mai distractivă a orelor de sculptură. Şi asta deoarece bucățile de lut se lipeau de statuete în cele mai caraghioase moduri. Când vreunul dintre noi nimerea, spre exemplu, cu lutul între picioarele unui nud de femeie, hărmălaia veselă era de nedescris...

Cu jumătate de oră înainte de încheierea cursului, începea procesul de curățare. Iar când profesorul revenea în sală, statuetele îl aşteptau curate şi mute, aşa cum le lăsase.

Ochirea la țintă nu se desfăşura însă doar în sala de sculptură. Ea continua şi în cea de clasă, în timpul pauzelor. Acolo ținta era ceva mai sus şi ne zâmbea din ramă. Iar trasul se schimba în suflatul. Suflam, prin tuburi de pix sau de carioca, bucățele de hârtie înmuiate în gură. Iar Preşedintele Republicii Socialiste România se umplea de o epidemie albă, scuipată spre el de câțiva copii care, în ciuda unui anume tip de conştientizare, încă nu ştiau prea bine ce fac.

IX. Lumina poporului român

După prima mea iarnă braşoveană, ne-am mutat. În rai. Raiul era un apartament cu trei camere, în zonă centrală. Pe strada Toamnei. Tot la etajul cinci. Din câte am înțeles, dorința asta de a ne muta cât mai repede se datora şi hotărârii părinților mei de a-mi dărui un frate (de fapt, mama îşi dorea să-mi dăruiască o soră, dar asta e deja o cu totul altă discuție).

Am fost pasionat de fotbal încă din prima mea copilărie. Pasionat până la lacrimi. Şi chiar dacă echipa mea de suflet devenise, prin nu ştiu ce împrejurare, Dinamo, şi aşa a rămas până azi, pe atunci îmi permiteam să țin în cupele europene cu echipele româneşti ce-mi erau adversare în campionat. Aşa că am urmărit cu mari emoții

parcursul european al Stelei din acel an. Trecuse Steaua de o echipă daneză, pare-mi-se, în şaisprezecimi (nu-mi amintesc ca meciul să fi fost transmis la televizor). Apoi am urmărit, în timp ce sufeream de pojar, optimile Cupei Campionilor, la vechea noastră adresă. Steaua a eliminat pe Honved Budapesta. În sferturi am avut mari emoţii când Steaua s-a încurcat, în meciul tur, de necunoscuta echipă Kuusysi Lahti. A ieşit bine până la urmă, prin golul lui Piţurcă din retur. Semifinalele le-am urmărit în noul apartament, la televizorul nostru rusesc, alb-negru, care îşi dubla imaginea pe jumătate de ecran, un ecran cu diagonală de cincisprezece centimetri (nu e nicidecum o figură de stil: era un televizor rusesc sport, Electronika se numea firma producătoare). Anderlecht. La Bruxelles am fost învinşi cu 1-0, prin golul lui Enzo Scifo. Iar la Bucureşti i-am bătut cu 3-0.

Şi a venit ziua aceea de 7 mai, atât de des pomenită încă în lumea oamenilor pasionaţi de fotbal. A fost unicul meci pe care până şi mama, absolut lipsită de microbul acestui sport, deşi, când ţinea cu tot dinadinsul să mă necăjească, îmi spunea cât de mult ţine ea cu echipa Rapid, l-a urmărit în întregime. Şi ne-am bucurat amândoi de victoria lui Duckadam şi a Stelei. Apoi...

Am auzit, după ‘89, că prin țară ar fi existat câteva grupuri de oameni care au încercat un fel de manifestație a bucuriei. În Braşov nu țin minte să se fi întâmplat aşa ceva. Şi totuşi, ceva deosebit s-a întâmplat. În timpul meciului, câteva dintre blocurile de vizavi au rămas fără lumină. Iar la sfârşit, după ce întreg cartierul a vuit de bucurie, pot spune că am asistat la prima manifestație de protest din viața mea. Ea a aparținut unui singur om şi, cred, nici măcar acela nu era în cea mai bună formă. Altfel spus, respectivul părea să se fi încălzit cu ceva tărie, înainte de a se trezi în el spiritul justițiar. Cert e că, aproape întreaga noapte ce a urmat, vocea lui sacadată şi nu foarte convingătoare a răzbătut până în apartamentul nostru. Striga, mecanic: „Stea-ua, Stea-ua, dă-ne lumină!”, „Stea-ua, Stea-ua, dă-ne lumină!”. Lider de opinie şi manifestant activ, omul acela a fost ridicat de miliție abia spre dimineață. Când noi, eu şi mama, neavând somn, îl priveam de la balcon.

X. Tot un fel de vot

Fac un salt obligatoriu peste timp, încercând să povestesc despre prima manifestație de revoltă adevărată la care am fost martor, cea a muncitorilor de la fabrica de autocamioane Steagul Roşu. De fapt, cea a braşovenilor.

Îmi amintesc cât se poate de clar că învățam la matematică. Iar lângă mine, ajutându-mă, se afla tatăl meu vitreg. Asta e prima imagine. A doua imagine e una... sonoră. O larmă îndepărtată, din care se înțelegeau totuşi, cântate, cuvintele: „Deşteaaaptă-te româââne din soomnul cel de moaaaaarte în caaare...”.

— A, sunt ăştia cu alegerile, a concluzionat taică-meu – da, fireşte, tatăl meu vitreg, căruia însă i-am spus o bună parte a vieții „tată” –, chemându-mă înapoi în fața cărții cu probleme de matematică.

Era 15 noiembrie 1987, zi de alegeri comuniste.

— Nu se mai satură să-l pupe-n fund pe iubitul conducător! a mai mormăit bărbatul casei, închizând astfel subiectul.

Şi totuşi, parcă nu mai auzisem „Deşteaptă-te române” la manifestările oficiale ale Partidului! Uşoara mea mirare avea să fie accentuată un minut mai târziu când, crescute în intesitate, strigătele au părut a încropi şi a repeta cuvântul: „Hoții!”.

— Ce strigă ăştia?! s-a minunat pentru întâia oară şi taică-meu vitreg.

— „Hoții”.

— Ei, lasă-mă! Cum să strige „Hoții” în zi de alegeri?!

În mod cert: „Hoții”. Şi-apoi, în mod şi mai cert: „Jos Ceauşescu!”.

Ăsta a fost momentul. Şi-acum îl văd: transfigurat, repezindu-se ca nebunul spre uşa de la balcon, scoțând un „Măăă!!!” care a părut mai mult un răget, un răget fericit; ieşind pe balcon; țipând spre coloana care tocmai trecea pe sub blocul nostru: „Bravo băieți! În sfârşit!”. Se dărâma balconul de cum țopăia!

Apoi, fără să-mi zică prea multe vorbe, s-a îmbrăcat rapid.

— Trebuie să merg cu ei.

— Şi eu.

— Nu, tu ai de învățat, mi-a spus.

Nici azi nu pricep cum de i-a venit să spună aşa ceva. Aveam de învățat, în timpul unei asemenea furtuni? N-aveam. După plecarea lui am coborât şi eu în stradă, privind din urmă coloana de manifestanți. Nu ştiam încă ce să fac: să merg în centru după ei sau să mă întorc acasă? Trebuia să dau dovadă de curaj. Nu față de comunişti. De ei nu-mi era frică. Aş fi strigat cu cel mai mare entuziasm „Jos Ceauşescu!”. Mi-era însă frică de taică-meu vitreg. Îmi spusese că am de învățat. Şi cum i-aş fi explicat eu prezența în centru dacă, din întâmplare, ne-am fi întâlnit? Sau ce scuză aş fi găsit dacă n-aş fi fost

acasă, în cazul în care el s-ar fi întors mai repede decât mine?

Aşa că am rămas în stradă, ezitând, privind în urma coloanei, cu jind şi cu ciudă. Nu eram încă hotărât în momentul în care un miliţian, cu o voce foarte dură, m-a repezit:

— Dispari, ţâncule, în casă! Ce, te-a prins chef de revoluţie?

Intervenţia asta m-a hotărât. Am „dispărut” în casă şi am ratat, astfel, prilejul de a deveni erou anticomunist la doisprezece ani.

***

Câteva întâmplări din acea zi mi s-au mai întipărit însă în memorie, pe lângă cele deja povestite. A fost o zi petrecută de mine la balcon, una dintre cele mai interesante zile ale perioadei braşovene. Şi asta deoarece, cu mâinile rezemate de balustradă, aproape la fel de confortabil ca la cinema, am urmărit „filmul” evenimentelor colaterale, un film aproape mut, dar extrem de antrenant.

Astfel, până spre seară, am „vizionat” cu mare atenţie cum fug oamenii, grupuri-grupuri, urmăriţi de miliţieni. Şi-apoi, cu satisfacţie, am ţinut partea urmăriţilor, în

lupta cu oamenii în uniformă. Pentru că au existat şi astfel de lupte, când vreunul dintre milițieni, mai rapid, reuşea să ajungă din urmă un manifestant din grup. Ar fi trebuit apoi să-mi fie milă de milițian, pentru că el era pe jos şi primea pumnii şi picioarele celorlalți. Dar nu-mi era. În fond, totul se rezuma pentru mine la o confruntare dintre „personajele pozitive" şi cele „negative". Iar diferențierea dintre cele două categorii de personaje o făcusem de mult, poate atunci când ascultasem întâia oară „Europa Liberă" sau poate atunci când mă băgam în pat pentru a dormi, îmbrăcat în flanele groase şi vârât sub o imensă chilotă.

Au existat şi momente mai comice în „filmul" meu, urmărit de la un balcon de etaj cinci. Spre exemplu, nu pot să-mi scot din minte imaginea a patru predecesori ai deja celebrului şi nu tocmai irealului Garcea. Care, în acea zi de 15 noiembrie, alergau de zor un biet câine, vinovat de a purta legate în jurul trupului două pancarte pe care scria: „Jos Ceauşescu!" şi „Vrem mâncare!". Milițienii îl urmăreau şi se aruncau disperați după el, deşi orice om cu minte ar fi încercat o altă variantă: aceea de a momi animalul. Până la urmă, câinele reacționar a ieşit victorios din războiul cu „inteligența" umană, cotind-o pe după nişte blocuri, cu pancarte cu tot.

Cam atât îmi aduc aminte din acea zi. Nu-mi voi cere scuze în fața celor care, citind poate aceste rânduri, îşi vor aminti fața cealaltă a evenimentelor, cea a suferințelor îndurate pe propria piele. Deoarece, îmi imaginez, ei vor înțelege că nu eu, cel de azi, privesc ziua de 15 noiembrie din perspectivă cinematografică. Ci eu cel de la doisprezece ani. Care, în ciuda adversității față de sistem, eram încă la acea vreme preocupat mai mult de joacă decât de politică.

XI. Frumoasa zi de joi

O părere cât se poate de falsă, pe care am mai auzit-o însă şi astăzi, prezintă Braşovul ca un oraş binecuvântat după revolta din noiembrie 1987. Nimic mai neadevărat. Eu am trăit perioada ‘87-’89 chiar în oraşul Tâmpei şi pot spune că, dacă în alte locuri din țară oamenii mai puteau cumpăra, „pe sub mână”, diferite produse alimentare, în Braşov, localitate pedepsită, nu prea găseai nici măcar pâine. Toți îşi amintesc de alimentarele pline cu conserve de peşte. Dar în Braşov, după ‘87, alimentarele erau pline numai cu conserve de peşte. Toți îşi amintesc despre frigul din case. Dar în Braşov, în cele două ierni care au urmat, cel puțin în cartierul în care am locuit eu, caloriferele nu s-au dezmorțit nici măcar pentru câteva secunde. Toți îşi

amintesc repetatele pene de curent dintr-o zi. Dar în Braşov ele nu erau repetate într-o zi; ţineau zile întregi. Toţi îşi amintesc despre faptul că apa caldă se dădea numai la sfârşitul săptămânii. Dar în Braşov, până şi apa rece lipsea săptămâni întregi.

În aceste condiţii, o să povestesc în rândurile ce urmează despre o anume bucurie. Care, unora, le-ar putea părea tristă. Dar s-ar înşela. Pentru că atunci chiar era o bucurie, iar filtrată prin sentimentele de la acea vreme, nici acum amintirea acelor momente nu mi-e defel sumbră.

În ianuarie 1987 s-a născut fratele meu, Adrian. Noroc că până în noiembrie a apucat câteva luni „de vis", în care apa nu trebuia adusă de la kilometri depărtare, ci curgea pe ţeavă, direct în cadă. Şi singurul efort pe care trebuia să-l facem era să o adunăm în oale mari şi să o încălzim. De aceea spun, cu mâna pe inimă, Adrian a apucat câteva luni minunate, în care Partidul i-a asigurat „toate condiţiile" pentru a creşte şi a ajunge un cetăţean de nădejde al glorioasei noastre patrii, Republica Socialistă România. În decembrie 1987 era deja om în toată firea, aproape că împlinea un an. Ceea ce însemna că, la fel ca toţi tovarăşii cu simţul răspunderii, trebuia să înţeleagă că

viața nu înseamnă doar lapte şi miere, ci şi anumite privațiuni.

Din acel moment, pentru că cetățeanul responsabil mai făcea din când în când arsuri în zonele sensibile ale corpului şi urla cât îl țineau bojocii, eram nevoiți să pornim marea aventură de căutare a apei. O vreme, prin grija autorităților, am avut bucuria de a căra apă de la o pompă amplasată lângă Hidromecanica. Adică la vreun kilometru de casa noastră. Stăteam la o coadă imensă, eu cu taică-meu vitreg, înaintând, pas cu pas, spre izvorul binefăcător, trăgând după noi gălețile şi bidoanele cu care veniserăm înarmați. După două-trei ore, eram fericiți: venea rândul nostru să luăm apă. Plecam de-acolo îmbujorați, cu satisfacția datoriei împlinite.

Însă, din păcate, apa ajungea pentru baia lui Adrian, pentru setea noastră, pentru spălatul câtorva rufe, dar nu şi pentru baia de care, oricât mi-ar fi de jenă s-o spun, cam aveam nevoie. Aşa că, la inițiativa unor vecini întreprinzători, am pus la cale un sistem. Într-o zi, mergeam la pompă un grup de zece-cincisprezece vecini. Căram apă pentru familiile de pe palierul nostru. Şi, după ce o țineam pe aragaz până la fierbere, umpleam cada. Ziua următoare, acelaşi grup îşi făcea iarăşi datoria. De astă dată, duceam apă spre folosul altor vecini, de pe alt

palier. Şi tot aşa, întreaga săptămână, până acest sistem de întrajutorare mulțumea toate familiile cointeresate. Apoi, săptămâna ce urma, o luam de la capăt.

Pomeneam anterior despre o mare bucurie. Era vorba despre bucuria de a face baie. Nu ştiu cine poate să înțeleagă ce însemna ziua de joi pentru familia noastră! Atunci cada era plină, aburii umezeau pereții... Iar eu aveam prilejul să mă bălăcesc, să scot tot felul de sunete şi, la sfârşit, să mă simt proaspăt. Alt om. Fără doar şi poate, era una dintre bucuriile curate ale vieții mele.

Din păcate, aceleaşi autorități au conchis că prea huzurim. Şi, pe la sfârşitul lui '88, au închis pompa de la Hidromecanica. Din acel moment, taică-meu vitreg a fost nevoit să meargă până la poalele Tâmpei pentru a aduce în casă apă. Iar anul ce a urmat nu ştiu să fi prins o baie adevărată. Mă spălam doar pe față, în urechi, sub brațe şi în zonele intime. Dar deja mi-e ruşine să dau amănunte...

XII. Nebuna de la şase

Era o nebună intelectuală, căreia îi murise fata într-un accident de maşină cu câțiva ani înainte. Fusese internată o vreme, apoi, nu înțeleg de ce, i se dăduse drumul. Poate o consideraseră prea puțin periculoasă, deşi, în toți acei ani, a fost omul care lovea cel mai puternic în comunism

din câți cunoscusem. Nici „Europa Liberă”, nici „Vocea Americii” nu îndrăzniseră vreodată să meargă atât de departe cu acuzele cât mergea nebuna de la etajul şase. Prin vocea ei, Ceauşescu era făcut troacă de porci, Partidul era numit „adunătură de criminali”, iar noi, oamenii de jos, „o cloacă de laşi”. Nu ştiu de ce comunismul era de vină că fata ei murise într-un accident de maşină. Dar, în mintea femeii, el căpătase chipul diavolului.

Iar noi, cei câțiva copii din bloc, aveam o distracție în plus. Ne aşezam sub balconul de la etajul şase, aşteptam până apărea femeia, căci îşi făcea zilnic apariția, pe după-amiază, şi, în timp ce-şi ținea discursul, ne strâmbam la ea şi îi strigam tot felul de cuvinte prea puțin ortodoxe. O vreme ne ignora, continuându-şi apelul la luptă împotriva sistemului. Apoi, fără nimic pregătitor, zburau spre noi diferite obiecte. Îmi amintesc că la un moment dat am primit câteva resturi de varză murată în cap... Eram prea ocupat să mă strâmb spre femeie ca să observ ce cade de sus.

Ne feream de furia nebunei, făceam diferite țopăituri stranii în ploaia de obiecte aruncate, dar continuam să o enervăm, până când, plângând, începea să ne înjure:

— Fii de bolşevici, curve comuniste...!

Urmau apoi blestemele, încărcate de umor, pe care fiecare dintre noi le savura:

— Să nu vă dea statul nici apartament, nici maşină, să nu fiți primiți în Partid, să vă crape țestele în închisori!

Şi totul se încheia surprinzător, cu un apel făcut miliției şi, mai apoi, comuniştilor:

— Miliția! Veniți să vedeți cum îşi bat joc de un cetățean al țării! Băgați-i în puşcării pe criminali, omorâți-i! Trăiască Partidul Comunist Român!

Logica ei, atât cât mai era ea logică, găsea salvarea tot acolo, sus, în ciuda urii pe care, zi de zi, o revărsa de la balcon. Iar pentru noi, existența nebunei era o adevărată mană cerească, într-un oraş în care, vrând-nevrând, trebuia să inventăm moduri de a ne distra.

Spre surprinderea mea de astăzi, nebuna de la etajul şase şi-a făcut numărul mult timp înainte de a fi reinternată la ospiciu. Vreme de câteva luni. Se pare că, din moment ce nimeni nu o lua în serios, nici statul nu găsise de cuviință s-o bage-n seamă. Sau poate că fusese vorba de o psihologie inversă. „Las-o, dom'le, să spună ce are de zis. Aşa se va vedea că numai nebunii sunt în stare să critice orânduirea noastră socialistă." Nu ştiu care au fost rațiunile. Ştiu însă că, la un moment dat, înfuriată de scălâmbăielile noastre, femeia a aruncat de pe balcon o

vază. Care a rănit serios un trecător. În aceeaşi zi, o dubiță albă a oprit în fața scării vecine a blocului meu şi...

De fapt, niciun „şi”. Cam asta e tot ce mai ştiu despre nebuna de la etajul şase.

XIII. Hänsel, Gretel şi baba vrăjitoare

Cu câteva luni înainte de sfârşitul lui ‘89 atmosfera din oraş prevestea furtuna. Se vorbea pe la colțuri că studenții ar pregăti nu ştiu ce manifestație de comemorare a momentului noiembrie ‘87, că înşişi stegarii, muncitorii de la Steagul Roşu, adică, ar fi pe punctul de a face, în grup masiv, o nouă vizită în fața Prefecturii. În plus, apăruseră prin cutii poştale tot soiul de manifeste, tipărite sau scrise de mână. Iar prin iunie, în drum spre şcoală, în parcul din fața Liceului Şaguna am descoperit un plop oarecum straniu. De crengile sale fuseseră legate peste noapte câteva pere de vară. Auzisem şi eu celebrul discurs al Conducătorului, cel în care era musai ca plopul să facă pere, iar richita, săraca, micşunele pentru ca brava orânduire socialistă din România să se destrame. Aşa că plopul straniu din fața mea îndeplinea jumătate de condiție. Şi poate că adevărul nu era prea departe: poate că la vremea aceea, fără ca noi să ştim, jumătate din forța socialismului biruitor se dusese deja pe apa sâmbetei.

În toamnă am fost admis la Liceul Meşotă. Noi colegi, noi colege, noi momente de timiditate pentru mine... Mai ales, noi încercări de a lega prietenii. Am reuşit să leg o asemenea prietenie cu un coleg, Radu. După ce primul contact dintre noi fusese stabilit prin Michael Jackson. Eu aveam un disc al pop-starului american, adus dintr-o vizită făcută în U.R.S.S. El, auzindu-mă vorbind despre respectivul disc, a ţinut morţiş să-l aibă. Preţul pe care i l-am cerut era, la vremea aceea, exorbitant: omul făcuse rost, nu ştiu de unde, de-o revistă porno. Iar eu, hotărât, o ţineam pe-a mea: „Ţi-l dau pe Michael, îmi dai revista!”. Dragostea lui pentru muzică a învins, în cele din urmă, ataşamentul faţă de femeile goale...

La vreo două săptămâni după încheierea tranzacţiei, m-am mutat în ultima bancă din rând, alături de Radu. Şi astfel, având deja un prieten, am putut să-mi iau gândul de la orele de curs. Şi, în vreme ce câte un profesor ne explica teoriile lui Charles şi Joules, ne vorbea despre arahnoidă sau ţinea să ne arate cum stă treaba cu numărul complex, noi aveam discuţii savante, în ultima bancă, despre Dinamo, echipă cu care ţineam amândoi şi care tocmai bătuse pe Steaua cu 3-0, despre fetele din clasă (una avea gropiţe în obraji – mie-mi plăcea, lui nu; alteia nu-i crescuseră sânii deloc – ruşinos; o a treia,

observasem la orele de sport, avea la încrengătura picioarelor un „pod” – teribil de incitant), despre Samantha Fox, Falco şi Queen. Şi, pe măsură ce prietenia dintre noi se accentua, mai discutam despre ceva: despre Tovarăş şi Tovarăşă, despre America şi libertatea ei, despre ce auziserăm la „Europa Liberă” că se întâmplă în alte ţări „popular-democrate”...

Nici nu mai ştiu căruia dintre noi i-a venit ideea. Dar era o idee glorioasă. Prin punerea ei în practică urma să ne simţim amândoi un fel de eroi. Iar ea, ideea, consta în următoarele: acasă, fiecare dintre noi decupa cât mai multe litere din ziare; la şcoală, a doua zi, veneam cu lipici şi cu acele litere de ziar; în timpul orelor, lipeam literele pe foi rupte din caiete... „Compuneam” manifeste. Fiecare dintre aceste manifeste începea cu un cuvânt care ni se părea răscolitor: „Români!”. Urma apoi o înşiruire de necazuri prin care poporul trecea. Şi totul se încheia cu un îndemn la revoltă.

Până aici, totul era minunat. Dar, o dată „compuse” manifestele, începea faza finală. Cea a plantării lor în cutii poştale. Faza noastră finală rămâne şi azi cel mai bun exemplu că două minţi de paişpe-cinşpe ani nu fac în niciun caz cât o minte de douăzeci şi opt. Ci, ca să nu fiu rău cu mine însumi, tot cât una de paişpe-cinşpe ani.

Pentru că, la ieşirea de la ore, plantam respectivele manifeste în toate cutiile poştale întâlnite în cale. Până când ajungeam la blocurile noastre (locuiam foarte aproape unul de celălalt). Iar cutiile din blocurile noastre erau ultimele în care aruncam manifeste. Şi iată-ne deveniți un fel de Hänsel şi Gretel. Numai că drumul însemnat de noi ar fi fost tare uşor de urmat pentru baba vrăjitoare.

Noroc că baba vrăjitoare era cam obosită în acea perioadă, iar casa ei din dulciuri vechi stătea să se dărâme...

XIV. Să ne ierte Pistruiatul

Filmele, cărțile... Cum ar putea cineva să le uite? Să nu-mi spună mie azi cineva de vârsta mea că priveşte cu dispreț aventurile Pistruiatului! Să nu-mi spună mie azi cineva de vârsta mea că nu simțea un fior – măcar aşa, unul ruşinat – când Pistruiatul, trecând peste pericole, îi ducea de mâncare demnului comunist Andrei, interpretat de Sergiu Nicolaescu! Sau să-mi spună. Dar să-mi permită să nu-l cred.

Citeam, în paralel cu filmul, şi cartea lui Francisc Munteanu. Iar când Pistruiatul, cel de pe ecran, rostea replici profunde, care însemnau în acelaşi timp şi parole,

precum „Dați-mi ziarul Universul”, mă sincronizam perfect cu actorul şi, având cartea deschisă pe genunchi, şopteam conspirativ: „Dați-mi ziarul Universul”. Sau când nemții, diavolii din filmele comuniste, se îndreptau pe ecran spre eroul meu, care căra armament într-un sicriu, şi-l întrebau: „Was ist das, sicriu?”, mă grăbeam să răspund, plin de importanța momentului: „Mă-ta!”. Şi abia după aceea reuşea şi actorul să-şi spună replica.

N-am să uit apoi, niciodată, cartea Nopți albastre. Nu mai ştiu însă autorul. Dar era vorba acolo despre o dragoste juvenilă, foarte asemănătoare cu dragostea pe care o purtam eu atunci unei colege de clasă, Raluca. Iar unul dintre cele mai impresionante momente ale cărții era cel în care eroul principal, cu care mă identificam, urma să plece din localitate şi să se despartă de draga lui, pe numele de personaj Vica. Ei bine, momentul m-a marcat profund: eroul o întâlnea pe Vica pentru ultima oară, şi avea pregătit un cadou de despărțire. Însă Vica, minunată fată, înainte de a primi respectivul dar, a făcut un gest plin de profunzime, un gest-simbol: şi-a luat de la gât cravata roşie de pionier şi, aproape plângând, a aşezat-o la gâtul personajului masculin. Mare emoție pe capul meu! Cât mi-aş fi dorit ca şi Raluca mea să recurgă la un asemenea gest! În final, cei doi s-au reîntâlnit. Şi erau

schimbați. Şi dragostea pălise cumva. Şi nu-mi mai amintesc dacă au rămas împreună. Însă acel climax, acea transmitere a cravatei de la un gât la altul rămâne un moment pe care n-ai voie să-l scoți niciodată din memorie!

Mai erau şi cărțile ruseşti. Pe gheața subțire, spre exemplu, pentru care am luat un patru la română, deoarece i-am scris greşit titlul, transformându-l în Pe ghiața subțire. Nici azi nu ştiu dacă nu cumva profesorul a greşit, dacă nu cumva titlul tradus la noi era exact aşa cum l-am transcris eu în a doua variantă. Mă rog... Pe gheața subțire este un roman plin de secvențe înflăcărate. Un roman în care eroul, nevoit să lupte cu greutățile vieții de unul singur, fiind orfan de mic, se dovedeşte a fi un mare caracter şi, mai ales, un mare comunist. El are de luptat cu tot soiul de indivizi dubioşi, printre alții un anume Paşa (sper că am reținut corect numele), care, pe lângă faptul că e perfid, laş şi vrea să-i fure iubita personajului pozitiv, se mai dovedeşte a fi şi o canalie contrarevoluționară, un capitalist care plănuieşte în secret să distrugă valorile comunismului. În final, fireşte, ticălosul Paşa este înfrânt, iar socialismul triumfă încă o dată.

Mitrea Cocor, Eu şi bătrânul lup de stele, Caietul cu scoarțe roşii, Desculț, povestirile lui Alexandru Sahia... Şi

multe, multe alte cărți, pe care acum cu greu mi le mai amintesc. Sau filme precum Declarație de dragoste, Liceenii, Să mori rănit din dragoste de viață, Pe malul stâng al Dunării albastre... Toate acestea, create de un sistem care, mizerabil până în măduva oaselor, avea grijă să cultive sămânța unei perverse orientări în sufletul viitorilor utecişti, comunişti... Undeva s-a greşit însă. Manipularea celor tineri şi prea tineri prin filme şi cărți se petrecea doar acolo, în lumea imaginară. Lumea reală, departe de basme, era cel mai bun antidot împotriva manipulării. Şi asta s-a văzut în decembrie '89, când covârşitoarea majoritate a celor ieşiți în stradă era formată din fani ai serialului Pistruiatul.

Partea a III-a

FURSECURI

//Despre povestirile următoare n-ar prea fi, de fapt, multe de spus. Eventual că ele făceau parte, inițial, dintr-un plan amplu, numit uşor aiuristic Soba Babel. Între timp, şi titlul planului a căzut, şi planul s-a dus pe apa sâmbetei, ba chiar şi proza intitulată astfel, care se voia fundament al întregii construcții, s-a rătăcit pe

undeva printre propriile-mi scrupule, nemaiapărând în paginile următoare. Ceea ce nu înseamnă însă că povestirile din această secțiune şi-au pierdut miza. Dimpotrivă: scăpând de balastul unor preţiozităţi inutile, pot spune că ele au câştigat din punctul de vedere al mizei. Sau măcar asta sper... / /

Bagatelă

Un tânăr de nouăsprezece ani privea pe fereastra apartamentului în care, la etajul doi, locuia încă împreună cu părinţii şi fluiera o bagatelă – Für Elise. De fapt, nu cânta altceva decât prima părticică, în cheia sol, mi, re diez, mi, re diez, mi, si, re diez, do, şi iarăşi mi, re diez, mi, re diez, mi, si, re diez, do, şi iarăşi mi, re diez, mi, re diez, mi, si, re diez, do... Pentru oricine ar fi ascultat, repetarea fluierată a acestei melodii ar fi fost, fără doar şi poate, enervantă, mai ales că tânărul de nouăsprezece ani fluiera mi-ul ca fa şi re-ul ca mi, iar urmarea era un amalgam de sunete, de abia ar fi reuşit un om cu multă, multă răbdare să desluşească melodia. Însă pentru tânărul de nouăsprezece ani suna tocmai bine, întrucât, în mintea proprie, Für Elise se desfăşura în toată melodicitatea sa: tocmai se întorsese de la Liceul de Muzică, unde iubita lui, elevă acolo, îi cântase la pian această bagatelă, ba îi

cântase chiar şi Sonata lunii, iar pe el îl învățase Marşul măgarilor – o adevărată performanță, având în vedere că tânărul era un total antitalent în privința muzicii, ori cel puțin fusese până în urmă cu vreo două săptămâni, când o cunoscuse pe actuala sa iubită.

Tânărul fluiera deci o bagatelă în momentul în care un sac plin cu moloz a trecut prin fața lui, izbindu-se, apoi, de marginea containerului de gunoi ce se afla chiar sub fereastra sa. Speriat, tânărul s-a retras mai întâi în apartament. Şi-a făcut o cruce, a înjurat într-un fel care, în alte condiții, nu i-ar fi făcut deloc cinste, apoi, împins de curiozitate, a scos capul pe fereastră, privind în sus, pentru a vedea cine era inconştientul care aruncase sacul. Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca, în secunda imediat următoare, tânărului curios să-i cadă în cap un bărbat îmbrăcat în halat albastru, care ținea, inexplicabil, în brațe un alt sac cu moloz. Capul tânărului n-a putut suporta greutatea, aşa că a apăsat puternic peste coloana vertebrală, care coloană, la rândul ei, n-a putut suporta greutatea şi s-a frânt în două, ca un vreasc. Trupul frânt în două ca un vreasc s-a prăbuşit apoi, împreună cu trupul bărbatului în halat albastru, pe fereastră. Şi, într-un final care a venit foarte repede, aşa cum vin de obicei finalurile, amândouă trupurile împreună

cu sacul cu moloz s-au lovit cu un zgomot sec de containerul de gunoi ce se afla chiar sub fereastră.

Fericirea fericirilor şi norocul noroacelor au făcut ca, datorită faptului că şi-a amortizat căderea de trupul tânărului sau datorită altui ceresc motiv, bărbatul în halat albastru să nu moară, precum tânărul, ci să ajungă în spital, cu ambele picioare, o mână şi două coaste rupte. Ceea ce, nimeni nu poate tăgădui, e totuşi mai bine decât la morgă, cu coloana frântă în două. Asta e, aşa s-a nimerit să fie.

Dat fiind că şi-a continuat viața, chiar şi în felul în care şi-a continuat-o, bărbatul în halat albastru a fost capabil, după câteva zile, să îi povestească polițistului ce-l avea în grijă pe patul de spital ce anume se întâmplase. Iar povestea suna cam aşa: bărbatul cu halat albastru avea treizeci şi trei de ani şi lucrase din prima tinerețe ca ziarist. Mai întâi fusese culegător de ştiri, apoi publicase ştiri sub inițialele numelui său, iar într-un sfârşit primise dreptul să scrie articole, pe care să le semneze cu întregul său nume – ceea ce, într-o primă fază, l-a bucurat teribil. De aici însă i s-a tras totul: la un moment dat, în urmă cu ceva mai mult de trei ani, a scris un articol despre un deputat din parlamentul țării sale. Iar frazele finale ale acelui articol sunau aşa: „Mulți afirmă despre deputatul

nostru că ar fi corupt, că şi-ar fi câştigat averea pe căi ilicite, că ar cere bani grei pentru orice favoare făcută unui cetățean. Cine ar crede aşa ceva? După discuția avută cu Domnia sa, eu cred că doar nişte răuvoitori pot face asemenea afirmații iresponsabile. Dacă ar fi fost corupt, statul nostru de drept l-ar fi trimis de mult după gratii. Dimpotrivă, domnul deputat mi-a părut un om cinstit, cu mult bun-simț şi adâncă prețuire față de oameni. Calități pe care toți cetățenii oneşti ai acestei țări trebuie să le aprecieze".

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca articolul să apară a doua zi în ziar. Poate n-ar fi fost o nefericire a nefericirilor şi un ghinion al ghinioanelor dacă acel ziar ar fi dispus de un corector ceva mai atent, însă... Paragraful final al articolului, în forma sa tipărită, a fost următorul: „Mulți afirmă despre deputatul nostru că ar fi corupt, că şi-ar fi câştigat averea pe căi ilicite, că ar cere bani grei pentru orice favoare făcută unui cetățean. Cine ar crede aşa ceva? După discuția avută cu Domnia sa, eu cred". Şi atât.

Concluzia ziarului, după o scurtă anchetă internă, a fost că autorii sunt singurii responsabili pentru conținutul articolelor lor, iar în acest text nu s-a produs nicio adăugire, deci fiecare cuvânt fusese scris de autorul

însuşi. Dintr-o neglijență minoră, ce s-a soldat însă cu o binemeritată sancțiune de trei la sută din salariu, corectorul, care, absolut întâmplător, era nepot dinspre mamă al redactorului-şef, ştersese din fişierul calculatorului ultimele câteva rânduri, lucru care, trebuie să recunoaştem, se putea întâmpla oricui. De altfel, pentru a fi mai elocvent, un membru al conducerii i-a arătat bărbatului în halat albastru, pe atunci încă ziarist, contractul de muncă semnat de el, în care se putea citi negru pe alb la articolul doi, paragraful patru: „Ziaristul răspunde în fața conducerii şi, dacă este cazul, în fața legii pentru cele scrise de el”.

— Ai scris tu toate cuvintele care au fost publicate? a fost întrebat omul în halat albastru, pe atunci încă ziarist.

— Da, a recunoscut el.

Apoi s-a uitat încă o dată în ziar, căutând un punct de salvare, căutând adică un punct, un semn de punctuație prin care să arate că, totuşi, nu scrisese el chiar totul, punctul nu-l pusese el în acel moment nenorocit al frazei. Dar a observat cu stupoare că punctul nici nu apărea. Asta era situația, aşa s-a nimerit să fie...

După ce conducerea, conform contractului de muncă, l-a tras la răspundere şi l-a demis, omul în halat albastru a tot sperat că lipsa punctului îl va salva în instanță. Şi,

întru câtva, speranțele i s-au îndeplinit: această lipsă a fost considerată circumstanță atenuantă sau alt termen juridic, scutindu-l de închisoare. A fost doar obligat de instanță să-i plătească deputatului, ca despăgubire pentru daunele morale cauzate, o sumă aproape egală cu valoarea apartamentului proprietate personală, cumpărat din banii de nuntă, apartament pentru care, la divorț, în urmă cu doi ani, trebuise să-i dea soției, fostei soții, nişte bani, mulți bani, împrumutați pe cinci ani de la o bancă.

În următorii trei ani, fostul ziarist nu şi-a mai găsit de lucru. La ziare nu mai avea acces, iar altceva nu prea ştia să facă. Aşa că a trecut de la munca de jurnalist la cea de zilier, cuvinte care, chiar dacă din punct de vedere strict etimologic se înrudesc pe undeva, din punct de vedere strict social nu seamănă defel unul cu celălalt.

Ca zilier s-a remarcat prin faptul că nu refuza niciun fel de muncă, aşa că a început să câştige într-atât încât să-şi plătească ratele la bancă pentru apartamentul pe care nu-l mai avea şi o chirie modică într-o cambuză de doişpe metri pătrați în care baia se afla în chiar camera unde dormea. Singura haină cumpărată în aceşti trei ani a fost halatul albastru, pe care îl ținea curat, spălându-l după fiecare zi de muncă.

O mare plăcere pe care şi-a făcut-o constant în aceşti trei ani a fost aceea ca, în fiecare dimineaţă, să construiască o cărare prin parcul situat undeva în apropierea cambuzei sale. În cele trei anotimpuri fără zăpadă, ocupaţia asta a lui era una dificilă, întrucât nu putea fi sigur că el şi numai el contribuia la construcţia cărărilor. Adică, după ce străbătea parcul în latul lui, întorcându-se apoi pe acelaşi traseu, cu grijă să păşească între urmele paşilor anteriori, şi după ce repeta acest exerciţiu de zece, douăsprezece ori, i se întâmpla să obosească. Sau i se întâmpla să fie chemat de vreun vecin la o muncă. Şi renunţa înainte de a contura foarte clar cărarea lui. Iar când revenea în parc, uneori spre seară, la lumina chioară a puţinelor neoane, nu mai avea niciun fel de siguranţă că nu trecuse între timp altcineva pe acea cărare. Uneori chiar devenea cert că trecuse altcineva, pentru că i se întâmplase să găsească, exact lângă un brusture (sau altă buruiană) stâlcit(ă) de paşii proprii, o grămadă de nevoie fiziologică omenească, o grămadă de rahat plină de muşte. Atunci ştia că munca lui fusese în zadar şi, a doua zi, o lua de la capăt.

Iarna era mai uşor. În două ore, cel mult, cărarea răsărea fermă, clară, în parcul cu copaci desfrunziţi. În ultimele două ierni chiar ţinuse o socoteală a cărărilor

create de el: patruzeci şi trei în prima iarnă, patruzeci şi şapte în a doua. Ar fi făcut, cu siguranță, mai multe, dacă n-ar fi fost obligat să se mai ocupe şi de muncă, dar banca nu ținea cont de pasiunile sale şi n-ar fi vrut să ajungă la închisoare acum, pentru neplata datoriilor, de vreme ce scăpase de închisoare într-o situație mult mai gravă.

A doua mare plăcere pe care şi-a făcut-o, poate cu şi mai multă constanță, în ultimii trei ani a fost să viseze la momentul când datoria către bancă avea să se stingă, iar el se va îmbogăți din munca de zilier. Bine, nu se va îmbogăți într-atât încât să-şi poată cumpăra o cambuză a lui, dar, oricum...

Uneori visa chiar mai mult, ruşinându-se însă dimineața de visele astea: că va avea bani să invite o femeie în oraş şi să scape de fanteziile pe care şi le provoca stând pe veceu, în cambuza sa. Că va avea chiar bani suficienți pentru ca, pe la patruzeci de ani, să ceară în căsătorie o femeie care să fie salariată şi, printr-un alt împrumut la bancă, să-şi poată cumpăra, împreună, o cambuză precum cea în care stătea cu chirie. Ori chiar cambuza în care stătea cu chirie! Nu exagera totuşi cu visele astea din urmă, ştia că viața trebuie să fie lăsată să curgă aşa cum vrea ea, iar astfel de iluzii i se păreau un fel de provocare adresată vieții.

Fericirea fericirilor şi norocul noroacelor au făcut ca, în urmă cu două săptămâni, omul în halat albastru să se vadă plătind ultima rată pentru apartamentul pe care nu-l mai avea. Într-o aşa zi mare, imediat după ce s-a întors de la bancă, a gândit că, din banii rămaşi în buzunarul halatului său albastru, ar putea să-şi permită o sticlă de băutură. Pentru a sărbători. Şi a sărbătorit până la miezul zilei, când proprietarul cambuzei sale, care îşi cumpărase de curând un nou apartament şi dăduse jos tencuiala, punând alta proaspătă în loc, l-a rugat să-i arunce la gunoi sacii cu moloz.

Apartamentul nou al proprietarului se afla la etajul patru al unui bloc fără lift. Omul în halat albastru se afla în singura zi de sărbătoare din ultimii trei ani şi mai bine ai vieții lui. Proprietarul apartamentului nu s-a obosit să vină şi el pentru a supraveghea operațiunea, mulțumindu-se să-i dea o cheie omului în halat albastru. Aceşti trei factori, cumulați, l-au făcut pe omul nostru să se abată de la corectitudinea care-l caracterizase dintotdeauna şi, observând containerul de gunoi situat chiar sub fereastra apartamentului de la etajul patru, a aruncat primul sac cu moloz.

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca primul sac de moloz să se izbească de marginea

containerului, iar conținutul să se împrăştie în jur. Pentru a avea o țintă mai bună, cu al doilea sac de moloz în brațe, bărbatul în halat albastru s-a urcat pe pervazul ferestrei. Şi pentru că de dimineață sărbătorise terminarea ratelor la bancă, omul în halat albastru a alunecat de pe pervaz...

Polițistul a ascultat atent relatarea, apoi a râs în hohote. A doua zi, le-a povestit-o şi colegilor, care au râs în hohote. Şi comandantul secției de poliție din care făcea parte polițistul a râs în hohote. Toți au râs în hohote. Până la urmă, bine au făcut: am citit undeva că degeaba râzi, n-are niciun efect benefic asupra organismului, dacă râsetul tău e unul fad, chinuit, fără hohote.

Cea mai mare porcărie

Ca să spunem drept, orăşelul avusese toate motivele să fie mândru de combinatul de creştere a porcilor, la care erau acționari cei mai mulți dintre locuitori: de la înființarea lui, în urmă cu doisprezece ani, fusese considerat an de an, la nivel oficial, cea mai mare porcărie din țară – şi asta nu pe ochii frumoşi ai vreunui director cu pile în minister, ci pe cifre concrete: 350.000 de capete de porci în cotețe, porci frumoşi, graşi, mai mare dragul.

Cu numai câteva luni în urmă, o veste a început să-i îngrijoreze însă pe locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp,

acționarii combinatului: unul dintre mai-marii urbei citise într-un ziar, şi nu în orice ziar, ci în unul din Capitală, că undeva, în partea cealaltă a țării, apăruse, cam peste noapte, o porcărie colosală, uriaşă, care avea în program ca, în numai câteva luni, să ajungă la o cifră de 560.000 de capete. Ceea ce ar fi făcut-o să devină, automat, nu numai cea mai mare porcărie din țară, dar chiar porcăria numărul unu a continentului.

Atinşi în mândria locală, cetățenii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului au făcut o şedință, hotărând că trebuie să ia măsuri.

Prima măsură a fost aceea ca toți muncitorii să intre în grevă, cerând demisia directorului, considerat responsabil pentru faptul că numărul de porci nu mai crescuse semnificativ în ultimii cinci ani. Timp de două săptămâni, au murit de moarte naturală în jur de 50.000 de porci, până când, milos, directorul a luat decizia de a se retrage.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când vechiul director şi-a dat demisia. Şi au decis să pună în practică a doua măsură.

A doua măsură a fost aceea de a numi un nou director. Timp de două săptămâni, au murit de moarte naturală

50.000 de porci, până când noul director şi-a intrat în pâine.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când noul director şi-a intrat în pâine. Şi au decis să pună în practică a treia măsură.

A treia măsură a fost aceea de a-i da afară pe muncitorii care intraseră în grevă. Timp de două săptămâni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, până le-a expirat preavizul muncitorilor care, concediați, nu prea au mai vrut să muncească.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când muncitorii leneşi, care se țineau de greve în loc să muncească, au plecat din combinat. Şi au decis să pună în practică a patra măsură.

A patra măsură a fost de a angaja alți muncitori în locul celor concediați. Timp de două săptămâni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, până când numărul de muncitori s-a completat şi oamenii au început să muncească.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când numărul noilor muncitori a fost complet şi aceştia s-au apucat de muncă. Şi au decis să pună în practică a cincea măsură.

A cincea măsură a fost ca noii muncitori să intre în grevă, cerând demisia noului director, întrucât se constatase că, de când fusese el instalat în funcție, numărul capetelor de porci scăzuse cu 150.000. Timp de două săptămâni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, până când noul director, milos, a luat decizia de a se retrage.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când noul director şi-a dat demisia. Şi au decis să pună în practică a şasea măsură.

A şasea măsură a fost aceea de a-l numi din nou în funcție pe vechiul director, întrucât se constatase că, pe vremea lui, reuşise să țină constant numărul de porci. Timp de două săptămâni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, până când vechiul director şi-a reintrat în pâine.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când vechiul director şi-a reintrat în pâine. Şi au decis să pună în practică a şaptea măsură.

A şaptea măsură a fost aceea de a-i da afară pe noii muncitori, întrucât se constatase că, de când fuseseră angajați, nu lucraseră nici măcar o zi, ceea ce-i făcea mai

neproductivi decât vechii muncitori care, în afară de o grevă, munciseră constant, ani de zile, pentru combinat. Timp de două săptămâni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, până le-a expirat preavizul noilor muncitori care, concediați, şi-au zis că nu mai are niciun rost să muncească.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când noii muncitori, care erau atât de neproductivi, au plecat din combinat. Şi au decis să pună în practică a opta măsură.

Întâmplarea face ca tocmai în şedința în care se hotăra a opta măsură, aceea de a-i readuce în combinat pe foştii muncitori, unul dintre mai-marii orăşelului să citească într-un ziar, şi nu în orice ziar, ci în unul chiar din Capitală, că, undeva, în partea cealaltă a țării, o porcărie colosală, uriaşă, îşi îndeplinise planul îndrăzneț pe care şi-l făcuse la înființare, acela ca, în numai câteva luni, să ajungă la o cifră de 560.000 de capete. Partea ciudată a ştirii era însă că mai-marele orăşelului citise în loc de porcărie, pescărie.

Un frison de bucurie i-a cuprins imediat pe locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului. Într-un marş spontan, s-au dus către casa celuilalt mai-mare al orăşelului, cel care în urmă cu ceva timp citise pentru

întâia oară într-un ziar, şi încă nu în orice ziar, ci în unul din Capitală, ştirea despre porcăria concurentă, cerând la unison să vadă publicația. După câteva minute, s-a dovedit că mai-marele nici măcar nu citise el însuşi ziarul, ci mama lui. După alte câteva minute, s-a dovedit că mama lui, o femeie în vârstă de şaptezeci şi trei de ani, având o vedere cam slabă şi, în acea zi, o lentilă lipsă la ochelari, citise porcărie în loc de pescărie.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului s-au bucurat nespus când au auzit că nicicând nu fuseseră amenințați de concurență. Şi, de bucurie, au luat decizia să meargă cu toții în piața publică pentru a sărbători.

În toiul sărbătorii, directorul combinatului de creştere a porcilor a fost invitat să ia cuvântul. Purtat pe brațe de locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acționarii combinatului până la microfon, tremurând emoționat, directorul n-a putut să spună decât atât:

— Dragi cetățeni, trebuie să ştiți un lucru: chiar dacă ştirea s-ar fi dovedit adevărată, iar undeva, în celălalt colț al țării, cineva ar fi făcut un combinat care să ajungă la 560.000 de capete, n-ar fi trebuit să vă fie teamă. Prin comportamentul dumneavoastră din ultimul timp ați demonstrat că, unindu-vă forțele, puteți face nu doar cea

mai mare porcărie din țară, ci chiar cea mai mare din câte au fost făcute vreodată.

Apoi, directorul şi-a anunțat public demisia, spre marea mirare a tuturor.

De-a Iisus

Câțiva copii n-aveau de-a ce să se joace în ziua aia. Erau câțiva copii care, de obicei, se uitau mult la televizor, însă în ziua aia nu era nimic interesant la televizor, pentru că peste numai două zile urmau alegerile parlamentare şi prezidențiale din țara lor. Iar copiii nu erau foarte interesați, nu se ştie de ce, de discursurile politicienilor care umpleau canalele de televiziune, aşa că au ieşit să se joace. Dar, cum spuneam, nu aveau de-a ce.

— Hai să ne jucăm de-a Iisus, a propus la un moment dat unul dintre copii.

Ideea li s-a părut interesantă celorlalți, aşa că în scurt timp au început să se joace de-a Iisus, lucru care, fără doar şi poate, ar fi plăcut multor părinți dacă ar fi avut ocazia să-i vadă.

Jocul a început aşa: unul dintre copii, care purta o căciulă groasă, întrucât fusese tuns zero de către mama lui pentru că în urmă cu o săptămână dăduse foc la sufragerie după ce văzuse la televizor o emisiune despre

pompieri, apoi începuse să care în gură apă de la robinetul din baie şi să stropească peste foc, începu să facă minuni, aşa cum văzuse el în Cartea Cărţilor, un serial de desene animate în care juca Iisus.

Cum şi ceilalţi copii văzuseră serialul de desene animate în care juca Iisus, au intrat rapid în joc şi l-au ajutat să facă minunile. De exemplu, un copil în pantaloni verzi şi cu mănuşi albastre (afară era frig, nu purta mănuşile degeaba) a căzut la pământ şi a început să dea ca nebunul din mâini, strigând:

— Sunt paralelipiped, sunt paralelipiped...

Boala asta, paralelipipedia, era una tare gravă în vremea lui Iisus, le-a explicat el, întrerupându-se pentru câteva clipe din datul ca nebunul din mâini, celorlalţi copii.

Iisus a schiţat un zâmbet cald, şi-a trecut cu un gest divin mâna peste căciula care-i acoperea chelia şi a spus:

— Paralitic se spune, bă, boule, am văzut eu în Cartea Cărţilor.

Toţi copiii au început să râdă, iar paraliticul s-a ridicat de pe jos, ruşinat, dar fără urmă de boală, însănătoşit ca prin minune. De fapt, însănătoşit prin minune, căci, iată, Iisus cel cu căciulă îl vindecase.

Multă vreme nu s-au jucat copiii de-a minunile, pentru că era plictisitor şi pentru că se grăbeau să ajungă la „faza cea mai mişto”, la crucificare. Oricum, era clar că Iisus se pricepea la treaba asta cu minunile.

În scurtă vreme, urmat de cei patru apostoli (mai mulți nu se găsiseră, întrucât de toți erau doar nouă copii în jocul ăsta, iar unul trebuia să fie Noe din Pont, judecătorul lui Iisus, alți doi făceau parte din parlamentul care, alături de Noe din Pont, l-a judecat pe Iisus, în timp ce ultimul era soldatul care, mai întâi, trebuia să-l facă pe unul dintre apostoli să trădeze, apoi să-l împungă pe Iisus cu un băț în coastă, când acesta din urmă va sta pe cruce), s-a prezentat în fața parlamentului.

— Mai faci, băi, minuni dintr-astea!? l-a întrebat încruntat Noe din Pont pe Iisus.

— Mai fac, a răspuns hotărât Iisus.

— Atunci pedeapsa ta să fie răstignirea! Eu mă spăl pe mâini de tine, na!

Şi, spunând acestea, Noe din Pont s-a aplecat, a luat de pe jos un pumn de zăpadă, căci, dacă am uitat s-o spun, o spun acum: era iarnă, şi s-a spălat pe mâini.

În momentul acela, Iisus şi apostolii au fugit ca potârnichile, ascunzându-se care pe unde a apucat. Aşa

că soldatul s-a văzut nevoit să-şi intre în rol. Şi s-a apucat să strige:

— Dacă vreun trădător vrea să trădeze, să vină la mine, că-i dau treizeci de bucăți de argint!

În următoarele secunde, niciun trădător nu şi-a făcut apariția. Iluminat de o idee, soldatul a început să strige:

— Dacă vreun trădător vrea să trădeze, să vină la mine, că-i dau un suc şi-o prăjitură.

Câteva secunde, linişte. Apoi, de după un colț de bloc, s-a auzit un glas:

— Bă, tu nu minți, chiar dai un suc şi-o prăjitură?

Soldatul a răspuns răspicat, fără nicio ezitare:

— Da, dau!

Nu mințea. Tatăl soldatului era director la o mare instituție de stat, aşa că îşi permitea să-i dea copilului său mulți bani, atât de mulți încât să facă cinste cu un suc şi-o prăjitură nu însemna aproape nicio pagubă pentru buzunarul său.

În clipa următoare, toți cei patru apostoli s-au înființat în fața soldatului, grăbindu-se să-i spună că Iisus se ascunsese în spatele blocului, după ghena de gunoi. Cu un băț în mână, urmat de cei patru apostoli, care arătau cu degetul spre ghenă, soldatul s-a dus la locul indicat şi l-a găsit pe Iisus pitulat acolo. L-a împuns cu bățul,

războinic, iar Iisus a ridicat mâinile. Însă, în momentul imediat următor, s-a înnegurat la chip, a lăsat mâinile jos şi a spus, cu voce răsunătoare:

— Da' ce, eu sunt mai prost!? Lor le dai suc şi prăjitură, iar eu stau ca prostul să fiu împins cu bățu'! Nu mă mai joc decât dacă sunt apostol...

Chestia asta cu sucul a dat tot jocul peste cap. Brusc, şi Noe din Pont a vrut să fie apostol, ca să nu mai vorbim de parlamentari. Se adunaseră opt apostoli şi un soldat, care va să zică totul s-a dus pe apa sâmbetei. Jocul s-ar fi reluat, cu siguranță, dacă soldatul le-ar fi promis tuturor câte un suc şi-o prăjitură, dar asta era deja prea mult, ar fi însemnat să-şi cheltuie cam toți banii de buzunar pe ziua aceea. Aşa că, în scurt timp, copiii au plecat spre casele lor, morocănoşi.

Tuturor ne-ar plăcea să credem că, de vreme ce tot au renunțat la joacă şi aflându-se într-un moment atât de important pentru țara lor, copiii s-au aşezat în fața televizoarelor şi au urmărit cum se desfăşoară procesul democratic. Dar cine ştie dacă aşa ceva într-adevăr s-a întâmplat?

Afişul

În acest an, uriaşul conflict politic iscat a făcut prima pagină a ziarelor. Deşi în ultimii 12 ani procesul electoral şi instalările în funcţie decurseseră lin, o întâmplare la prima vedere destul de puţin însemnată reuşise să dea complet peste cap atât perioada alegerilor, cât şi actul final al acesteia, confirmarea voturilor.

Comuna nu provocase niciodată niciun fel de probleme Centrului. Şi nu numai pe plan electoral, unde de fiecare dată primarul era ales cu unanimitate de voturi, după care îşi numea, constant, acelaşi viceprimar, ci şi la cele două recensământuri din ultimii doisprezece ani, spre exemplu, unde numărătoarea locuitorilor era extrem de uşoară, întrucât atât primarul, cât şi soţia sa, viceprimarul, totodată şi singurii doi locuitori ai satului, erau întotdeauna acasă, disponibili, amabili, serviabili cu agenţii de recensământ. Cu atât mai ciudat le părea deci tuturor scandalul declanşat brusc în urmă cu câteva săptămâni – scandal căruia nici măcar trimişii Centrului nu au putut să-i pună capăt.

Totul începuse de la un afiş electoral. Anul acesta, doamna viceprimar se arătase intrigată că, la fel ca şi în precedentele campanii, fotografia ei din singurul afiş electoral era alb-negru şi mică, în timp ce fotografia soţului ei, primarul, era color şi mare. Până atunci

dovedise înțelepciune şi răbdare, fiind de acord cu faptul că bugetul Primăriei comunei trebuia gestionat cu multă atenție, pentru a nu se ajunge în situația ca el să afecteze bunăstarea celor doi locuitori ai satului, adică bunăstarea lor. Mai mult, înțelesese că, întrucât funcția de viceprimar nu era una în care se accede prin vot direct, ci prin numire, fotografia ei era acolo mai degrabă tolerată decât necesară. În acest an observase însă cu stupefacție că pe poza alb-negru ridurile apărute în ultima vreme se vedeau mai accentuat. Aşa că făcuse o cerere la Primărie, o cerere adresată, bineînțeles, primarului, în care solicita ca poza de pe afişul electoral să fie, de asemenea, color. În răspunsul venit după trei zile, cetățeanca a putut citi, bulversant, negru pe alb, că o campanie electorală nu poate fi susținută de la buget, ci din fonduri proprii, prin urmare cererea nu avea niciun suport legal. Cetățeanca a ripostat, explicându-i într-o altă cerere primarului că nu era vorba despre o campanie electorală alternativă, ci despre una comună, în care el se foloseşte de imaginea ei pentru a fi ales. În plus, argumenta în cerere că, în ultimii ani fiind şi viceprimar, ştia că până atunci nu se pusese problema că banii pentru afiş ar veni de la buget, şi nu din fonduri proprii. Răspunsul, venit după alte trei zile, a fost însă tot negativ, de astă dată explicațiile lipsind însă cu

desăvârşire. Prin urmare, în seara ce a urmat, cetățeanca a turnat pilaful pe care apucase să-l gătească în poalele soțului, apoi a anunțat, întru câtva furioasă:

— Anul acesta voi candida şi eu pentru postul de primar.

În primele două săptămâni, deşi fiecare dintre cei doi candidați a ținut o serie de întruniri cu cetățenii, mai bine spus cu celălalt cetățean al comunei, căutând să fie cât mai convingător, un sondaj de opinie neautorizat, dar făcut ad-hoc de candidați a arătat că între cei doi pretendenți ai funcției de primar exista posibilitatea să iasă un balotaj, întrucât cetățenii comunei îşi exprimaseră categoric opțiunea astfel: un vot pentru un candidat, alt vot pentru celălalt candidat.

În următoarele două săptămâni, deşi cei doi candidați au umplut satul cu afişele lor, rezultatul nu părea să se fi schimbat.

Atunci femeia candidat a recurs la o strategie electorală despre care auzise că s-ar practica în diverse oraşe ale țării sale: aceea de a face anumite plăceri cetățenilor alegători, în speranța obținerii votului lor. Mai întâi, îi oferi cetățeanului tot felul de mâncăruri exotice, pe care le învățase de-a lungul vieții, dar pe care nu le gătise niciodată până atunci; însă, în loc de votul său, cetățeanul

îi oferi doar un sforăit satisfăcut, de om cu burta plină. Prin urmare, femeia candidat trecu la o altă tactică, îmbătându-l crunt pe celălalt cetățean al satului; însă, în loc de votul său, obținu de la el doar nişte povestiri sordide despre cum îşi înşelase soția prin diverse delegații oficiale. Exasperată, femeia candidat făcu o nouă încercare, organizând un spectacol în aer liber; însă, în loc de votul său, cetățeanul se înhăită cu lăutarii şi dansă toată noaptea pe o melodie despre o oarecare țigancă cu ochi albaştri.

Nu se poate spune că, între timp, bărbatul candidat a stat cu mâinile în sân. Simțind în ceafă răsuflarea rece a adversarei sale, hotărî să pună în aplicare o strategie electorală despre care auzise că funcționase cu succes în diverse oraşe ale țării sale: aceea de a face anumite promisiuni imposibile cetățenilor alegători, în speranța obținerii votului lor. Mai întâi, el îi promise cetățencei că, dacă va fi votat, îi va reduce cu douăzeci şi cinci de procente muncile casnice şi-i va spori cu cincizeci la sută bursa pentru haine; însă, în locul votului, obținu de la cetățeancă un rânjet ironic. Prin urmare, bărbatul candidat trecu la altă tactică, promițându-i cetățencei că, dacă va fi votat, va da o hotărâre locală prin care concediul maternal se va mări pe teritoriul comunei de la doi la zece

ani; însă, în loc de vot, primi de la cetățeancă asigurarea că oricum nu are de gând să facă vreun copil, întrucât soțul ei este un impotent şi, din când în când, e nevoită să plece la oraş, sub diferite pretexte, pentru a mai trăi plăceri carnale, dar că, oricum, când merge la oraş face sex protejat, deci nu poate rămâne gravidă. Exasperat, bărbatul candidat făcu o nouă încercare, promițându-i cetățencei că, în schimbul votului, va da o hotărâre locală profund feministă, prin care se va aboli munca la femei şi, în plus, orice cetățeancă a satului, adică singura cetățeancă, va putea pleca oricând la oraş, pe banii Primăriei, fără a fi nevoită să mai găsească pretexte; însă, în loc de vot, cetățeanca izbucni în râs, susținând că, dacă va ajunge ea primar, oricum toate astea şi le va putea oferi singură prin hotărâre locală.

Prin urmare, lupta electorală se încinsese. Cu două zile înainte de vot, scorul era egal: 50% un candidat, 50% celălalt candidat. Situația devenise extrem de încordată. Iar votul ar fi fost probabil foarte interesant dacă, în fapt de seară, pe neaşteptate, femeia candidat nu ar fi fost atacată, într-un colț al comunei, de doi bărbați, care au început s-o lovească cu parul, însoțindu-şi fiecare lovitură cu propunerea ca ea să renunțe la cursa electorală. Deşi i-a recunoscut pe cei doi ca fiind nişte bătăuşi notorii din

satul vecin, femeia nu s-a speriat într-atât încât să renunțe. Şi a fost bătută până la inconştiență, fiind astfel trecută pe linie moartă. Votul ar fi căzut oricum, întrucât, din cauza absenteismului cetățencei, care a avut nevoie, firește, de o lungă internare în spital, nu s-ar fi adunat majoritatea de 50% plus unu, iar totul s-ar fi rezolvat abia la un al doilea tur de scrutin. Însă în aceeaşi seară, cam în aceeaşi perioadă, ca să vezi coincidență, în celălalt colț al satului, bărbatul candidat s-a trezit la rândul lui bruscat de alți doi bărbați care, pe neaşteptate, s-au apucat să-l lovească cu parul, cerându-i, după fiecare lovitură, să renunțe la cursa electorală. Deşi i-a recunoscut pe cei doi ca fiind, de asemenea, nişte bătăuşi notorii din satul vecin, bărbatul nu s-a speriat atât de tare încât să renunțe. Şi a fost bătut până la inconştiență, fiind astfel trecut pe linie moartă. Alegerile au căzut de tot, întrucât din cauza absenteismului masiv nu s-ar fi depăşit 0% participare la vot.

Povestea aceasta, ce pare incredibilă numai celor ce n-au cunoscut niciodată niciun fel de ambiții politice, a captat deci atenția jurnaliştilor, care au pus-o pe prima pagină a ziarelor. Iar după ce au văzut-o pe prima pagină, nişte oameni importanți de la Centru s-au responsabilizat şi, constatând că un sat cu numai doi locuitori nu poate fi

considerat o unitate administrativă în adevăratul sens al cuvântului, au hotărât să desființeze comuna. Din punct de vedere strict politic, problema a fost astfel rezolvată.

În ceea ce-i priveşte pe cei doi foşti locuitori ai fostei comune, ei s-au întors, într-un târziu, la casa lor. Şi, oricât ar părea de ciudat, au trăit până la adânci bătrâneți. Probabil chiar fericiți, de vreme ce casa lor a fost arondată satului vecin, care era deja un sat mai mărişor, cu peste două sute de locuitori, şi care avea un primar foarte iubit de restul locuitorilor, pentru că în urmă cu şapte ani asfaltase centrul.

Momente istorice

Într-un tren care lega între ele două oraşe mari şi care circula de la nord către sud, într-un compartiment de clasa I, un domn cu pălărie stătea față în față cu un domn fără pălărie. Dacă e s-o spunem pe aia dreaptă, corect ar fi fost ca aceşti doi călători să stea alături, întrucât domnul cu pălărie avea locul cu numărul 95, iar domnul fără pălărie, locul cu numărul 93 – şi, după cum se cunoaşte, Societatea Căilor Ferate a decis cândva, pun pariu că nimeni nu ştie cu exactitate când, ca aceste două locuri să fie alăturate. Dar cei doi călători – care la rândul lor, deşi ştiau că locurile inițial destinate lor erau, în principiu,

alăturate, habar n-aveau când anume decisese Societatea Căilor Ferate ca lucrurile să stea aşa – au hotărât să se aşeze față în față, nerespectând locurile indicate de tichetul lor de călătorie.

Faptul nu este unul extraordinar: de multe ori se întâmplă ca nişte călători să nu-şi respecte locurile inițial destinate lor, iar asta mai ales atunci când sunt nişte călători comunicativi, care vor să îşi privească în ochi conlocutorul. Aşa erau, comunicativi adică, şi cei doi călători despre care vorbim acum.

După ce a deschis discuția cu câteva referiri la salamul în care se găsise o coadă de şoarece, subiect ce ținea, de vreo două zile, prima pagină a jurnalelor, domnul cu pălărie i-a spus domnului fără pălărie:

— Ştiți cumva dumneavoastră ce făceam eu în ziua revoluției?

— Nu ştiu, a recunoscut fair domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-o tutungerie, cumpăram nişte chibrituri. La un moment dat, un ins a început să urle ca un apucat: „A căzut comunismul! A căzut comunismul!”. Mi s-a părut că face o criză de isterie, şi-atunci i-am ars, în scop terapeutic, două palme.

Domnul fără pălărie a început să râdă încet, ducându-şi, sfios, mâna la gură. Atunci, domnul cu pălărie, dregându-şi glasul, a spus:

— Dar ştiți cumva dumneavoastră ce făceam eu în ziua când neocomuniştii au pierdut alegerile în fața opoziției democratice?

— Nu ştiu, a recunoscut, din nou fair, domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-o alimentară, căutând condimente mexicane pentru soacră-mea. Un ins îmbrăcat muncitoreşte, care avea o pâine în mână, mi s-a adresat: „Na, să văd acum ce faceți voi, intelectualii ăştia, c-ați ajuns la putere!”. Mi s-a părut că tinde să devină agresiv agitând pâinea aceea amenințător spre mine, şi-atunci i-am ars, preventiv, două palme.

Domnul fără pălărie a început să râdă ceva mai tare, renunțând să-şi mai ducă mâna la gură. Atunci, domnul cu pălărie, dregându-şi din nou glasul, a spus:

— Dar ştiți cumva dumneavoastră ce am făcut eu în ziua când majoritatea statelor occidentale au eliminat vizele pentru țara noastră?

— Nu ştiu, a recunoscut, pentru a treia oară fair, domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-un supermarket, probam un costum nou. A venit la mine un tip spilcuit, m-a privit lung şi a spus: „Frumos costum, în ton cu noua realitate politico-geografică”. Mi s-a părut că-mi face avansuri, şi-atunci i-am ars, ca învățătură de minte, două palme.

Domnul fără pălărie a început să râdă de-a dreptul zgomotos, nemaipăsându-i că ar putea deranja pe cineva cu hohotele lui. Atunci, domnul cu pălărie, dregându-şi pentru a patra oară glasul, a spus:

— Dar ştiți cumva dumneavoastră ce am făcut eu în ziua când țara noastră a fost primită în NATO?

— Nu ştiu, a recunoscut, pentru a patra oară fair, domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-un mall, căutam lalele olandeze pentru nevastă-mea, era ziua ei. M-a luat de guler un bătrân, care mi-a spus: „Tu nu ştii, tinere, dar i-am aşteptat cincizeci de ani pe americani – şi nimic. Acuma, degeaba mai vin, după ce-am învins singuri comunismul”. Mi s-a părut că mai are puțin şi-mi rupe gulerul, şi-atunci i-am ars, de dragul hainelor mele, două palme.

Domnul fără pălărie a început să râdă în hohote teribil de gălăgioase, de-a dreptul insuportabile chiar, şi, în plus, a început să-şi pocnească mâinile de genunchi. Atunci, spre surprinderea mea – dacă am uitat s-o spun, o spun

acum: şi eu mă aflam acolo, ocupând locul cu numărul 92 –, domnul cu pălărie s-a ridicat de pe locul său şi, deranjat de gestul domnului fără pălărie, i-a ars acestuia două palme, după care a părăsit compartimentul.

Nu mi-a trebuit foarte mult până să-mi revin. Iar în momentul în care mi-am revenit, m-am repezit spre fereastra compartimentului.

Trenul tocmai oprise într-o gară mică. Impiegatul ținea în mâna stângă fanionul roşu, iar în mâna dreaptă, o sticlă de votcă. Trei tineri îl loveau cu picioarele în stomac pe un bătrân cerşetor, iar un al patrulea l-a rugat pe polițistul care stătea lângă un stâlp, privind scena, să-i dea o țigară. Şeful de gară, roşu la față, gras, transpirat, cu o țigară fără filtru în colțul buzelor, cu cămaşa descheiată până-n coşul pieptului, tocmai lovea peste fund o femeie plinuță şi bronzată care coborâse din tren.

Era într-adevăr ciudat, dar nu intraserăm încă în Uniunea Europeană.

Fursecuri

Într-o zi de vară un cojocar a vrut să se însoare. Faptul că e cojocar are însă o atât de mică importanță încât probabil nici măcar nu putem considera că ăsta ar fi un aspect al problemei: cojocarul s-a făcut cojocar pentru că,

să zicem, a ratat meseria de preot. Ce s-o mai lungim: într-o zi, o bună zi, un cojocar care ar fi putut să fie orice altceva decât cojocar s-a hotărât să se însoare. Avea cu cine, avea cu ce, avea şi naşi, deci nicio piedică nu părea să se ivească în calea fericirii lui. S-a întâmplat însă că, într-acea țară în care trăia cojocarul, un factor de decizie a luat importanta hotărâre ca, în momentul unei căsătorii, să se planteze un pom, instituind deci o taxă de pom pe care orice cuplu aflat în prag de unire oficială a destinelor trebuia s-o plătească. Aşa se face că într-o zi cojocarul a plecat la oraş, în căutarea Centrului de Colectare a Taxei pentru Pom.

În gara marelui oraş, cojocarul a coborât. A luat un taxi. „Spre Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom", a spus. Şoferul de taxi a zâmbit şi l-a întrebat: „Matale eşti de la țară?". „Da, dar de ce mă-ntrebi?" „Aşa, de aia", a spus şoferul de taxi, după care i-a făcut cu ochiul unui coleg, după care a zâmbit iarăşi, după care a pornit.

Drumul până la Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom a fost lung, foarte lung. Când au ajuns, într-un sfârşit, omul de la țară i-a plătit şoferului cam atât cât era el plătit pentru un cojoc bun de oaie, după care a coborât.

La intrarea în Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom, cojocarul a întâlnit un portar. Portarul l-a lăsat să intre

după ce a primit o sumă oarecare, pe care cojocarul nostru o câştigase lucrând o căciulă de astrahan. Ajuns unde îi indicase portarul să ajungă, cojocarul a deschis uşa, cu bună-cuviinţă, după ce vreme de cinci sau poate zece minute a tot ciocănit în ea. De la un birou l-a privit o doamnă care, pentru a arunca această privire, s-a văzut nevoită să se întrerupă pentru o clipă dintr-o convorbire telefonică ce ajunsese în punctul următor: „Dar, dacă nu-mi place, nu-mi place şi gata, dragă. Ştiu că mă umflă puiul cu smântână, da-mi place. Aşa că...". Exact aici, la „aşa că", a aruncat acea privire spre cojocar, după care a spus, vorbind în telefon, dar adresându-i-se eroului nostru: „Dom'le, nu vezi că am treabă!? Cum îţi permiţi să intri...". Apoi, vorbind de asemenea în telefon, s-a adresat din nou celui aflat în alt colţ al oraşului: „O să revin, dragă, în două minute...". Apoi a aşezat receptorul în furcă şi l-a privit cu o privire amarnică pe nepoftitul din biroul său. „Caut Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom", a spus, sfios, nepoftitul. Şi n-a mai apucat să spună nimic, pentru că a fost poftit afară, simplu: „leşi, dracului, de-aici! Centrul s-a mutat!". Apoi a fost luat de braţ şi întru câtva împins pe hol.

După ce portarul i-a explicat cojocarului că habar n-avea de mutarea Centrului, dar că ştie unde s-a mutat şi

poate să-i spună, şi după ce cojocarul a mai vârât în buzunarul portarului munca pe o căciulă de astrahan, aflând de la acesta din urmă unde s-a mutat Centrul, eroul nostru s-a urcat într-un alt taxi, pe care, cu amabilitate, portarul s-a oferit să-l cheme.

„Matale eşti de la țară?”, l-a întrebat şoferul de taxi. „Da, dar de ce mă-ntrebi?” „Aşa, de aia”, a răspuns omul politicos, după care i-a făcut cu ochiul portarului, după care a zâmbit, după care a pornit. La nici două ore de la această convorbire, cojocarul, mai sărac cu un cojoc de oaie, cobora la noua adresă a Centrului de Colectare a Taxei pentru Pom. Ajuns aici, n-a dat peste niciun portar. Doar peste o femeie de serviciu care i-a spus că da, aici este Centrul, la etajul nouă, la camera 97. Dar blocul nu are liftul dat încă în funcțiune, pentru că blocul însuşi a fost dat în funcțiune numai în urmă cu doi ani şi jumătate şi, prin urmare, încă nu s-a încheiat vreun contract cu Societatea Ascensorul. Omul nostru a mulțumit frumos şi a urcat pe scări.

Ajuns la etajul nouă, a dat peste o uşă. I-a deschis o femeie care, după ce s-a lămurit despre ce e vorba, pufnind, l-a poftit înăuntru: „Vă găsiți să veniți în cele mai nepotrivite momente!”. Adevărul era că, înainte cu câteva minute, pusese la fiert trei ouă pe un reşou şi, tocmai

când cojocarul bătuse la uşă, nu se ştie cum, vărsase oala în care se aflau acele ouă pe reşou, iar reşoul făcuse un scurtcircuit. „Mă iertați”, s-a simțit dator să glăsuiască cojocarul. „Când ai nunta?” a pufnit a doua oară femeia. „Poimâine”, a spus cu glas oarecum pierit cojocarul. „Şi n-aveai timp să vii mâine!?”, a pufnit pentru a treia oară femeia. Cojocarul, sfios, a ridicat din umeri, la care femeia a spus, pufnind a patra oară: „Hai, dă-mi naibii buletinul, îți iau azi taxa, pentru că mâine oricum e închis”. Apoi i-a smuls din mână buletinul şi s-a apucat să scrie ceva pe o chitanță. L-a pus să semneze acea chitanță. Cojocarul a semnat. După care, luând înapoi chitanța, femeia i-a cerut banii. Cojocarul a întins o bancnotă, ultima. Şi, întinzând banii, a zâmbit, iar imaginea iubitei sale a prins iarăşi contur în mintea lui, însoțită de un suspin de uşurare. „Da’ de câte ori să spun, s-a auzit atunci vocea femeii, să veniți cu bani potriviți!?” După care i-a arătat uşa, a rupt chitanța şi l-a trimis, pufnind a cincea oară, să schimbe banii.

Cojocarul, sfios, a coborât în mare grabă scările celor nouă etaje. A schimbat bancnota la o cofetărie. La acea cofetărie servea o domnişoară, care i-a spus că-i schimbă bancnota cu condiția să cumpere ceva. Cojocarul a decis, cam la întâmplare, să cumpere un kilogram de fursecuri

în formă de stea, colorate în albastru. Apoi, cu kilogramul de fursecuri la subsuoară, s-a repezit până la etajul nouă al blocului în care se găsea Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom. Gâfâind din greu, a ajuns în fine în faţa uşii. Şi, politicos, a ciocănit. După un sfert de oră, s-a deschis o altă uşă. De după ea a apărut un bărbat în maiou, care i-a dat doi pumni cojocarului, spunând că s-a săturat de cerşetori. Apoi, după ce a aflat că omul nostru venise la Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom, s-a enervat şi mai tare, urlând: „Şi n-ai putut să-mi spui de la început!?", apoi a adăugat, cu referire la angajata Centrului: „A plecat. Doar nu era să stea după tine!". Şi, de ce să nu recunoaştem, avea dreptate.

Pentru că nu mai avea bani de taxi, cojocarul a făcut cele zece minute care îl despărţeau de gara oraşului pe jos. A urcat apoi în tren. A coborât din tren, în satul lui, cu sufletul greu. A orbecăit prin noapte până a ajuns la casa viitoarei soţii. Când a ajuns, a bătut la uşă şi i-a deschis chiar iubita lui. A intrat în casă şi, după ce a servit-o cu fursecuri, i-a explicat că nunta lor trebuie să se amâne. Fata n-a fost bucuroasă, nici socrii n-au fost bucuroşi, dar, după ce s-au înfruptat cu toţii din fursecurile în formă de steluţă acoperiţi cu glazură albastră, au dat din

umeri, au oftat şi au hotărât că vor amâna nunta cu numai o săptămână.

Partidul

Într-o dimineaţă care nu era nicidecum mai friguroasă decât multe alte dimineţi, la fel cum, trebuie să recunoaştem, nu era nicidecum mai călduroasă decât alte la fel de multe dimineţi, un bărbat oarecare, mă rog, unul ce nu îmbrăţişase nicicând meseria de cofetar, din exact motivul ăsta neajungând niciodată maestru-cofetar, s-a hotărât să dea un anunţ la ziar în care să specifice clar faptul că, dorind binele ţării al cărei bun fiu era, este pregătit să înfiinţeze un partid.

Cum s-a hotărât aşa a şi făcut. Prin urmare, în cadrul aceluiaşi anunţ, doritorii erau înştiinţaţi că se pot înscrie în Partidul Noua Dreptate, PND, la sediul acestei formaţiuni care, fireşte, deocamdată coincidea cu sediul familiei bărbatului ce nu îmbrăţişase nicicând meseria de cofetar.

În dimineaţa zilei următoare, şase doritori de nouă dreptate aşteptau la poarta sediului. Pentru că au venit primii, ei au primit următoarele funcţii: cel dintâi doritor, care purta un fes pe cap, a devenit prim-vicepreşedinte al PND; cel de-al doilea doritor, care nu purta fes pe cap, a

devenit prim-vicepreşedinte adjunct al PND; cel de-al treilea doritor, care era îmbrăcat într-un tricou de marinar, a devenit vicepreşedinte al PND; cel de-al patrulea doritor, care nu era îmbrăcat într-un tricou de marinar, a devenit vicepreşedinte adjunct al PND; cel de-al cincilea doritor, care era microbist, a devenit secretar general al PND; cel de-al şaselea doritor, care era şi el microbist, a devenit secretar general adjunct al PND. Fireşte, preşedinte al PND a devenit bărbatul ce nu îmbrăţişase nicicând meseria de cofetar, fiind ales aproape în unanimitate. Singura abţinere i-a aparţinut unuia dintre microbişti, secretarul general adjunct, care, cu această ocazie, şi-a dovedit ambiţiile politice exagerate, autopropunându-se pentru cea mai înaltă funcţie în partid. A fost sancţionat verbal, urmând ca la a doua abatere să i se retragă funcţia deţinută în prezent, fapt care l-a făcut pe secretarul general adjunct să tacă.

Pentru că partidul avea deja o conducere executivă, pe la prânz s-a decis că vremea discuţiilor a trecut, acum ţara are nevoie de fapte, ba chiar şi partidul însuşi are nevoie de fapte, adică de un număr de semnături necesar legalizării sale. Prin urmare, s-a luat decizia ca fiecare membru al conducerii să coopteze alţi membri care, voluntar, să purceadă la culegerea de semnături. Aşa că,

prin hotărâre comună, şedința de constituire a partidului a fost declarată închisă. Şi probabil că ar fi rămas închisă pe ziua în curs dacă unul dintre membrii conducerii, nu se ştie exact cine, poate unul dintre microbişti sau poate cel care nu avea tricou de marinar ori, cine ştie, poate chiar bărbatul ce nu îmbrățişase nicicând meseria de cofetar, nu s-ar fi oprit din drumul către uşă şi nu ar fi spus:

— Dar, înainte de orice altceva, n-ar fi bine să avem o siglă?

Imediat, de parcă ar fi avut replica pregătită, cineva, nu se ştie exact cine, poate cel care nu purta un fes pe cap sau cel care purta fes pe cap ori poate cel care era îmbrăcat cu tricou de marinar sau, de ce nu, chiar celălalt dintre microbişti, a spus:

— Stemă, vrei să spui!

În exact acea clipă, de parcă la rândul lui ar fi avut replica pregătită, preşedintele Partidului Noua Dreptate a spus:

— Ba nu, dom'le, stemă era pe vremea comuniştilor, acum i se zice siglă.

De-a dreptul ciudat e că în momentul imediat următor, de parcă şi el ar fi avut replica de multă vreme pregătită,

lucru specific, de altfel, politicienilor adevărați, secretarul general al Partidului Noua Dreptate a spus:

— Vezi-ți de treabă, dom'le, voi sunteți complexați de comunism! Stemă se spune.

Ședința, firește, luând o asemenea neașteptată turnură, nu s-a mai închis. Discuțiile au continuat până spre seară, fiecare dintre cele două tabere, căci s-au creat două tabere, susținându-și cu mare ardoare punctul de vedere.

A doua zi, aflându-mă la cumpărături prin zonă, am avut bucuria să fiu invitat de către un domn simpatic, în tricou de marinar, la ședința de constituire a Partidului Noua Dreptate Aripa Progresistă, PNDAP, care avea drept stemă, a subliniat omul, drept stemă un cap de bou. Am acceptat fără nicio ezitare. După o jumătate de oră, am fost numit secretar general adjunct al PNDAP, iar președintele, un om simpatic, microbist ca și mine, m-a încurajat spunându-mi că prima lui funcție politică importantă a fost tot cea de secretar general adjunct al unui partid.

Sincer să fiu, începusem deja să-mi fac vise de mărire când, nu știu cum, cineva a adus în discuție stema partidului, iar eu am făcut observația că mai corect ar fi să avem pe stemă un cap de bour, și nu unul de bou. În

secundele următoare, într-o şedinţă de urgenţă, mi s-au retras atât funcţia deţinută în partid, cât şi calitatea de membru.

Iar acum, de vreme ce tot am acumulat experienţă politică, încep să mă gândesc serios la următorul fapt: oare n-ar fi bine să îmi înfiinţez propriul partid? Dat fiind că nu sunt complexat de comunism, dar în acelaşi timp sunt atent la respectarea tradiţiilor, aş putea să numesc noua formaţiune Partidul Noua Dreptate Aripa Progresistă şi Tradiţionalistă. Iar ca stemă, PNDAPT va avea capul de bour, şi nu capul de bou, ridicol însuşit de fostul meu partid.

Da, la drept vorbind, tocmai am avut o idee bună.

Două poveşti de familie

Într-un sat trăiau două familii. Bineînţeles că mai locuiau în acel sat şi alte familii în afara celor două, dar pe noi prea puţin ne interesează celelalte. Deci să revenim la cele două familii sus pomenite. Mai întâi trebuie spus că aceste două familii erau două familii nu doar vecine, ci şi prietene, prietenia dintre ele durând de ani buni. Apoi trebuie spus că prima familie avea o livadă cu vişini şi un băiat, care era plecat să muncească într-o ţară de pe alt continent, în timp ce a doua familie avea o livadă cu pruni

şi trei băieți, dintre care niciunul nu era plecat să muncească într-o țară de pe alt continent.

Povestea nefericită a familiei care avea o livadă cu vişini

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca băiatul familiei care avea o livadă cu vişini să se afle într-o zi într-un autobuz; în acel autobuz să se afle şi o femeie gros îmbrăcată; femeia gros îmbrăcată să fie, de fapt, îmbrăcată în explozibil; toate acestea să se petreacă în capitala țării de pe alt continent; o bubuitură fantastică să cutremure zona prin care trecea autobuzul; autobuzul să se împrăştie în țăndări; acelaşi lucru să se întâmple cu băiatul familiei care avea o livadă cu vişini.

Deoarece toate acestea se petrecuseră într-o țară străină, cunoscută pentru riscul pe care îl presupunea, întâmplarea a fost transformată într-un eveniment național, în satul în care locuia familia ce avea o livadă cu vişini venind de urgență nu mai puțin de şase televiziuni, ambasadorul țării de pe alt continent, un ministru, doi deputați şi un senator, vicepreşedintele Consiliului Județean şi trei consilieri pe județ.

Timp de trei zile, până când trupul eroului – căci între timp băiatul familiei ce avea o livadă cu vişini fusese declarat erou la nivel local şi judeţean, urmând a se face demersuri pentru a fi declarat erou la nivel naţional – a fost repatriat, televiziunile au realizat câte un reportaj cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului; ambasadorul ţării de pe alt continent a oferit, în semn de omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o decizie guvernamentală, familia va beneficia de un ajutor material pentru tot restul vieţii; cei doi deputaţi şi senatorul au strâns cald mâinile membrilor familiei în mâinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putinţă ca de acum înainte toţi cei din familia ce deţinea o livadă cu vişini să fie scutiţi de impozite până la a şasea generaţie; vicepreşedintele Consiliului Judeţean, confirmat de cei trei consilieri, a anunţat că, într-o şedinţă de urgenţă, va aloca familiei îndoliate trei hectare de pământ.

În momentul în care trupul eroului a ajuns în ţară, în satul lui de baştină, emoţia a crescut până la un asemenea nivel încât televiziunile au mai realizat câteva reportaje cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului; ambasadorul ţării de pe alt continent, revenit în sat, a mai oferit, în semn de profund omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o

decizie guvernamentală, familia va beneficia de un dublu ajutor material pentru tot restul vieții; cei doi deputați şi senatorul au strâns din nou cald mâinile membrilor familiei în mâinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putință ca de acum înainte toți cei din familia ce deținea o livadă cu vişini să fie scutiți de impozite nu până la a şasea, ci până la a noua generație; vicepreşedintele Consiliului Județean, confirmat de cei trei consilieri, a anunțat că, într-o şedință de urgență, va aloca familiei îndoliate nu trei, ci şase hectare de pământ.

În fine, în momentul trist al înmormântării, tot satul se adunase, alături de oficialitățile politice, pentru a-l conduce pe ultimul drum pe fiul meleagurilor, erou local, județean şi național – căci între timp demersurile dăduseră roade, iar băiatul familiei ce deținea o livadă cu vişini a fost declarat erou național. Iar după înmormântare, televiziunile au mai tras câte un cadru cu oamenii care se îndepărtau spre casele lor, apoi şi-au urcat sculele în dubițe şi au plecat; la fel au făcut şi ambasadorul țării de pe alt continent, şi ministrul, şi cei doi deputați împreună cu senatorul, şi vicepreşedintele Consiliului Județean, însoțit de cei trei consilieri – doar că ei nu şi-au încărcat sculele în dubițe, ci, pur şi simplu, s-au vârât în limuzinele lor negre şi au plecat.

Cam asta e povestea. Povestea privitoare la prima familie, cea care avea o livadă cu vişini şi un băiat, care a murit într-o țară de pe alt continent. Mai este însă o poveste, anume cea a familiei care deținea o livadă cu pruni şi avea trei băieți, dintre care niciunul nu a fost plecat să lucreze într-o țară de pe alt continent.

Povestea nefericită a familiei care avea o livadă cu pruni

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca băiatul familiei vecine, care avea o livadă cu vişini, să se afle într-o zi într-un autobuz; în acel autobuz să se afle şi o femeie gros îmbrăcată; femeia gros îmbrăcată să fie, de fapt, îmbrăcată în explozibil; toate acestea să se petreacă în capitala țării de pe alt continent; o bubuitură fantastică să cutremure zona prin care trecea autobuzul; autobuzul să se împrăştie în țăndări; acelaşi lucru să se întâmple cu băiatul familiei care avea o livadă cu vişini.

Deoarece toate acestea se petrecuseră într-o țară străină, cunoscută pentru riscul pe care îl presupunea, întâmplarea a fost transformată într-un eveniment național, în satul în care locuia familia ce avea o livadă cu vişini venind de urgență nu mai puțin de şase televiziuni,

ambasadorul țării de pe alt continent, un ministru, doi deputați şi un senator, vicepreşedintele Consiliului Județean şi trei consilieri pe județ. Toate acestea pentru membrii familiei ce avea o livadă cu vişini!

Timp de trei zile, până când trupul eroului – căci între timp băiatul familiei îndoliate fusese declarat erou la nivel local şi județean, urmând a se face demersuri pentru a fi declarat erou la nivel național – a fost repatriat, televiziunile au realizat câte un reportaj cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului, nu însă şi cu vecinii care dețineau o livadă cu pruni; ambasadorul țării de pe alt continent a oferit, în semn de omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o decizie guvernamentală, familia va beneficia de un ajutor material pentru tot restul vieții; cei doi deputați şi senatorul au strâns cald mâinile membrilor familiei în mâinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putință ca de acum înainte toți cei din familia ce deținea o livadă cu vişini să fie scutiți de impozite până la a şasea generație; vicepreşedintele Consiliului Județean, confirmat de cei trei consilieri, a anunțat că, într-o şedință de urgență, va aloca familiei îndoliate trei hectare de pământ – toate au fost oferite familiei ce avea o livadă cu vişini, nu

însă şi vecinilor, deşi aceştia, chiar dacă nu erau membri ai familiei, ci doar prieteni, sufereau la rândul lor.

În momentul în care trupul eroului a ajuns în țară, în satul lui de baştină, emoția a crescut până la un asemenea nivel încât televiziunile au mai realizat câteva reportaje cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului, nici de astă dată însă nu şi cu vecinii care deținеau o livadă cu pruni; ambasadorul țării de pe alt continent, revenit în sat, a mai oferit, în semn de profund omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o decizie guvernamentală, familia va beneficia de un dublu ajutor material pentru tot restul vieții; cei doi deputați şi senatorul au strâns din nou cald mâinile membrilor familiei în mâinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putință ca de acum înainte toți cei din familia ce deținea o livadă cu vişini să fie scutiți de impozite nu până la a şasea, ci până la a noua generație; vicepreşedintele Consiliului Județean, confirmat de cei trei consilieri, a anunțat că, într-o şedință de urgență, va aloca familiei îndoliate nu trei, ci şase hectare de pământ – toate au fost oferite din nou doar familiei ce deținea o livadă cu vişini, nu şi vecinilor, deşi aceştia, chiar dacă nu erau membri ai familiei, ci doar buni prieteni, sufereau la rândul lor.

În fine, în momentul trist al înmormântării, tot satul se adunase, alături de oficialitățile politice, pentru a-l conduce pe ultimul drum pe fiul meleagurilor, erou local, județean şi național – căci între timp demersurile dăduseră roade, iar băiatul familiei ce deținea o livadă cu vişini a fost declarat erou național. Tot satul se adunase deci, numai membrii familiei ce deținea o livadă cu pruni au lipsit.

La drept vorbind, nici nu aveau cum să fie prezenți la înmormântare. Pentru că, în afara mamei, nimeni nu era acasă. La insistențele femeii, toți cei patru bărbați ai familiei se aflau acum la ambasada țării de pe alt continent, completând câte un formular uriaş în care îşi exprimau dorința de a lucra în respectiva țară. Şi ca să fim sinceri până la capăt, nici femeia din familia ce deținea o livadă cu pruni nu se putea afla la înmormântare, asta din simplul motiv că ar fi fost total nepotrivit să fie văzută acolo cu zâmbetul răutăcios pe care-l purta pe chip şi să fie auzită repetând mecanic:

— Păi, ce, credeați voi că vă puteți pune cu mine!?

Iar femeia din familia ce deținea o livadă cu pruni era una cu mult bun-simț, dusă la biserică, pe scurt, o persoană ce nu şi-ar fi permis în ruptul capului să-i pună

într-o poziție stânjenitoare pe prietenii ei de-o viață, adică pe membrii familiei ce deținea o livadă cu vişini.

Câine vs senator

Presa era împărțită în două: cea de stânga susținea sus şi tare, pe bună dreptate, că senatorul nu e vinovat, fiindcă nu există nicio lege-n țara asta care să nu permită unui înalt oficial să-şi înconjoare cabana de la țară cu un gard electric; cea de dreapta susținea, la rândul ei justificat, că nevinovat e câinele, fiindcă nu există nicio lege-n țara asta care să interzică ciobăneştilor sau altor patrupede dreptul de a urina pe ce garduri vor ele să urineze.

Scandalul luase o asemenea amploare încât doi redactori-şefi de la două cotidiene opuse, după ce s-au înjurat cumplit în editorialele lor vreme de două săptămâni, au ajuns chiar la duel, deşi duelurile fuseseră de mult interzise în acea țară, ultima înfruntare cunoscută de acest gen petrecându-se cu mai bine de un veac în urmă. Niciunul dintre cei doi redactori-şefi n-a câştigat, întrucât poliția s-a autosesizat şi i-a arestat chiar înainte de a ridica pistoalele în aer. S-a constatat apoi că pistoalele erau de ciocolată, iar tot circul fusese de fapt doar o strategie de marketing, pentru a impune mai bine

pe piață cele două ziare. Dar, chiar dacă în cazul de față tot spectacolul avea în spate o regie mercantilă, nu trebuie să uităm că şi aici pretextul de la care pornise totul era marele scandal ce împărțise în ultima vreme presa în două: cine era vinovat, senatorul sau câinele?

Întâmplarea ce stârnise toată această nebunie fusese următoarea: într-o dimineață, doi ciobani îşi mânau cele peste două sute de oi spre păşune, ajutați de cei patru ciobăneşti ai lor. În drum, ca în fiecare zi, de altfel, au trecut pe lângă o cabană ridicată la margine de sat şi la poale de munte de către un senator important al partidului de stânga aflat la putere, senator care, în plus, era şi şeful Comisiei pentru Sănătate din Senat. Şi cum treceau ei aşa pe lângă cabana senatorului, unuia dintre ciobăneşti i-a venit, se pare, vremea de a se uşura. Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca respectivul ciobănesc să nu se uşureze pe vreun copac, ci să se ducă taman la gardul senatorului, să ridice unul dintre cele două picioare din spate şi să urineze direct pe gard. A doua nefericire a nefericirilor şi al doilea ghinion al ghinioanelor au făcut ca peste o secundă, după un scheunat scurt, câinele ciobănesc să cadă lat la pământ. A treia nefericire a nefericirilor şi al treilea ghinion al ghinioanelor au făcut ca unul dintre cei doi ciobani să se

repeadă la câine, crezând că o fi făcut infarct, şi să vrea să-l ia în braţe. Iar a patra nefericire a nefericirilor şi al patrulea ghinion al ghinioanelor au făcut ca peste o secundă, după un urlet scurt, ciobanul să cadă lat alături de câine. În fine, în acel moment s-au întâmplat şi o fericire a fericirilor şi un noroc al noroacelor: al doilea cioban şi-a dat seama că nu din pricina vreunui infarct au căzut cei doi, ci din cauză că gardul senatorului şef al Comisiei pentru Sănătate din Senat era electrificat. Şi nu s-a mai dus să vadă ce s-a întâmplat cu ei, ci a început să urle. Fapt care a trezit-o pe soţia senatorului, aflată în vilă pentru a petrece o scurtă vacanţă împreună cu fetiţa, iar femeia, după câteva clipe, a înţeles că trebuie să decupleze gardul de la sursa de energie electrică. Dar pentru că soarta omului e ciudată, iar soarta animalelor e la fel de ciudată, s-a întâmplat că, în timp ce, printr-o minune, câinele a supravieţuit electrocutării, ciobanul a dat ortul popii.

Dat fiind că nici măcar presa nu se putea decide la unison dacă există o vinovăţie concretă sau nu, poliţia, fireşte, a dispus neînceperea urmăririi penale atât în cazul câinelui, cât şi al senatorului. Dat fiind însă şi că aceeaşi presă cerea imperios un vinovat sau măcar o vinovăţie, Senatul a fost nevoit să creeze ad-hoc o comisie, intitulată

Comisia pentru Studierea Dosarului „Câine vs senator”. Iar după două luni, cum stă bine unei comisii senatoriale dintr-o țară democratică, şi comisia aceasta şi-a prezentat concluziile într-o conferință de presă.

Primul articol al concluziilor menționa faptul că legea fundamentală a țării garantează dreptul la proprietate, prin urmare, senatorul avea dreptul să-şi înconjoare proprietatea cu un gard electric.

Al doilea articol al concluziilor specifica faptul că, având-se în vedere legalitatea poziționării şi funcționării gardului electric, câinii, fie ei şi câini ciobăneşti, n-ar trebui lăsați liberi prin apropiere.

Al treilea articol concluziona că, dat fiind rolul câinilor ciobăneşti, acela de a păzi oile atât de factori externi, cât şi de elemente interne care tind să se depărteze de turmă, era clar că animalele nu pot fi ținute în lesă.

Prin urmare, al patrulea articol, proclamând caracterul incontrolabil al nevoilor fiziologice ale câinilor, hotăra ca de acum înainte ciobanii să nu mai treacă pe acolo pentru a-şi duce oile, însoțite de câini, la păşune.

Al cincilea articol ținea însă cont de faptul că vila senatorului se afla poziționată lângă unicul drum al ciobanilor din acel sat către păşune.

În consecință, al şaselea articol hotăra că, pentru a nu le fi îngrădită sătenilor ieşirea cu oi şi, mai ales, cu câini spre păşune, era necesar ca satul să fie mutat între vila senatorului şi munte, şi nu cum fusese până acum, înainte de vila senatorului în drumul către munte.

Iar al şaptelea articol consfințea decizia finală, aceea că strămutarea satului trebuie să se producă prin efortul sătenilor, cu bani de la bugetul local.

Anunțul cu concluziile Comisiei a apărut într-un singur ziar central, într-un colț din a patra pagină. Asta pentru că primele trei pagini ale acestui ziar, ca şi ale mai tuturor ziarelor din țară, erau ocupate acum cu un alt eveniment: într-o localitate din nordul țării, un porc scăpat din grajdurile unui țăran intrase pe nepregătite în casa unui deputat. Şi, după ce s-a ospătat cu ce a găsit pe-acolo, s-a mai şi culcat în pat, alături de soția deputatului. Care, întrucât dormea, nu şi-a dat seama de situație decât a doua zi dimineață.

Cazul acesta stârnise pasiuni nebănuite, presa se împărțise în două: cea de stânga susținea sus şi tare, cu dreptate, că țăranul e vinovat, fiindcă nu există nicio lege care să-l oblige pe un înalt oficial să-şi închidă toate uşile de la casă pentru a opri intrarea unor porci; cea de dreapta susținea, la rândul ei justificat, că deputatul e

vinovat, fiindcă nu există nicio lege în țara asta care să le interzică porcilor să intre în casa unor deputați.

Scandalul luase o asemenea amploare încât cei doi redactori-şefi de la cele două cotidiene opuse care încercaseră cu o vreme-n urmă un duel, după ce s-au înjurat cumplit în editorialele lor vreme de două săptămâni, au ajuns din nou la duel, de astă dată însă înlocuind pistoalele de ciocolată cu două pistoale adevărate, ca să nu creadă lumea că la mijloc e iarăşi vorba despre o strategie de marketing. Acum, la drept vorbind, era totuşi vorba despre acelaşi lucru, dar cei doi sperau că, la fel ca data trecută, poliția va veni şi-i va opri. Acest lucru nu s-a mai întâmplat însă, iar cei doi au fost nevoiți să-şi ducă duelul la bun sfârşit. Şi s-au nimerit unul pe altul drept în frunte, murind amândoi pe loc.

Omul care făcea ca diferite viețuitoare

A existat odată un om care, la fiecare praznic unde mergea, se îmbăta şi apoi făcea ca toate viețuitoarele, fie ele sălbatice sau domestice, fie ele păsări sau mamifere, ba uneori făcea şi ca insectele, deşi, trebuie să recunoaştem, e destul de greu să imiți o insectă, în afară de bâz-ul muştei şi de cri-cri-ul greierului, coardele vocale ale omului nepreafiind dispuse să scoată alte sunete de acest

gen. Dar omul nostru se pricepea. Bine, nu făcea ca toate viețuitoarele deodată, ci doar ca o singură viețuitoare per praznic, dar mergea la multe praznice, căci, la drept vorbind, cam din asta îşi câştiga el existența: abia aştepta să moară vreun om (şi afla acest lucru citind ziarele), că se şi înființa la praznic, pretinzând că e un prieten din copilărie, un verişor necunoscut de restul familiei, un fost coleg de serviciu, un fost iubit (sigur, asta dacă cel decedat era femeie; o dată însă s-a dat drept un fost iubit al unui bărbat trecut în lumea drepților, ceea ce a creat un scandal imens în familia bietului mort, dar într-un final omul nostru a fost lăsat să mănânce, pentru că, până la urmă, dragostea e oarbă, iar memoria celui dus dintre vii trebuie oricum cinstită, chiar dacă cel dus a fost homosexual) şi alte asemenea pretexte care, pe un om normal, l-ar fi făcut să roşească, dar care i se potriveau de minune omului nostru nenormal sau, hai să spunem, omului nostru senzațional.

Pentru că aici nu putem să vorbim despre toate praznicele la care se ducea omul nostru senzațional, nu de alta, dar n-avem nici timp, nici spațiu, ne oprim la o singură asemenea aventură.

Omul care, după ce se îmbăta, făcea ca diferite viețuitoare a citit într-o dimineață că, la orele paisprezece

din ziua cu pricina, avea loc înmormântarea unui fost maistru fruntaş de la Fabrica de Rulmenți. Chiar aşa stătea scris la rubrica de decese din jurnal: „Familia anunță cu mare regret decedarea din viață a celui care a fost o viață maistru fruntaş la Fabrica de Rulmenți, scumpul nostru...". Cum până atunci omului care se îmbăta şi făcea ca diferite viețuitoare nu-i fusese dat să meargă la înmormântarea şi praznicul unui fost maistru, nicidecum maistru fruntaş şi cu atât mai puțin maistru fruntaş la Fabrica de Rulmenți, prilejul i s-a părut cât se poate de potrivit, aşa că s-a îmbrăcat frumos în costumul său negru, şi-a luat identitatea de fost muncitor la Fabrica de Rulmenți, un fost muncitor care şi-a iubit cu asupra de măsură maistrul, şi, la orele treisprezece şi treizeci de minute, se afla în fața cimitirului.

La orele paisprezece fără cinci, alaiul mortuar a intrat pe poarta cimitirului. La orele paisprezece fără patru minute, omul nostru a intrat în rândurile alaiului mortuar. La orele paisprezece fără două minute, alaiul mortuar şi omul nostru intrau pe poarta bisericii. La orele cincisprezece şi două minute, a apărut şi preotul, care s-a scuzat spunând că se află între o altă înmormântare, din celălalt capăt al oraşului, înmormântare a unui cunoscut pe care nu-l poate refuza (scuza, la drept vorbind, li s-a

părut unora oarecum ciudată, întrucât pe un cunoscut care a murit în principiu l-ai putea refuza, deoarece e greu de crezut că se va mai putea supăra pe tine), şi o nuntă a unui necunoscut, față de care însă s-a angajat. Dar preotul are oricum o importanță mai mică în relatarea de față, care ar trebui să se axeze pe omul ce face ca diferite viețuitoare.

În timpul în care l-au aşteptat pe preot, membrii alaiului n-au avut altceva a face decât să vorbească în biserică. Asta pentru că, în fața altarului, unde era depus sicriul fostului maistru, familia jelea, or, să asculți jelanii este destul de plictisitor, mai ales atunci când mortul nu face parte din familia ta imediată. Iar pentru cei mai mulți din biserică, aşa cum se întâmplă la orice înmormântare, mortul nu reprezenta mai mult decât un verişor de-al doilea, un fost cumnat, un coleg de serviciu, un prieten cu care jucau table sau şeptică în parc, un părinte al celui mai bun prieten al fiului, un vecin de scară şi aşa mai departe.

S-au iscat deci discuții, iar pe unele dintre ele le-a auzit şi omul care făcea ca diferite viețuitoare la praznice. Cum noi cu el avem treabă, firește, ne oprim la acele discuții pe care le-a auzit el. Şi luăm una la întâmplare:

— Ce zici, îmi stă bine părul? a întrebat o femeie aflată la stânga personajului nostru.

— Da, dragă, ce să zic... Dacă bărbată-tu e patron, îți dă mâna să te coafezi la Coaflux, a spus o altă femeie, situată şi mai la stânga personajului nostru.

— Nu, dragă, te înşeli, nu m-am coafat acolo. Mi-am luat coafeză personală, a spus, mândră, femeia aflată la stânga personajului nostru.

— Deh..., a scos din ea, cu invidie, femeia situată şi mai la stânga personajului nostru.

Apoi au început să vorbească lucruri mai puțin importante, despre alte femei, situate aiurea în jurul personajului nostru, care au venit la înmormântare fie necoafate, fie îmbrăcate în culori diferite de negru, fie cu o poşetă ce nu se asorta cu cea din urmă culoare, fie cu pantofi cu tocuri prea înalte, fie în fuste prea scurte, fie în decolteuri prea largi, fie – una, de-a dreptul neruşinată – cu un şirag de perle la gât.

Aşa că omul ce făcea la fiecare praznic la care participa ca diferite viețuitoare s-a mutat în altă parte a bisericii, unde a auzit o discuție de altă natură. De astă dată, ea se desfăşura între doi bărbați, unul aflat mai la dreapta sa, iar celălalt aflat şi mai la dreapta sa.

— Ei, ce spui, mergi la vot? a întrebat bărbatul ce se afla în dreapta personajului nostru.

— Nu, a spus hotărât bărbatul ce se afla şi mai în dreapta personajului nostru. De ce, să dau iarăşi votul meu unor porci?

— De ce-s porci, mă? s-a enervat bărbatul aflat la dreapta personajului nostru.

— Pentru că bagă în burdihanele lor tot ce prind şi-i împroaşcă pe toți cu rahat, iar în rest nu fac nimic, i-a explicat bărbatul aflat şi mai în dreapta personajului nostru.

Apoi au început să vorbească lucruri mai puțin importante, în contradictoriu, despre afaceri murdare pe care le fac guvernanții, despre milioane şi miliarde furate din buget, despre amantele tinere ale parlamentarilor bătrâni, iar într-un sfârşit, pentru că unul dintre ei ținea cu guvernul actual, în timp ce celălalt înjura guvernul actual şi nu ținea nici măcar cu opoziția, s-au înjurat, şi-au tras câte o palmă, după care s-au enervat amândoi şi au plecat de la înmormântare.

Prin urmare, omul ce făcea la fiecare praznic la care participa ca diferite viețuitoare s-a mutat într-a treia parte a bisericii, unde i-a fost dat să audă o nouă discuție. Asta se desfăşura între doi băieți de vreo zece-doişpe ani, care,

întrucât se aflau amândoi undeva în fața personajului nostru, unul în stânga, altul în dreapta, nu au avut cum să-l observe pe acesta din urmă.

— După slujbă, când se face coadă la pupatul mortului, pui mâna şi iei banii de pe burta lui, a spus băiatul aflat mai în față şi totodată în stânga personajului nostru.

— Da' de ce nu iei tu banii? a întrebat, cu un fel de obidă, băiatul aflat mai în față şi totodată în dreapta personajului nostru.

— Pentru că tu eşti mai mic şi trebuie să mă asculți, aproape s-a răstit băiatul aflat mai în față şi totodată în stânga personajului nostru.

— Şi ce, dacă-s mai mic, îs mai prost? a întrebat, cu îndreptățire, băiatul aflat mai în față şi totodată în dreapta personajului nostru.

Apoi au început să vorbească lucruri mai puțin importante, despre tatăl lor care n-o să aibă azi de băut dacă ei nu fură banii şi care o să-i cotonogească, la fel ca ieri, când au furat poşeta unei doamne şi n-au găsit în ea decât un ruj, o trusă de machiaj, două numere de telefon, scrise sub două nume de bărbați pe o hârtie, şi un buletin. În cele din urmă, după ce băiatul aflat mai în față şi totodată în stânga personajului nostru l-a făcut bou şi

țigan împuțit pe băiatul aflat mai în față şi totodată în dreapta personajului nostru, au ajuns la un consens, hotărându-se ca, după slujbă, în momentul pupăturii finale, amândoi să fure câte o parte din banii puşi de participanții la înmormântare pe pieptul mortului.

Are destul de puțină relevanță ce s-a întâmplat între ora cincisprezece şi două minute şi ora cincisprezece şi şapteşpe minute, cât timp s-a desfăşurat slujba, la fel cum are destul de puțină relevanță ce s-a întâmplat între ora cincisprezece şi şapteşpe minute şi ora şaisprezece treizeci când, la o cantină situată destul de aproape de cimitir, a început praznicul. De asta, ca şi cum timpul ăsta n-ar fi existat pentru noi – în fond, nu trebuie să ne gândim la altceva decât la faptul că în multe zile din viața noastră timpul dintre ora cincisprezece şi două minute şi ora şaisprezece treizeci trece ca şi cum n-ar fi, trece fără rost, la fel ca şi timpul dintre alte ore, dar să nu filosofăm pe tema asta, pentru că devenim patetici, iar asta, trebuie să pricepem o dată pentru totdeauna, nu e tocmai bine –, trecem direct la praznic. Iar la praznic, vrând-nevrând, dăm peste omul nostru, cel ce face ca diferite viețuitoare după ce se îmbată, care stă undeva la masă, între două persoane, şi care tocmai a dat pe gât primul pahar de votcă, după ce a înfulecat o primă sarma.

În exact acest moment, un bărbat cu barbă, situat în capul mesei, s-a ridicat în picioare, a bătut cu o furculiță într-un pahar plin, s-a prezentat ca fiind fratele decedatului, deşi majoritatea celor prezenți ştiau de mult lucrul ăsta, iar puținii care nu-l ştiau aflaseră deja în timpul înmormântării, apoi a început să vorbească.

— Dragii mei, a spus bărbatul cu barbă, ne aflăm aici să cinstim memoria fratelui meu, care, după cum ştiți cu toții, a fost maistru fruntaş la Fabrica de Rulmenți...

Un lucru senzațional s-a întâmplat în acel moment. Deşi nu apucase să bea decât un singur pahar de votcă, deci nici vorbă să se fi îmbătat, eroul nostru care la fiecare praznic, după ce se îmbăta, făcea ca diferite viețuitoare, s-a apucat să glăsuiască, întrerupând astfel discursul fratelui celui mort. Şi, tot pentru prima oară în cariera sa de participant la praznice, a făcut precum cucul. Că a făcut precum cucul nu are o importanță aparte, deşi unii se vor grăbi să vadă aici cine ştie ce simbol. Senzațional este doar faptul că ăsta era primul praznic din viața lui în care a făcut precum cucul şi tot senzațional este faptul că a făcut precum cucul, deşi nu apucase să bea decât un singur pahar de votcă. Dar aşa s-a nimerit să fie de data asta...